

yenidönem

AYLIK DERGI

YIL : 1

MART 1974

SAYI : 4

prof. bahri savcı — TÜRKİYE'NİN HÜKÜMETİ
m. emin değer — ALBAY DICKSON RAPORUNDAN
12 MART'A

Hükümet Programı

yılmaz akkılıç — BİR İTİRAFIN ANATOMİSİ

TÜSTAV
ve
SİYASAL GERÇEKLERİ AÇIKLAMAK

M. Barış / S. Çolakoğlu / M. Güven / M. Koç / H. Mertoğlu / P. Neruda
F. Oran / Sinan Şabri / M. T. Öngören / İ. Soysal / D. Şafak / A. Uysal

POLİTİK RAPOR - EKONOMİK RAPOR

5 TL.

pablo neruda

vatan ağacı

Ama görmeliyiz ardını bütün bu görüntünün
Görmeliyiz Vatan satanların destekçisini
Bütün kemirgenlerin uç verdiği bölümü
Şu ölüm şöleninin sofrasını kim kurarmış
kim sunarmış şu «dostluk» besinini
Hani bir çağdaş imparatorluk varmış
Ve ülkelerden el kadar şu Yunanistan
Ve tekrarlamak her yönde zorbalığın zaferini
İşte New York'tan uzanan şu elle
Şu elle yıkmak erdemini insanlığın
Şu elle yoketmek yaşam gücünü
hapishaneler için ödenek mi istersiniz
Çan Kay Şek ordusuna top-tüfek mi
Bombalar savurmaya uçaklar mı
rüşvet mi istersiniz yalan mı
görmeliyiz ard yönünü bütün görüntünün
tanımak şu kürklü bayanı biraz yakından
Acılar dağlar gibiymiş, haksızlıkmiş iftiraymış
Yabancı sermayenin umurunda mı
Şu emekli General mr. filancanın bordrosunda
Sallar kılıcını zam isteyen işçilere
Ne yapsın verilmiş karara uymasın da
Karar tepeden gelme çünkü
Hani sallabaşların dolar diye üşüştüğü
işte buyruklar oradan gelir
Ve Vatan ağacının o ulu gövdesinde
için için birşeyler çürür.

Türkçesi : Engin AŞKIN

okurlara

YENİDÖNEM'in sizlere ulaştırmakla gurur duyduğumuz 4. sayısı, sürekli aşamalar zincirinin yeni bir halkasıdır...

Devrimci kesimin hizmetinde ve özellikle **bölüntülerden arınması** amacıyla çaba gösteren derginiz, sizlerden gördüğü ilgi ve desteğin her geçen gün artmasıyla, «**demokratik hak ve özgürlükler**» ve «**devrimci düşün**» yolunda, mücadele olanaklarını genişletmektedir.

12 Mart Deneyi'nden geçmiş toplumumuzu, yeni yanılılardan ve yeni saptırmalardan kollama uğraşında, üstüne düşen görevi sürdürme kararında olan YENİDÖNEM, her geçen gün göreceği ilginin artacağına inanmaktadır. Devrimci düşün temsilcilerine açık tutulan sayfalarımız, olanaklarımız oranında çoğaltılacak doğru görüşler sunulacak, tartışılacak; en doğrulara ulaşmaya çalışılacaktır.

İşçilerimizin, köylülerimizin, halkımızın çeşitli katmanlarından temsilcilerinin, yaşanan gerçeklerden çıkaracakları deneysel görüş ve önerilerinin; gelecek günlerin devrimci pratiğinin oluşturulmasında, en olumlu katkıyı sağlayacağı kanısındayız.

YENİDÖNEM, önümüzdeki günlerin getirebileceği engelleri de, sizlerden göreceği yakın ilgi ve destekle aşacağına inanmaktadır.

TUSTAV

Saygılarla...

Yenidönem

SAHİBİ: Güner AKKILIÇ ★ GENEL YÖNETMEN: Yılmaz AKKILIÇ ★ SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ: Metin GÜVEN ★ YÖNETİM: Osmangazi Cad. 2. Ersan Han Kat. 3 No. 36 BURSA ★ HABERLEŞME ve HAVALA: P.K. 433 BURSA ★ ABONE: Yıllık (12 sayı) 50 TL. — 6 Aylık (6 sayı) 25 TL. — Dış Ülkeler 2katı ★ DİZGİ: Başaran Matbaası İSTANBUL ★ BASKI: Bahar Matbaası ★ İLÂNLAR: Anlaşmaya bağlıdır. DAĞITIM : Yücel Yayın/Dağıtım.

YENİDÖNEM adı anılmadan, dergide yayınlanan yazılardan alıntı yapılamaz ve izin alınmaksızın başka bir yerde yayınlanamaz.

Bir hükümet doğmuştur. Büyük bekleyişlerin yanıtı olmak üzere «Türkiye'nin hükümeti» olmak zorunda bulunan bir hükümet... Başbakan Ecevit'in deyimiyile, **bütün ulusun hükümeti** olması gereken bir hükümet... Bir yandan sosyal barış, bir yandan çağdaşlaşma yolundaki yeni uyanışın gerektirdiği atılımların dinamiğini arayış gereksinmesinin içinde bulunan ulusun hükümeti...

Türkiye'nin bugünkü koşullar içindeki baş gereksinmesi; zümreci bir kapitalizmin ürünü olan kuvvet merkezlerinin dışında kalan tüm ulusal bekleyişlere, istemlere, dileklere kendilerini deyimleme ve siyasaya katmaya yarayan bir tüm özgürlük; bunu demokratik yolla işletecek bir siyasal mekanizma, bunun da iyi işleminin ön koşulu olan sosyal barış havasının yerleştirilmesidir. Şimdiki hükümetin meydana geliş nedeni, Türkiye'nin Erim'ler, Melen'ler, Talu'lar politikaları ile çığrından çıkmış bulunan sosyal gelişimin sorunlarına demokratik, barışçı ortamını getirmek gereksinmesinin halk kitlelerinin de anlaşılmaya başlanmış olmasıdır. Öyle ise **bu hükümetin tarihsel görevi de**, bu gereksinmenin yanıtı olmasıdır.

Bir başka deyimle; Hükümetin her iki kanadı da birisi uzun, öteki oldukça kısa yaşantısında, türlü eleştiriler almışlardır. Her ikisinin de, Türkiye'nin modernleşmesi sürecinin düşünsel platformundaki yerleri türlü olumsuz irdelemelere uğratılmıştır.

Fakat bu arada, devreye, partiler üstü hükümet formülleri adı altında, son iki yasama evresinin egemeni olan AP'nin; bir yandan korkaklıktan, bir yandan her kuvveti kendi yanına çekerek onları, kendi emelleri yönünde kullanmak makya-vellüğinden gelen sinsilikten kaynak alan politikası girmiştir. Bu politika, anarşistleri tasfiye eğilimlerini; Türkiye'nin yüzyıllardır aradığı sosyal gelişim özgür-

türkiye'nin hükümeti

lüklerini baltalama yolundaki manevracılığa alet etmiştir. **Böylece, Türkiye'yi, genel kalkınmacı değil, zümreci zenginleşme bir kapitalizmin kollarına teslim olma yolları içine atmıştır.**

Fakat işte bu arada da, gene aynı devreye, 1973 seçimleri girmiştir.

A.P. ve onun safıdaki kin grupları, 1973 seçimlerini, kendilerini demokrasi utkusu olarak ilan edip, halktan, zümreci zenginleşme politikalarına teslim olmalarını istemişlerdir.

Fakat halk, böyle kaderci bir teslim olma yerine, boyutları henüz tam gelişmemiş olsa da, kendi **tam ve bağımsız** özgürlük ve siyasal barış dileğini suyun üstüne çıkarma yolunu tutmuştur.

İşte bu seçimler, 1973 te Türkiye'nin genel bekleyişinin, umut ve istemlerinin yanıtını böyle bir hükümet bileşiminde vermiştir. Bu seçimler, Türkiye'nin bir sanayi toplumuna dönüşümü, ilerledikçe yoğunlaşan sosyal uyanışına böyle bir hükümet bileşiminde bir kanal bulmayı getirmiştir. Onun için, genel olarak **selamla** karşılanmıştır. Kendisine; tek yönlü zümresel yararların uygulanmalarından doğan bunalımların çözümü ve tasfiyesi olarak bakılmaktadır.

Türkiye'nin böyle bir tasfiyeye gereksinimi vardır. Açılacak ortamda, zümresel yararları aşarak halklaşmayı verecek çözüm yollarına ulaşma zorunu vardır. «Cumhuriyetin modernleşmesi» sürecinin felsefesi, yolu olan Anayasasının istediği tüm ve yaygın özgürleşmeyi getirecek bir yeni arınma ve arıtlaşma (ser-

bestleşme)'yi gerçekleştirme gereği vardır. Bu artık; zümrelerin değil, tekellerin değil, ayrıcalıklı zümrelerin ve tekellerin gelişmesi yoluyla gerçekleştirilmek istenmiş tek yönlü büyümenin yükü altında ezilmiş tüm halk kategorilerinin **kurtuluşunu** arama zorunudur. Bunu arama ve uygulama tarihsel görevini, **1973 seçimleri tabanında yatan halk dinamiği**, onun özgülük özlemi, onun sosyal barış gereksinimi, bu hükümet bileşiminin omuzlarına yüklenmiştir. Onun içindir ki, **bu hükümet**, kendisini kuran grupların değil, tek yönlü tekelci büyümenin yükü altında ezilen, ezilmiş bulunan tüm halk kategorilerinin, **bütün Türkiye'nin hükümeti olmak zorunda bir iktidar bileşimidir.**

Türkiye bir bekleyişler, özlemler, istemler evresi geçmiştir. Hem de uzun bir evre... Şimdi de halâ da, bu bekleyişin içindedir. Her çağın islahatçıları, devrimcileri, ülkücüleri, beklenen - özlemleri duyulan istemleri - karşılayacak felsefeyi ve «hükümet etme» olayını kendi anlayış üslupları içinde aramışlardır, getirmeye uğraşmışlardır.

Fakat, bunca çabaya karşı, modernleşme, tümleşmemiştir Türkiyemizde...

Genç Osman'dan başlayan Osmanlı islahatçıları; bekleyişleri - özlemleri - istemleri, eski Osmanlı'nın «şevket ve azametine yeniden kavuşma» dengesi içinde eriterek, gerçek yönüyle keşfedememiştir.

Batılı düşüncelerle ilgilenen genç Türkler de, ülkenin bekleyişlerinin gerçek yönünü kozmopolit soyutlamalar içinde yitirerek, gerçeği, gene bulamamışlardır.

Bu arada ancak Cumhuriyet devrimcileri, özlemin yapısal değişmeden geçerek gelebileceğini bulmuşlardır. Bunun başta Cumhuriyetin kendisi olmak üzere, siyasal, hukuksal kesitini gerçekleştirmişlerdir. Kültürel yönü sağlamışlardır. Fakat kendi modern ekonomik teknolojisini yaratmada noksana uğramışlardır.

Çok partili evre politikacılarımız ise Cumhuriyet devrimcileri yolu ile sahneye çıkmış olan yapısal değişme gereğini, bir yol sapması ile, ters yönde aramışlardır.

Doğru yön, ekonomiyi ve sosyal hareketlenmeyi halk kategorilerinin dinamiğine bağlamada idi. Onlar ise ekonomiyi ve sosyal hareketlenmeyi, zümresel gurupların kendi yönüne yontan nalıncı keseri becerisine bağlamışlardır.

İşte bu nedenlerle, umutlar - özlemler - istemler - bekleyişler, sürüp gitmiştir. Sosyal, ekonomik, kültürel baskılardan ve bağlardan arınıp halk kategorilerinin bağımsızlığı ile birlikte bir kalkınma veren sanayi toplumu olunamamıştır. Onun yapısal ileri gelişim aşamasına varılamamıştır.

Bu gün Türkiye'den beklenen istemler, duyulan özlemler, şu formülasyon içinde deyimlenmektedir: Tekelci üsluptaki bir büyümcülüğün tek yönlü işleyişlerinden zarar görmeye ve endişe duymada birleşen sosyal kategorilerden kurulu halk tabanını, bu zarar ve endişelerden arıtmak, kurtarmak... Demokratik bir planlama ile, bu sosyal kategorilerin dinamiğini harekete geçirecek ekonomik verimliliğe ulaşmak... Daha hakçı ve halkçı, daha güzel ve uscu bir düzen yolu ile sosyal adalete kavuşmak... Ve bunu da. verimlilik ile uyuşturmak.

İşte bu tarihsel görevi 1973 sonbahar seçimleri, şimdiki hükümetin omuzlarına yüklemiştir.

Bir hükümetin bunu başarması için de, gerçekten bütün Türkiye'nin hükümeti olması gerekir.

Türkiye'nin hükümeti de, zümreler değil, tüm ulusa prim verme felsefesinden kalkmayı gerektirir Uygulayacağı siyasal güç, tüm ulusun yeteneklerini işletmeyle artar; bu yetenekleri adil olarak değerlendirme yolu ile bir sağlam temele ulaşır.

Ulusumuzun düşüncesi, tüm yozlaştırılmış değilse de, saptırılmıştır. Türkiye'miz, zümresel bir tekellilik sürecinin sömürüsüne bırakılmıştır.

Halkımız, zümresel çıkar guruplarının partizan otorite yönetiminin kolları arasında sıkılmaktadır. Adil ve yeterli bir doyuculuk yerine, her mahallede bir milyoner felsefesinden kalkılarak; Türkiye'ye, bir Türkiye daha ekleme gözbağ-

çılığından geçilerek, kurnazlığın ve dümen çevirme becerikliliğinin ötesini, insan onuru dışında bir düzeysizliğe mahkûm eden bir yetersizlik getirilmiştir. Bilimleşerek moralleşen bir insan kültürü yabana atılmıştır.

İşte, şimdi, Türkiye'de bunları, böyle ayırımları giderecek bir hükümete gerek sinme vardır.

Bunun da «Türkiye'nin hükümeti» olması gerekir.

Sağcı akım, bunu kabul etmeyecektir. Buna engel olmaya uğraşacaktır. Bunun için, **demokratik bir muhalefet değil, psikozlar yaratma muhalefeti** uygulayacaktır. Sağcı akım Türkiye'de kolay kolay bir iktidar düzeyine çıkamayacağını anlamaktan gelen bir **ruh bunalımı** içindedir. Bunun sonucu olarak kendisinden başkasının «hükümet» oluşuna direnecektir. Eskil felsefesini, zümreci ekonomik çıkarıcılığını yürütecek siyasal iktidar yerine gelme işinde karşılaşacağı zorluklar artıkça da, kendisinin bu direnci yoğunlaşacaktır. Kendisinin doğru dürtüst işleminin kabul etmediği «**biçimsel demokrasi**» nin olanaklarından yararlanarak açacağı tartışmayı bir kavgaya dönüştürecektir. Nitekim buna girişmiştir de... Hükümet programına yapılan ilk eleştirilerde Türkiye'nin sorunlarına dokunmaktan çok, polemik değeri olan konularda kamu oyu ürpertileri yaratma yolunu seçmiştir. Oysa ki ekonomik - sos-

yal - kültürel modernleşmenin bekleyişleri içindedir Türkiyemiz...

Şimdiki hükümet «Türkiye'nin hükümeti» olmak savı içinde ve sorumluluğu altında, büyük ekonomik - sosyal devinimlere (hareketlere) yükselmeye ihtiyatlılık göstermede ise de, barışçılığın ve özgürcülüğün ışığı altında bir halklaşma ekonomisinin ve sosyalciliğinin ilk girişimlerine elverişli bir havayı açmaya uğraşacağını belirtmiştir.

Buna karşı ne yapılabilir? Olsa olsa, bunun yolu, yordamı, yöntem ve içeriği konularında seçenekler ileri sürülebilir.

Fakat sağcı akım böyle yapmamıştır. Yapmamaktadır. Yapmayacaktır da...

Boyuna allerjiler dürterek, allerjiler uyandırarak, alevlendirerek Türkiye'de kendilerinden başkalarının hükümet olmasına karşı direnecektir.

Fakat programlar ve eylemler muhalefeti değil, bir psikozlar muhalefeti olan bu çeşit bir politikaya karşı hem şimdiki hükümet, hem de Türkiye'deki sosyal öz arayıcılar, Türkiye'nin hükümetini aramaktan uzak kalmayacaklardır. Hele çalışanlardan kurulu Türkiye ülküsü temelini inildikçe, **tüm halkı yüceltme siyasasını** uygulama kolaylıkları kendiliğinden doğacaktır ve «Türkiye'nin Hükümeti» ilkesi işleyecektir. **Öyle ki, onun uygulayacağı özgür ve bilimsel tartışma, bu hükümetin gereği olan GERÇEK MUHALEFETİ de kurup işletecektir.**

geçen ayın takvimi

27 Ocak 1974

- Nuri Bayar: «Sanayi bakanlığı olarak şirketleri halka açılmaya biz yönelttik.»
- Talu Hükümeti ayrılırken yeni hükümete bir zam kararnamesi bıraktı.
- Hindistan'da pahalılığı protesto eden halka ateş açıldı. **3 ölü var.**

28 Ocak 1974

- Aydın Menderes: «Gençliğin siyasete girme zamanı geldi.»

29 Ocak 1974

- AP Genel İdare Kurulunda Demirel'in istifası istendi.
- Sabotaj olayları sanıklarının tümü bea- raat etti.
- Fikir suçları kesinlikle affediliyor..
- Figaro: «**Toprak reformu Türkiye'de bir kere daha gömüldü.**»

30 Ocak 1974

- Kendilerine «komando» adı verenter Fakülte ve yüksek okullarda teröre başladı.
- Halil Tunç başkanlık için aday olmadığını açıkladı.

politik rapor

iktidar ve muhalefeti

CHP - MSP Ortaklık Hükümetinin güven oyu olarak göreve başladığı günümüzde, sosyal demokrasi vaad eden iktidara karşı MUHALEFET sorunu önem kazanmış bulunmaktadır. Gerek yapı ve nitelikleri ve gerekse program eleştirilerindeki tavırlarıyla AP, DP, CGP kanadının, bilimsel ölçülerde muhalefet yerine, özgürlükçü demokrasiyi çıkar çevrelerinin özlemleri doğrultusunda engelleme faaliyetlerine girişecekleri ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle önümüzdeki günlerin, 12 mart uygulamaları sonucunda parlamento dışında bırakılan gerçek muhalefet unsurlarına, -demokratik hak ve özgürlüklerin geri alınmasındaki etkin destekleri yanı sıra- yapıcı uyarı ve bilimsel muhalefet görevini de yükliyeceğine inanmaktayız..

Üç yıl sonunda durum

12 Mart Muhtırası'nın öz ve sunuluş biçimi bakımından, Demirel İktidarına karşı verilmiş bulunduğu, ilk bakışta, kuşku götürmez bir gerçek olarak ortaya çıkmaktaydı.. Ne var ki, sağlam bir devrimci birikime rağmen, bürokrasinin geleneksel kurallarının dışına çıkılamamış bulunuşuyla; imza sahiplerinden hiçbirinin artık Silahlı Kuvvetlerde bulunmadığı bu muhtıra, verilisinden hemen sonra -ve ilk kez 15 mart tasfiyesiyle-, kendi iç çelişkilerini de birlikte getirmeye başlamıştır.

Aradan üç yıl geçmesine rağmen, 12 Mart Muhtırasını oluşturan gerçek nedenlerle tersine uygulanış biçimi üzerinde açıklıkla durulama-

— Sabotaj sonucu batmadığı saptanan Marmara gemisi için sigorta şirketi 60 milyon lira tazminat ödeyecek.

31 Ocak 1974

— Halil Tunç Türk - İş genel başkanlığına seçildi..

— Gıda - İş lokavtını kaldırılmasını istedi.

— AP'de «muhalefet cephesi» giderek genişliyor.

1 Şubat 1974

— Eski zenginler yeni zengin olacakların paralarından korkuyor.

— AZ gelişmişleri ölüm ve sefalet bek-

liyor.

— Ecevit: Programla ülkemizde mutlu ve yeni bir dönem açılıyor..

2 Şubat 1974

— Bozbeyle: Bu sol bir hükümettir..

— Mit'in raporu ile iş verilmeyen gençler sorunu ele alındı.

— Çukurova'da enerji yok, yol yok, 30 bin işçiye konut yok..

3 Şubat 1974

— Program millet meclisinde bugün görüşülüyor.

— Aftan yararlanana suç işlerse eski ceza-yı çekecek.

yışı; **Onun**, tekelci sanayi kesimiyle öteki egemen kesimler arasındaki he- saplaşmadan doğduğu yorumlarını yoğunlaştırmaktadır.. Oysa beklemek gerektiği inancındayız.. İlerideki günler, 12 Mart Muhtırasının gerçek amaçlarını, verilmesini etkileyen birikimin niteliğini ve asıl nedenlerini ortaya çıkaracağı gibi; devrimci kesimin yanlıgularından yararlanılarak **saptırılışını da açıklığa kavuşturacaktır.**

Pasifikasyon uygulamalarının en yoğun biçimde, **devrimci kesim ve demokrasiyi savunanlar'a** yöneltildiği bir acı dönem, 14 Ekim Seçimlerin- de halkın ilk kez bilinçli direnişiyile gerçekleştirdiği başarı sonunda ye- ni bir döneme dönüştürülebilmiş midir?.. Henüz kesin yargıya varmak için erken..

Ancak baskı ve işkenceler, kısıtlanan demokratik hak ve özgürlükler ve hele işverenler yararına, **hiçe sayılan** emekçi kesimin sindirilmesi yön- temleri; kapitalist emperyalizmi ve yerli işbirlikçilerini, özledikleri sonuç- lara ulaştıramamıştır.. Ama ne var ki, muhtırasal uygulamalar bir yer- de hedefine varmış ve Sosyal Demokrasiye karşı, **parlamentör muhalefet** unsurlarını da yok etmiş bulunmaktadır.

muhalefetsiz iktidar

Olaylı bir oturumda güven oyu alan Ecevit Hükümetinin, **muhalefet- siz iktidar** olacağı yolundaki izlenimler giderek güçlenmektedir. Gerçek- ten de yeni hükümete karşı muhalefette takınılacak tavır; Demirel AP si, Bozbeyli DP si ya da Feyzioğlu CGP si paralelinde ve hele **siyasal irtica** görünümünde düşünülemez.

Duygusal, temelsiz ve alt düzeyde, «anarşizm» edebiyatıyla başlayıp «komünizm» korkutmacasıyla sona eren program eleştirileri yerine; se- çilmiş görünen kalkınma yöntemlerinin ve **düzen'in** muhaletini yapabil- mek, elbette ki asıl önemli sorun olarak durmaktadır. Hükümeti, de- mokratik hak ve özgürlükler konusunda desteklerken; sosyal ve ekono- mik politikasında uyararak ve giderek **geçersiz** kalabileceğini bilimsel yollardan anlatmak yoluyla eleştirmelidir.. Oysa bu çapta bir muhale- fete, parlamentomuzdaki muhalefet gruplarının yapı ve nitelikleri elveriş- li görülmemektedir.

geçen ayın takvimi

- 4 Şubat 1974
- Mecliste Program görüşüldü.
- Harb - İş: 12 mart'ta demokrasimiz inkitaya uğradı..
- **Amerika'nın** 1975 yılı bütçesi 9.5 mil- yar dolar açık veriyor.
- 5 Şubat 1974
- Üslerle, ikili anlaşmalar gözden geçi- rilecek..
- **İşverenler: TÜRK - İŞ'le görüş birliği** içindeyiz.

— Ecevit yeni hükümetin çok şeyi değış- tireceğini söyledi.

6 Şubat 1974

— Güven oylaması yapılıyor. İktidarın 232 muhalefetin 287 oyu var.

7 Şubat 1974

— Hükümet 136 aleyhte oya karşılık 235 oyla güvenoyu aldı.

— **Üstündağ:** Yurt sorunlarını savunan öğretmen başarılı öğretmendir.

8 Şubat 1974

— CHP'ye göre AP, halkın desteğini yi- tirmenin hırçınlığı içinde.

— **Faik Türün: Bizden önce ne kadar iş-**

Nitekim Başbakan Ecevit : «Düzen öylesine değişecektir ki, bu değişikliğe ayak uyduramayan kişi ve partiler boşlukta kalacaklardır.» demektedir ve kendi düzen değişikliği programı açısından haklıdır da.. Demokratik hak ve özgürlükleri savunan bir iktidarın karşısına, bunların kısıtlanması yaygaralarıyla çıkmak; klasiz burjuva demokrasisi açısından bile, muhalefet kavramının özüyle çelişkiye düşmek anlamını taşır.

Artık kimse reformculuğu yozlaştırmak için, Atatürk istismarcılığı da yapamayacak...» diyen Ecevit, muhalefetin özellikle CGP kanadının -ki bir kısım çevrelerde etkin olduklarını imâ ederler- saldırılarına kal-kan olarak kullanabileceği **Atatürkçülük Kavramı'nı**, ucuz politikaya alet ettirmeyeceğini de belirlemiş olmaktadır.

Kısacası bugünün iktidarına karşı muhalefet, ancak bilimsel yöntem-lerle yapılabilecektir. Bu tür muhalefeti uygulayabilecek demokratik kuruluşlar da -görünen odur ki- parlamentonun içinde değil, dışında bulunmaktadırlar.

demokratik baskı grupları

Ecevit Hükümetinin kuruluşundan bu yana, demokratik baskı gru- pu olma niteliğindeki hemen tüm kuruluşlar, genellikle rahat bir soluk almanın ötesinde, olumlu araştırmalara ve önerilere yönelmemişlerdir. Belki de zaman bulamamışlardır henüz..

Örneğin **basınımız**, -bilim dışı, duygusal ve emrinde olduğu sınıfın çıkarları yönünde septik ve seviyesiz sağ kesimi dışında- Hükümet Prog- ramını ciddi bir eleştiriyle bile ele almamış bulunmaktadır

Türk-İş, kendi iç çelişkilerini **liderler kadrosu** yararına çözümleme hazırlıklarından başını kaldıramamaktadır.

Anayasal ve yasal kısıtlamalar nedeniyle, aktif politikaya karışma çekingenliğini üzerlerinden atamayan tüm öteki kuruluşlarımız ve özel-likle Üniversitelerimiz suskundur..

Bugüne kadar yeni hükümete en önemli öneride bulunan örgüt, 7 : 8 şubat günleri Ankara'da düzenlediği «seminer» sonunda, Milli Eğitim Bakanlığına sunduğu «rapor»la (TÖB-DER) olmuştur.

Sonuç olarak anlaşılmaktadır ki, Demokratik Baskı Grupları ola-

kence yapılmışsa bizim zamanımızda da o kadar yapılmıştır.

— Vehbi Koç Kibrite zam yaptı..

9 Şubat 1974

— Sıkıyönetim davalarında görev alan Avukatlar bir bildiriyle Hürriyet Ga- zetesini işkence konusunu tartışmaya çağırdı.

— 1973'te fiatlar % 29 arttı. Elli yıllık rekor **Melen** ve **Talu** Hükümetleri dö- neminde.

— Şevket Kazan: Ay sonuna kadar ceza evleri boşaltılacak, suçlar sicilden si- linecek..

— Sabotaj davasında beraat eden 8 ka- lifiye işçiye tersanedeki işlerine dön- mek için asgari ücret teklif edildi..

10 Şubat 1974

— İsmail Cem TRT genel müdürü oluyor.

— Adalet Bakanı: Genel aftan fikir su- çluları da aynen istifade edecek.

11 Şubat 1974

— Engin Ünsal işkence yapanların ceza- landırılmalarını istedi.

— Ecevit: «Demokratik sol kavramı a- çıkılığa çıkmakta ve aklanmaktadır.»

— Demirel: Nihayet kabul etmek gerekir ki memlekette bir CHP vardır.

rak görev yapmaları beklenen kuruluşlarımız; «Anayasayı lüks gören zih niyet» in kısıtlamalarından başka, geçtiğimiz üç yılın etkilerinden de kendilerini kurtaramamaktadırlar...

Türk-İş'teki gelişmeler

İşçi Sınıfı İdeolojisini bırakmış bir yana, bu sınıfın varlığını bile kapitalist sistemin görüşü açısından kavramış bir liderler kadrosu yönetimindeki Türk-İş'ten, Ecevit İktidarına yön verebilecek hiçbir olumlu davranış bekleyemeyiz.. Ama ne var ki, işçilerimiz yöneticilerine rağmen uyanmakta ve siyasal ağırlıklarının bilincine varmaktadırlar. Halil Tunç'un Genel Başkan seçilmesi dolayısıyla bir demec vererek Yol-İş Federasyonu Genel Sekreteri : «... Merhum Demirsoy'un ölümü ile boşalan snadalyenin bölüşülmesinde yine orta-çağ politikasına sapıldı...» diyerek yeni Genel Başkanı «dönellik ve verdiği sözde durmamakla» suçlamaktadır.

Önümüzdeki günlerde, kendi sorunlarını çözümleyen Sosyal Demokratların bir olağan üstü genel kurul için harekete geçmeleri sürpriz sayılmamalıdır. Türk-İş Yönetim Kurulunun da, bir takım çıkar hesapları içinde, kendiliklerinden bir olağan üstü genel kurula gitmeleri olasılığı da belirmiş bulunmaktadır.

Bursa'da, Çağdaş Metal-İş ya da Maden-İş'e kaymaları beklenen sanayi işçilerini, bir basın bülteni yayımlıyarak tehdit etmek, gerçekleri değiştirmeye yetmeyecektir. İşçiler grev ve lokavt'lardan sonra yapılan toplu sözleşmeyle kendilerine verilenlerden büyük kısmının -sözleşmedeki boşluklar nedeniyle- geri alındığını ileri sürmektedirler. Oyuna getirildikleri görüşündedirler...

Tunç'un felsefesi

13 şubat gecesi TV ekranında bir kez daha izlediğimiz Halil Tunç, önceki atak ve cürekâr davranışlarının tersine, yenik ve yumuşak görünüşlü idi... DİSK'in başarılı gelişmesi ve Sosyal Demokrat Sendikalar'ın giderek güçlenmesi, anlaşılan yeni Genel Başkanı rahatsız etmektedir. İşçi tabanının, yavaş yavaş da olsa altından kaymakta olduğunu hissetmektedir kuşkusuz..

geçen ayın takvimi

- 12 Şubat 1974
- İlhan Selçuk kendisine yapılan işkenceyi anlattı.
 - AP balosu «Ağlama değmez hayat bu göz yaşlarına» şarkısıyla açıldı.
 - Erbakan: üçbuçuk mutlu azınlığa verilen krediler güzel Anadoluya harcanacaktır.
 - Ecevit: «Siyasal güç Ekonomik güce dayanır. Biz halkımızı ekonomik bakımdan güçlendireceğiz.»

13 Şubat 1974

- Ortak Pazar petrol yüzünden bölündü
- Afla, ölüm cezaları 24. müebbed hapis cezaları da 20 yıla indirilecek.

14 Şubat 1974

- Dev-lis sanıklarının tümü beraat etti.
- Deniz Baykal pamuk için kooperatiflere 500 milyon lira kredi açıldığını bildirdi..

15 Şubat 1974

- Öğretmenlerin göreve iadesine AP karşı çıktı.
- Erbakan: Genel affı fikir hürriyeti kanunu izleyecek..

Dha düne kadar CHP-AP Ortaklığı önerisinde direnenlerin, yanlış ata oynamış olduklarını anlar anlamaz tutum değiştirmeleri ve «biz hiçbir zaman (Partiler üstü) deyimini kullanmadık» diyebilmeleri, işçi sınıfımız ve temsilcileri tarafından iyi değerlendirilecektir umarız.

13 şubat gecesi: «Artık klasik hürriyetler toplumun pek ilgisini çekmez oldu. Artık toplum ekonomik hürriyetleri aramakta.» ve «Zaten Türkiye'de siyasi partilerin ekonomik görüşleri yeni yeni berraklaştı» gibi ilginç keşiflerle ortaya çıkan Halil Tunç'un, sendikacılık ve işçi sınıfı konusundaki teorileri de son derece enteresan :

«Doktriner sendikacılık tarihe karışmıştır. 18 ve 19 ncü asırların sarsılmış doktrinlerine bağlı kalmak ilkel ve geri bir görüştür.»

«Sınıfı inkâr etmiyoruz. Ama egoist olmayacağız. Onun için, ister istemez, meseleye sınıfsal açıdan bakamayız.»

Bu görüşleriyle, Halil Tunç ve ekipinin Türk İşçi Hareketi'nin liderliği görevini gereğince yürütebilmesi olanaksızdır. Ulus çıkarlarının nerede başlayıp nerede bittiğini ve bu çıkarlarla egemen çevrelerin çıkarlarının ne ölçüde özdeşleştirilmekte olduğunu, akıl ve bilim yönünde gelişmekte olan Türk İşçi Hareketi yakında anlayacaktır.

sosyal demokrasi ve ötesi

Orhan Hançerlioğlu (FELSEFE SÖZLÜĞÜ) adlı yapıtında, Sosyal Demokrasiyi Sağcı Toplumculuk başlığı altında şöyle tanımlamakta :

«... sağcı toplumculuk gözden geçirmeci ve iyileştirmeci bir anlayışa dayanır ve kurulu düzenin reformlar ve sosyal adalet tedbirleriyle düzeltilerek olduğu gibi sürdürülmesi amacını güder. Sürdürülmesi amaçlanan düzen, anamalcı burjuva düzenidir...»

(MEYDAN-LAROUSSE) : «XIX. yüzyıl sonunda ve XX. yüzyıl başında Almanca konuşan ülkelerle İskandinav ülkelerinde Marx'çı eğilimli sosyalist akımlara verilen genel ad...» tanımıyla başladığı konuyu geliştirerek, Sosyal Demokrasinin bugün kavuşmuş olduğu niteliğe de, söylece açıklık getirmektedir :

16 Şubat 1974

- Kazan: Af kardeşlik havası getirecektir.
- Ecevit bozuk düzenin değişmeye başladığını söyledi.
- Grevci 5 Pet-kim işçisi gözaltına alındı..
- Sosyalist parti için çağrı yapıldı.
- Bağ-kur'da yolsuzluk olduğu öne sürülüyor.
- Mimarlar sınırsız genel af istiyor.
- Dışişleri bakanı Güneş, petrol üreten ülkelerin Türkiye'de yatırıma girişebileceklerini açıkladı.

- Ayarlanması zorunlu hale gelen fiatlarla ilgili uygulama iki gün sonra başlıyor.
- Konut sektörü sermayeye kurban ediliyor.

17 Şubat 1974

- ABD Dışişleri sözcüsü: Türkiye'de haşhaş ekimi konusundaki gelişmeden haberimiz yok.
- Ekonomik kurul zamlar için alternatif hazırlıyor.
- İşverenler: «Kıdem tazminatının artışı sanayi çökertir.»
- 9 bin işçi Çay-kur aleyhine dava açtı.

Almanya'da Sosyal Demokrasi : «...1959 da, Bad Godesberg kongresinde, sosyalizmden çok liberalizme yakın bir program benimsemeye...» yönelmiştir.

Öte yandan: «İsveç Sosyal Demokrasisi, mali tedbirlere ve vergilendirmeye dayandırılmış bir iktisat siyasetini **MÜLKİYET REFORMUNA** ve kooperatiflerin yaygınlaştırılmasını **DEVLET MÜDAHALESİNE** yeğ tutmuş...» bulunmaktadır.

Ülkemizde ise Yeni Cumhuriyet Halk Partisi ile kişiliğini bulan Sosyal Demokrasi'nin kapsam ve nitelikleri; seçim mücadelesi sırasında yayımlanan (AK GÜNLERE) adlı seçim bildirgesinde, bütün boyutlarıyla açıklanmış bulunmaktadır.

Genel anlamda İsveç örneğini benimsemiş içerikli Sosyal Demokrasi-miz, emekçi kesimlere daha çok hak'lar ve geniş demokratik özgürlükler getirme vaatlerinden öte; sosyalist bir görüş sahibi olamayacağını da açıklıkla ortaya koymuş bulunmaktadır.

Sosyal Demokrasinin belirli bir ekonomik sistem olmayışının, anamalcı burjuva düzeni'nin işine geleceği unutulmamalıdır. Düzen, örgütlenmiş pek çok kuruluşlarıyla, yeni iktidara adapte olma (uyuma) hazırlıklarına girişmiştir bile.. Bunun şimdilik en belirgin örneğini, **Türk-İş** yukarıda sıraladığımız gelişmelerle vermektedir. Tüm öteki kuruluşlar ve özellikle sermaye kesiminin öz örgütleri de, yakın gelecekte, sosyal demokrasimiz içindeki yerlerini oluşturacaklardır.

İşte asıl o zaman, parlamentodaki dayanaksız ve boşlukta kalmanın hırçınlığıyla tutarsız muhalefet kanadına rağmen, sosyal demokrasimiz muhlefetsiz kalabilecektir.

Bu durum ve özellikle bütün dünyayı tehdit etmekte olan ekonomik bunalmaların yaratacağı tepkiler sonunda, yeni hükümetin, kendisini iktidara getiren güçlerle çelişkiye düşmesi olanaksız değildir.

Ve aslında, hükümeti oluşturan kanatlar arasındaki çelişki, giderek daha da belirginleşebilecektir..

Devrimci kesimin parlâmenter muhalefet unsurundan yoksun bulunuşu, demokratik hak ve özgürlükler'in geri alınmasındaki mücadelenin, akılcı yöntemlere dayandırılması zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Bölünmelere uğranılmaksızın, sosyal demokrat iktidarla gereksiz zıtlasmalara düşülmesini önleyici ve fakat asıl hedeften ödün vermez bir tutum içinde bulunarak kazanılabilecektir bu mücadele...

geçen ayın takvimi

— Yüksek askeri şura bugün toplanıyor.

18 Şubat 1974

— İki aylık geçici bütçe yarıñ komisyonda görüşülecek. Hükümet 8 milyar liralık ek ödenek istedi.

— Eylem sanıklarının da siyasî suçlu sayılması istendi.

— Hazine ihale ile borç alacak. Bonolar

en düşük faizi isteyeneye satılacak.

— Ecevit: **ORDU'nun tutumu huzuru sağlamıştır.**

19 Şubat 1974

— Mustafa Ok: **Aracılar ortadan kalkacak.**

— C.H.P. — M.S.P. af komisyonu meşruten tahliye konusunu çözüme bağladı.

20 Şubat 1974

— Halil Tunç **DİSK**'le birleşmek zaman meselesidir.

ihlal edilen anayasa

12 Marttan sonra yapılan bir takım değişikliklerden sonra bile, Anayasamızın (Haberleşme Hürriyeti) ile ilgili 17. maddesinde şöyle yazıyor :

MADDE 17 — Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir.

Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanununun gösterdiği hallerde, hakim tara-

fından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça, bu gizliliğe dokunulamaz.

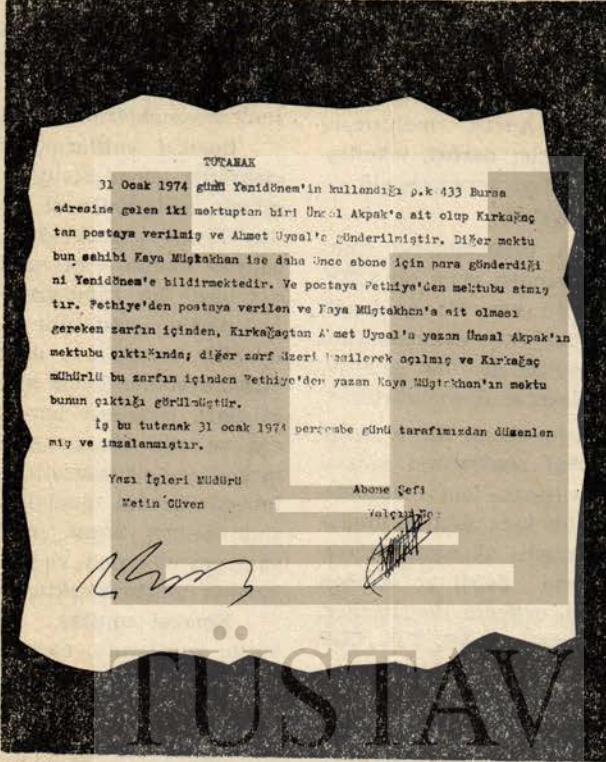
Oysa uygulamada hiç de böyle değil! Kendilerinde Anayasasının da üstünde güçler vehmeden bir takım kişi ve kuruluşlar, bu açık hükümü hiçe saymaktan çekinmemektedirler. İşte en açık ve en yeni örneği :

31 Ocak

1974 günü, YENİDÖNEM'in Bursa P.T.T. Müdürlüğünden kirallanmış bulunan (433) numaralı posta kutusuna iki mektup gelir. Bunlardan biri Fethiye'den, ikincisi ise Kırkağaç'tan postaya verilmiştir. Kırkağaç çıkışlı mektup, (Mapusane Şiirleri Antolojisi) hazırlıklarını sürdürmekte olan Ahmet Uysal'a ait olduğundan Yazı İşleri Müdürlüğümüz tarafından açılmaz. Ancak, Fethiye'den derginize gönderilmiş bulunan zarf açıldığında, içinden Kırkağaç'tan gönderilmiş olan mektup çıkar. Ve yazı İşleri Müdürlüğümüz Metin Güven ile görevli arkadaşımız Yal-

çın Nas, merakla Kırkağaç'tan gönderilme zarfı açarlar... İçinden tahmin edeceğimiz gibi Fethiye'den gönderilen mektup çıkar...

Durumu olduğu gibi belirleyen tutanağın klişesini sizlere sunuyoruz. O sırada büromuzda bulunmakta olan tanıklar da var...

Şimdi soruyu ruz : Demokratik hak ve özgürlüklere bağlılığı konu sundaki içtenliğinden kuşku duymadığımız Başbakan Ecevit'in, Hükümet Programında yer alan hak ve özgürlükler konusundaki uygulayıcıları bu adamlar mı olacaktır? Onun, parlamentodan binbir güçlüklerle geçirebileceği özgürlükçü yazıları, bu elemanlar umursayacaklar mıdır, yok-

sa davranışlarını bildikleri gibi sürdüreceklere midir?

Sonra kime, neyi ispatlamak istemektedirler mektuplarımızı açanlar ve açılmasına izin verenler? Türkiye Cumhuriyetinde, CHP-MSP ortak hükümetinden başka, bizim bilmediğimiz bir başka hükümet daha mı vardır, bir takım Anayasa ihlalleriyle istihbarat toplamaya uğraşan?..

Hem sonra, okuyacakları mektuplarımızı, anlayamayacakları kuşkusundayız. Gelsinler bize!. Bizzat anlatalım öğrenmek istediklerini..

siyasal gerçekleri açıklamak

Türkiye'de ikiyüz yıldan beri özgürlükler uğruna mücadele edilmektedir. Ama bir türlü ülkemiz, Batı ülkelerinin 18 inci yüz yılda eriştiği özgürlüklere kavuşamamıştır. Özgürlüklerin sınırını, bütün dönemlerde, sermaye gücüne sahip olanların rahat ve huzurunun kaçtığı nokta belirlemiştir.

Bu sınır bir süre, o da 1961 Anayasası ile aşılmıştır. Ancak muhtırasal bir iradeyle, özgürlükler derhal, tekelleşme aşamasındaki sanayi sermayesinin çıkarlarına yudurulmuştur.

Şimdi iktidarda, özgürlüklerin sınırlarının genişletilmesinden yana bir CHP-MSP ortak hükümeti var. Bu hükümet, oldukça ileri bir burjuva demokrasisini savunmaktadır. Devrimciler bu gelişmeyi doğru olarak değerlendirmelidirler.

Başta işçi sınıfı, olmak üzere halkımızın bütün emekçi sınıflarının siyasal özgürlüklerine kavuşması için mücadelenin belli bir öncelik kazandığı günümüzde, burjuva demokrasisi akımının temsilcileri, devrimcilerin doğal ve özlenen müttefikleridir. Bu nedenle devrimciler, CHP - MSP hükümetini, AP, DP, CGP ve MHP siyasal irticasının bütün saldırılarına karşı desteklemelidirler. Sermaye gücüne sahip olanların sözcülüğünü yapan bu muhalefetin maskesini düşürmek en başta devrimcilerin görevidir.

Bunun için, bütün halkın anlayabileceği bir «siyasal gerçekleri açıklama kampanyası»nın bir an önce örgütlenmesi gereklidir. Çok çeşitli denemelerin gösterdiği gibi, bu, emekçi sınıfların eylemini yükseltmek için en geniş ölçüde uygulanabilir bir araçtır.

Kendi özünde ele alındığında, emekçi sınıfların ekonomik ve demokratik istemleri, sermaye gücüne sahip olanlar ile emekçiler arasındaki çelişkinin uyanmasının ilk işaretleridir. Müttefikimiz

saydığımız özgürlükçü hükümet, özellikle CHP, yığınların eyleminin bu «kendiliğinden gelmecilik» noktasından ileriye gitmesinde isteksiz kalacaktır. Bülent Ecevit'in, bir Süleyman Demirel'i, ya da işkencecileri, «kendi içlerinde tarihle hesaplaşmaya bırakması» yalnızca geçmişin üzerine çizgi çekmek isteğinden değildir. Bu tutum, onun sınıf anlayışının ve sınıf dayanıklarının gereğidir.

Emekçi sınıfların ekonomik ve demokratik istemlerinin devrimci bir hareketle birleştirilmesi devrimcilerin işidir. Siyasal gerçeklerin açıklanma kampanyası bunun temel şartlarından. Ancak böyle bir kampanya, başta işçiler, emekçilerin siyasal bilince ulaşmasını sağlayabilir ve onların devrimci eylemini hızlandırabilir. Siyasal gerçekleri açıklama çabaları, devrimci hareketi güçlendirecek ve etki alanını genişletecektir. Emekçilere, çıkarlarının, siyasal ve toplumsal düzenin tümüyle uzlaşmaz çelişkinin bilinci, ancak somut ve aktüel siyasal gerçeklerden ve olaylardan yararlanarak ulaştırılacaktır.

Emekçi sınıflar, çağdaş toplumun bütün sınıflarının ekonomik niteliği, sosyal ve siyasal özellikleri hakkında açık bir fikir sahibi olmalıdırlar. Her sınıf ve tabakanın kendi özlemlerini, bunları gizlemek için kullandıkları parlak sözlerin ve safsataların gerçek anlamını ve bu sözlerin gerçek niteliğini kavramalıdırlar. Çeşitli kurumların ve yasaların yansıttığı şu ya da bu çıkarların neler olduğunu, bu yansımanın nasıl olduğunu öğrenmelidirler.

Bu kavrayış yeteneği, yalnızca kitaplardan ya da teorik açıklamalardan elde edilemez. Emekçi sınıflarda, teorik bilginin yanısıra, siyasal yaşantının deneylerine dayanan bir bilginin de olması gerekir. Belirli bir anda çevremizde olup bitenler, herkesin üzerinde ko-

nuştığı ya da kulaktan kulağa fısıldadığı olaylar, yolsuzluklar, rakamlar, mahkeme kararları üzerinde sığacağı sığacağı canlı açıklamalara gerek vardır. Bütün alanları kucaklayan bir siyasi gerçekleri açıklama eylemi, emekçi sınıfları siyasal amaçlar doğrultusunda eğitebilmek için zorunludur.

Eğer işçiler, köylüler, hangi sınıflar haksızlığa uğrarlarsa uğrasınlar, her türlü yolsuzluğa, keyfi davranışlara, zulüm ve zorbalığın bütün biçimlerine karşı tepki göstermeye alışık değillerse, bir siyasi bilinçten söz edilemez. Sansüre, en

masum kültürel girişimlerin bastırılmasına karşı aydın tepkileri, bütün emekçi sınıflara ulaştırılmadan devrimci eylemden bahsedilemez. Bütün utanç verici haksızlıklara karşı yeteri kadar geniş ve anında teşhir kampanyaları örgütlenmez ise, edinilen bilgilerden devrimci eylem alanında yararlanmak mümkün olamaz. Ancak siyasi gerçekleri açıklama kampanyasını ülke çapında gerçekten örgütleyebildiğimiz zaman, işçiler, köylüler her adımda kendilerini ezen bir sermaye sultanı altında olduklarını anlayacaklardır.

BİR FİKİR SUÇLUSU :

muzaffer erdost

Asıl mesleği veteriner hekimlik olan Sol Yaynevi sahibi Muzaffer Erdost'un (FİKİR SUÇLARI) konusunda ne ilk, ne de son kurban olduğu bir gerçek. Düşünen adamın, sanatçının bitmez - tükenmez çilesine yalnızca çarpıcı bir örnek O...

Bugün Ankara Merkez Ceza Evinde, kesinleşmiş toplam 22.5 yıllık cezasının yanı sıra, henüz karara bağlanmamış ya da kesinlik kazanmamış daha birçok davanın da getireceği yeni mahkûmiyetleri beklemekte olan Muzaffer Erdost'un öyküsünü; fikir suçları konusunda önemli girişimlere başlanılacağı umulan şu günlerde, soruna bir dinamizm getireceği umuduyla yayınıyoruz.

Avukat Halit Çelenk'ten edindiğimiz bilgilere göre, Muzaffer Erdost'un mahkûmiyetler ve sonuçlanmamış davalar dizisini şöylece sıralamak olanağı var:

1. Lenin'den dilimize çevirerek yayınladığı (NE YAPMALI) adlı eser hakkında, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesinde açılan dava sonunda, 7.5 yıl ağır hapis ve 4 yıl genel güvenlik gözetimi altında bulundurulma kararı verilmiştir. Karar, mahkemece seçilen üç kişilik bilirkişi kurulunun «kitapta suç bulunmadığı, eserin tarihsel bir eser olduğu» yolunda verdiği ayrıntılı rapora rağmen verilmiş ve Yargıtayca onaylanarak kesinleşmiştir.

2. Stalin'den dilimize çevrilerek yayınladığı (SAĞ VE SOL SAPMALAR ÜZERİNE) adlı kitap hakkında, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinde açılan dava sonunda, Erdost'un beraetine karar verilmiştir. Savcının Yargıtaya baş vurma üzerine, karar aleyhte bozulmuş ve mahkeme bozma kararına uyarak 7.5 yıl ağır hapis ve 2.5 yıl genel güvenlik gözetimi altında bulundurma kararına varmıştır. Bu karar da onaylanarak kesinleşmiştir.

3. Stalin'e ait (MARKSİZM VE MİLLİ MESELE) adlı kitap hakkında Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinde açılan dava sonunda, kitapta suç bulunmadığı gerekçesi ile beraet kararı verilmiştir. Savcının Yargıta-

ya başvurması üzerine, karar aleyhte bozulmuş, ancak mahkeme eski kararında direnmiştir. Bu kez dava dosyası, Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gitmiş ve yine aleyhte olarak bozulmuştur. Genel Kurulun bozma kararına uymak zorunluluğu olduğundan, mahkeme Erdost'u 7.5 yıl ağır hapis ve 2.5 yıl genel güvenlik gözetimi altında bulundurulma cezasına çarptırmıştır. Karar, Yargıtayca onaylanarak kesinleşmiştir.

4. General Giap'a ait (HALK SAVAŞI HALK ORDUSU) adlı kitap hakkında açılan dava sonunda, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi, kipta suç görmiyerek beraet kararı vermiştir. Karar Yargıtayca aleyhte bozulmuş; bu kez mahkeme bozma kararına uyarak 7.5 yıl ağır hapis ve 2.5 yıl genel güvenlik gözetimi altında bulundurulma cezasına hükmetmiştir. (Bu kararın temyiz duruşması 30 ocak 1974 günü yapılacak idi.)

5. Stalin'e ait (SOSYALİST EKONOMİNİN MESELELERİ) kitabı hakkında, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesinde açılan dava, kitapta suç bulunmaması gerekçesiyle beraetle sonuçlanmıştır. Yargıtay 1. Ceza Dairesi beraet kararını bozmuş ise de, Mahkeme buna uymayarak eski kararında direnmiştir. Bu kez dosya Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderilmiş ve Genel Kurul da kararı aleyhte bozmuştur. Bunun üzerine Mahkeme görevsizlik kararı vererek davanın Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesince görülmesi kararına varmış, Yargıtay ise bu görevsizlik kararını bozmuştur. Dava devam etmektedir.

6. Mao-Çe-Tung'a ait (ASKERİ YAZILAR) adlı kitap hakkında da Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinde dava açılmış bulunmaktadır. Mahkeme kitapta suç unsuru bulunup bulunmadığının incelenmesi için, dosyayı siyasi tarih, ekonomik doktrinler tarihi ve ceza hukuku uzmanlarından kurulu bir bilirkişiye vermiştir. Bu davada da Erdost'un 7.5 : 15 yıl arasında ağır hapsi istenmektedir.

7. Bunlar dışında Muzaffer Erdost, Ankara 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinde de DEV-GENÇ davasında sanık olarak yargılanmaktadır. Dev-Genç davası karara bağlanmış ve Mahkeme Erdost'un dosyasını, 3 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinde görülmekte olan Vahap Erdoğan ve arkadaşları davası ile ilişkili gördüğünden, bu dosya ile birleştirilmesine ve görevsizliğe karar vermiştir. Karar hakkında Yargıtaya başvurulmuştur. Bu davada Erdost için 8 : 15 yıl ağır hapis cezası istenilmektedir.

Avukat Halit Çelenk, Muzaffer Erdost davaları ile ilgili olarak şunları söylemektedir : «Sıkıyönetim Askeri Mahkemesindeki dava dışında, bütün davalarında Muzaffer Erdost'u ben savundum. Aldığımız beraet kararları, özellikle 12 marttan sonra hep bozuldu ve dönüştü. Muzaffer Erdost hakkında açılan davalar yalnız bunlar değildir. Bunların dışında birçok kitapları hakkında davalar açılmış ve beraet kararı alınmıştır.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemesindeki davaya girmemenin nedeni : Bu Mahkemelerin diğer davalarında, (Mahkemenin Anayasaya aykırı olarak kurulduğu, bu Mahkemelerin bir Mahkeme niteliğinde olmayıp bir kurul niteliğinde olduğunu) Anayasal ve yasal nedenleri ile açıklayarak Mahkemedeki çekilmem olmuştur. O tarihten sonra hiçbir Sıkıyönetim Mahkemesinde davaya girmedim. Bu davaları Askeri Yargıtayda takip ediyorum.»

Hükümet Protokolü ve Programında yer alan (AF) fın, en güncel konu olarak önemini korumakta olduğu şu dönemde İLGİLİLERİN DİKKATİNE SUNULUR.....

hükümet programı

İleri sayılabilecek bir özgürlük düzeninden yana olduğu izlenimini veren CHP - MSP Hükümeti, meclislere bir «**demokratik dönüşüm programı**» sunmuştur. Bu program, tekelleşme sürecinin dışında kalan bir burjuvazinin çeşitli kesimleriyle, tarım dışı faaliyetlerde nüfusun büyük çoğunluğunu meydana getiren küçük mülk sahiplerinin temsilcilerini bir araya getiren karma hükümetin sınıfsal yapısının ürünüdür ve **Türkiye tarihinin en demokratik programıdır.**

özgürlükçü düzen

Bir sınır koyarak da olsa «**düşünce ve inanç suçlarını da kapsıyan bir genel af çıkarma**» ve «**düşünce, inanç ve ifade hürriyetlerini sınırlıyan bütün kısıntıların kanunlarımızdan çıkarılması**» kararları yeni hükümetin özgürlükçü düzen inancını dile getirmektedir. CHP - MSP Hükümetinin bu ileri demokrasi inancı, «**gençliğe kuşkuyla ve korkuyla değil, güvenle ve sevgiyle bakan**» tutumu ile birlikte, bizce, onun en olumlu yanını teşkil etmektedir.

Demokrasinin ilerletilmesi ve özgürlüklerin genişletilmesi konusunda hükümetin karşısında, egemen sınıfların büyük kesimi ile muhalefetlerini **siyasal irtica** temeline oturtacakları anlaşılabilir irili ufaklı dört siyasi parti vardır. Dış destekli egemen sınıflar, ülkemizde oldukça kudretlidirler. Ufak tefek özgürlüklere rıza gösterebilirler, kendi düzenlerini korumak için her çareye başvurmayacaklardır. Sınıf temellerini zayıflatacak bir özgürlük ortamına karşı koyacaklardır. Bu koşullar altında, başta **işçi sınıfı**, emekçi halk kitlelerinin siyasal özgürlüklerine kavuşacakları ger-

çek demokrasinin kurulmasını savunan devrimciler, hükümetin özgürlükçü girişimlerine yardımcı olmalıdırlar.

dönüşümcülüğün çerçevesi

Hükümete egemen olan toplum düzeni anlayışı **kapitalizmdir**. Ancak bu kapitalizm anlayışı, egemenler için bir hayli tatlı, emekçiler için ise bozuk sayılan bugünkü kapitalist düzenden **farklıdır**. Özünü «**kamu sektörü ve özel sektörün yanısıra halkın teşebbüs gücünü harekete geçirecek bir halk sektörünün geliştirilmesi**» teşkil etmektedir. Bu yolla, sanayileşmemize hız katılacağı, dağıntık tasarrufların değerlendirileceği, halkın kalkınmanın nimetlerinden daha yaygın ve adil bir şekilde faydalanmasının sağlanacağı, mutlu ve müreffeh bir yaşama düzeyine ulaşacağı savunulmaktadır.

Hükümet bu amaçla, halk yararına işleyecek ve gerçek halk teşebbüslerini teşvik edecek bir sermaye piyasası da oluşturacaktır. Yurt dışındaki işçilerimizin de tasarrufları halk sektörünün güvenli bir uygulaması olarak ele alınacaktır. Bölgesel kalkınma ortaklıkları yoluyla, pek çok küçük gelir gruplarının tasarrufunu yan yana getirmesi ve sanayileşme bütün bölgelere dengeli olarak yayılacaktır.

Bilebildiğimiz kadarıyla, şimdiye kadar gelişmiş, az gelişmiş hiçbir ülkenin **başaramadığı** ve sınıf mücadelesini bir çırpıda yok eden bu örnek «**halk kapitalizmi**» egemen sınıfların çıkarlarına göre biçimlenmiş kapitalist yapılar zayıflatılmadan ve giderek tasfiye edilmeden bir hayal olmaktan öteye anlam taşımaz. Bozuk saydığımız düzen temelinden değiştirilmedikçe, ne kadar iyi niyetli ve halka dönük bir kapitalizm anlayışına

sahip olursak olalım, Türkiyemizin git-tikçe ağırlaşan sorunlarını çözme ve «**mutlu ve müreffeh bir yaşama düzeyi-ne ulaşma**» olanağı yoktur.

Nitekim, yeni hükümetin «**halk sek-törü**» tezine hayli uygun biçimde kuru-lan Türksan tipi kuruluşlar, yeni kapita-list firmalar ve birkaç açık göz kapitalist imalinden öte bir sonuç vermemiştir. Bu tip şirketler kalkınma planında öncelik tanınan ciddi yatırımlar yerine, gazoz, deterjan, vb. imaline yönelmişler, **Sosyal Sigortalar Kurumu'nun** fonlarıyla beslen-en mesken programları geliştirmişler-dir. **Hastaş**, bu düzende «**halk şirketleri**» iddiasının iflas örneğidir.

kooperatifçilik ve tarımsal düzen

Programın ana temalarından biri de kooperatifçiliğin yayılması ve geliştiril-mesinin öngörülmesidir. Bu konuya veri-len önem nedeniyle Köy İşleri Bakanlı-ğının adı **Köy İşleri ve Kooperatifler Ba-kanlığı** olarak değiştirilmiş ve bu ba-kanlığa bağlı **Kooperatifler Bankasının** kurulacağı açıklanmıştır. Ancak, Hükü-metin kurulabilmesi için CHP toprak re-formuyla ilgili isteklerini erteleme zo-runda kalmıştır. Bu koşullarda, koopera-tifçiliğin varlıklarını ve kudretlerini bir süre daha sürdüreceği olan yarı feodal unsurların çıkarlarına hizmet eden örgüt-ler haline gelmesi tehlikesi büyüktür.

Öte yandan hükümet programında kooperatiflerin, tarımsal üretimin arttırılmasında daha etkili bir hale getirile-ceği belirtilmektedir. Bununla yeni hü-kümet, **cüce** işletmelerde **ilkel** teknikler-le tarım yapan köylüleri büyük koopera-tif çiftliklerde bir araya getirmeyi mi düşünmektedir? Pek sanmıyoruz. Zira hükümet programında kooperatifçiliğin **üretim** planında değil **alım - satım** ve **kredi** planında öngörülmekte oluşu a-çıktır. Bununla birlikte hükümet, üre-tim artışının çok yetersiz kaldığı tarımın, kooperatif çiftlikler kurularak büyük iş-letme yapısına kavuşturulmasını öngörü-yorsa bu çok yerinde bir adımdır. Bü-yük kooperatif çiftlikler, işgücünün ihti-saslaşmasına ve işbölümüne geniş olanak-

lar getirdiğinden verim yüksektir. Ne-yin, ne miktarda ve nasıl ekileceği Tür-kiye çapında önceden planlanabilir. Ta-rım araçlarının en etkin biçimde kulla-nılması gerçekleşir.

Daha geniş planda, devletin kredi, iyi tohum, gübre, vb. sağlama olanakları, büyük kooperatif çiftliklere biran önce geçişi **teşvik edecek** biçimde kullanılarak, tarımsal yapının derhal değiştirilmesi sağlanabilir.

Başta tütün, incir, fındık, üzüm gibi tarımsal ürünlerle ilgili olarak ortaya çı-kan bir başka sorun ise bu ürünlerin ti-caretinin düzenlenmesi, üreticinin tefe-ci ve aracı elinden kurtarılmasıdır. Köy-lünün, tefeci ve aracı elinden kurtarıl-masına hükümet programında, **yalnızca** köylünün tarım kredilerinden doğrudan doğruya faydalanabilmesi bakımından de-ğinilmiştir. Bu, kuşkusuz, yerinde bir tedbirdir. Ancak bu ürünlerin devlet of-fisleri ve alım satım kooperatifleri eliyle pazarlanması sağlanmadıkça **tefeci - ara-cı sömürüsüne** son verilmiş olamaz.

Örneğin, yeniden düzenlenerek üzüm ve incirde **Tariş**, fındıkta **Fiskobirlik**, fütünde **Tekel** ya da başka bir kuruluş **tekalıcı** durumuna getirilebilir. Bu ku-ruluşlar, pancarda **Türkiye Şeker Fabri-kaları** denemesi göz önünde tutularak neyin, ne kadar ve nasıl üretileceğini plan-lyabilirler, üreticiye gerekli araç ve malzemeyi sağlayabilirler ve ürünlerin tamamını satın alıp iç ve dış piyasaya akıtabilirler. Pazar için üretilen ve ih-racata yönelen bu tip ürünlerde alım - satım tekeli elinde tutan bu kuruluş-lar, etkin biçimde örgütlenebilecek ve -kaynak israfı sonucunu verebilecek **Koo-peratifler Bankası** yerine ticari kredi alanını terk ederek yalnızca tarımsal krediye yönelecek olan **Ziraat Bankası** nın gerekli desteği sağlanabildiği takdir-de, tefeci - aracı sömürüsüne son veri-lebilir.

Tahıl yetiştiren ufak aile işletmele-rinde tefeci - aracı sömürüsünün yok e-dilmesi daha da güçtür. Fakat bu ürün-lerde de pazarlamanın devlet ofisinin ya da kooperatiflerin tekeline geçmesine

yönelinmelidir. Nihayet hükümet, tefeci-
aracı sömürüsüne son vermekte, «kimse-
nin kimseyi ezemediği bir dönemi» baş-
latmakta kararlı ise, bütün tefeci borçla-
rını hükümsüz kılabilmelidir.

Ne var ki hükümet programı, bu
sorunların çözümünde, el altında mev-
cut kuruluşları bir yana bırakarak, ko-
operatiflerin gelişmesini ve bunların ih-
racat yapabilecek duruma gelmesini bek-
leyen bir havadadır. Böylece, dış tica-
retin yeniden düzenlenmesi sorunu da
atlanmıştır.

dış ticaretin yeniden düzenlenmesi

CHP - MSP karma hükümetinin dış
ticarete tüm ihracatı kapsayan bir dev-
letleştirilmeye gitmesi düşünülemez. An-
cak, en azından ihracatın büyük bir kıs-
mını meydana getiren başlıca tarımsal
ürünlerin ihraç tekelinin devlet ofisleri-
ne ve geliştirileceği söylenen alım - sa-
tım kooperatiflerine verilmesi, bu konu-
da hükümet programında öngörülen ama-
cı sağlamak için gereklidir.

İthalâtın ise, sosyal adalet içinde hız-
lı ve dengeli bir ekonomik kalkınma izli-
yeceğini ilân eden hükümet için büyük
sorunlar yaratacağı açıktır. İthalâtın bir-
an önce kamulaştırılması zorunludur. Hü-
kümet programında, «piyasada darlığı çe-
kilen ve fiyatları aşırı ölçüde yükselen
malların kamu kuruluşları ya da koopera-
tifler» ve «kamu kuruluşlarına gerekli te-
mel malların kamu kuruluşları eliyle» it-
hal edilmesinin ve bir «stok rejiminin»
kurulmasının öngörülmesi ileri bir adımdır.

bankalar ve para ticareti

Öte yandan ülkemizde para ticaretiyle
uğraşan bankalar, kredilerinin plan he-
deflerine göre kullanılmasını, mal ve pa-
ra akımları arasında uygunluk sağlanma-
sını güçleştirmektedir. Hükümet progra-
mında bu konuda şöyle denilmektedir :

«Bankalar kanunu ve kredilerle ilgili
mevzuat gözden geçirilecek, banka kay-
naklarının sanayide maliyeti artırmaksı-

zın ekonomik kalkınmaya daha yararlı
alanlara yönltilmesini ve başta koope-
ratifler olmak üzere halk teşebbüslerinin
kredilerden yeterli ölçüde yararlanabilme-
lerini sağlamak amacıyla finansman ku-
rumlarında yeni düzenlemeler yapılacaktır.»

Bu anlayışla bankaların, kredi mali-
yetleri ve faizlerinin ekonomik gelişmeyi
frenliyecek ve yolundan saptıracak biçim-
de yüksek oluşu nasıl önlenilecek, bel-
li değildir. Büyük bir mali ve dolayısıyla
siyasi güç haline gelmiş olan bankerleri,
yalnızca bir mevzuat değişikliğiyle, kre-
dilerini, ekonomik açıdan zararlı süpe-
külatif faaliyetlerden üretken faaliyetlere
yönelmek mümkün olabilecek midir?
Kuşkuluyuz.

Bu arada, kalkınmaya yönelebilecek
fonları israf eden zararlı bir gelişme gös-
teren sigortacılığın hükümet programın-
da ele alınmaması da büyük bir eksiklik-
tir.

devletçiliğe güvenmek

Yeni hükümet, «milli, güçlü, sürekli
ve yaygın bir sanayileşmenin gerçekleştirilmesini ana hedef» ilan etmiştir. Ağır
sanayi, millî harp sanayii, ara malları
ve yatırım malları sanayiinin geliştirile-
ceği ve bu alanlarda «tekelleşmeyi önle-
me amacıyla» devlet öncülüğünün esas
alınacağı belirtilmektedir.

«Tekelleşmeyi önleme amacıyla» dev-
let öncülüğünün esas alınması olumlu bir
yöneliştir. Ama program, genel anlamıyla
devletçiliğe karşı güvensizlik içindedir.
Halk sektörünün yanı sıra, özel sektöre
de büyük prim tanınmıştır. Bu arada, özel
sektör plan hedeflerine uyup uymamakta
serbest bırakılmıştır. Özel sektörün, vergi
sisteminin yatırımları güçleştirici hüküm-
lerinin değiştirilmesi ve başta sanayi sek-
törü olmak üzere, teşvik konusu olan di-
ğer sektörlerde de uygulanacak teşvik ted-
birlerinin kanunlaştırılması gibi özendirici
tedbirlerle, plana uygun yatırım yapmaya
yöneltebileceği düşünülmektedir. Özen-
dirme yolu, geçmişte geniş ölçüde denen-
miştir. Sonuç, lüks mesken inşaatında ve

gereksiz tüketim malları sanayiinde israf-
lı bir gelişmeden ibaret kalmıştır. Bu
gerçek ortada iken, kaynakların kullanıl-
masının aynı yoldan değiştirilebileceğini
ileri sürmek, kapitalistlerimize verilen
bir **ödünden** başka birşey değildir.

Bizce, programın en büyük zaafını,
genel anlamında devletçiliğe karşı bü-
yük güvensizlik teşkil etmektedir. Bugün-
kü haliyle devlete, devletçiliğe ve devlet
teşebbüslerine karşı bir güvensizlik duyul-
ması yerindedir. Ancak, «**yeni ve mutlu
bir dönem**» iddiasıyla iktidar olan bir hü-
kümet, devleti kendi devleti yapamazsa,
bir anlamda devleti «**devletleştiremezse**»
yeni ve mutlu dönemi hiçbir zaman baş-
latamaz. Zira istense de, istenmese de ye-
ni ve mutlu dönemi başlatmasında ve
kalkınmada baş rol devlete düşecektir.

enerji ve maden politikası

Enerji ve maden konusunda ise **ölçülü,
sorumlu** teklifler getirilmektedir. Enerji
politikasında, özellikle elektrik enerjisi
üretimi, hidrolik ve kömürle işleyen ter-
mik santrallere dayandırılacaktır. Petrol
kanununun ulusal çıkarılara aykırı düşen
hükümleri değiştirilecektir. Yeraltı kay-
naklarımızın işletilmesinin Devletçe tan-
zimi sağlanacak, bu arada stratejik **bor-
minarelleri** devletleştirilecektir.

Bunlar yerinde tedbirlerdir. Fakat
bunları gerçekleştirmek için yabancı şir-
ketlerle uzun müzakerelere girişmek ve
tazminat pazarlıkları yapmaktan kaçın-
mak gereklidir. Kararı hükümet **bizzat**
almalıdır. Aksi halde, işlerin uzun yıllar
sürüncemede kalması ve yabancı şirketle-
rin yüksek bedellerle ortaya çıkması müm-
kündür. Yabancı şirketler işleri uyutmak-
ta birhayli ustadırlar. CHP - MSP hükü-
metinin bu noktada kararlılık gösterip
gösteremeyeceği, zaman içinde belli ola-
caktır.

yabancı sermayeden yararlanmak

Yeni hükümet, yabancı sermaye ko-
nusunda da bazı somut önerilerde bulun-
maktadır. «**Yabancı sermayeden yararlan-
mada belirli ülkelere bağımlı duruma ge-
linmemesine dikkat edilecektir. Bu tür**

**sanayide üretilen malların ara malı ithal
maliyetleri ve kâr transferleri de dahil,
nihai maliyetlerinin dünya fiatları önün-
de makul bir seviyede tutulmasına önem
verilecektir. Yabancı sermayenin kâr
transferleri de makul ölçüler içinde tutu-
lacaktır.»**

Sınırlı sayıdaki bu öneriler dahi, hü-
kümet programını, daha önceki hükümet
programlarının ilerisinde bir yere ulaştır-
maktadır. Fakat unutmamak gerekir ki,
az bir yatırımla gelen yabancı serma-
ye, içeride sağladığı kaynaklarla geli-
şmektedir. Ayrıca içerdeki kazançlarından
bazen sermaye artırılmasına gitmeden
yararlanmaktadırlar. Bu konuda da tedbir
gereklidir.

Bundan başka, yabancı sermaye, ima-
lât sanayinin belli alanlarında toplanmak-
tadır. Küçük ortaklıklar sayesinde, teknik
bilgi, hammadde, yedek parça, makina ve
malzeme sağlama tekeline eline geçirmek-
tedir. Hatta birçok halde yüzde yüz **yer-
li sermaye** ile kurulmuş şirketler dahi,
yabancı sermaye egemenliğinde bulun-
maktadır. Bu bağımlı duruma son verme-
den yabancı sermaye sorunu çözümlen-
miş sayılamaz.

programın finansmanı

Hükümet programının, sosyal politi-
ka alanında oldukça somut bir biçimde
görülen halka dönük yapısı, büyük gelir
kaynaklarına ihtiyaç gösterecek nitelikte-
dir. Geniş kapsamlı **eğitim planı**, köylüye
parasız **sağlık hizmeti**, balıkçıya **kredi, a-
raç - gereç yardımı**, orman köylüsüne or-
man ürünlerinin satılmasından **kalkınma
payı, kredi, işsizlik sigortası** ve benzeri
birçok öneri devlete milyarlarca liralık
yükler yükleyecek niteliktedir.

Bu programın yürütülmesi için ge-
rekli kaynakların nereden sağlanacağı bel-
li değildir. Yaygın bir devletleştirmeye
karşı olup, devletin önemli gelirlere kay-
nağında sahiplenmesini **reddeden** bu
program, ek kaynak bulmakta **cılız kala-
bilecektir.**

vergi politikası

Vergiler konusunda «**vergi kanunları-**

nın hepsi yeniden gözden geçirilecek, vergi eşitliğini zedeleyen, farklılıklara yol açan ve sosyal adalet ilkelerine aykırı düşen hükümler ayıklanacak ve böylece herkesin mali gücüne göre vergi ödemesi yolundaki Anayasa emrinin yerine getirilmesine çalışılacaktır.» denilmektedir.

Herkesin mali gücüne göre vergi ödemesi, gerçekte, gelir vergisinin bir servet vergisiyle takviyesi anlamına gelmektedir. 27 Mayıs'ta Türkiye'de vergi sisteminin Anayasada belirtilen ekonomik ve sosyal amaçlar doğrultusunda nasıl bir biçim alacağı konusunda kendisine bir rapor hazırlatılan ünlü İngiliz maliyecisi Kaldor, bunu özellikle belirtmiştir:

«servete dayanan vergiler konulmadıkça gelir vergisinin adaletsizlikleri düzeltilemez, geniş çaptaki vergi kaçakçılığı önlenemez. Servet beyannamesi usulü bir servet vergisiyle takviye edilmedikçe müessiriyet kazanamaz ve uzun ömürlü olamaz. Bu sebeple,

— küçük esnaf için, gayrimenkulleri, ticari değerler, stoklar vb. toplamından borçlar düşürüldükten sonra kalan servetin net değerine oturtulan bir yıllık vergi düşünülmelidir.

— İsveç'te, bazı İskandinav memleketlerinde olduğu gibi yıllık bir servet (veya sermaye) vergisi, gelir ve kâr vergilerini tamamlayıcı olarak ele alınmalıdır. Böyle bir vergi, kaçakçılığı önlemek ve sosyal adaleti gerçekleştirmek için büyük üstünlüklere sahiptir.»

Bu konu böylesine açık olduğu halde, hükümet programında, sermaye gücünü elinde tutanları ürkütme çekişildiği için «servet vergisi»ne değinilmekten kaçınılmıştır. Gerçekte, büyük kapitalist kârların, vergilendirme yoluyla topluma kazandırılması, çok çeşitli denemelerin gösterdiği gibi bir hayaldir. Bununla birlikte, programdaki «daha hakça bir vergi düzeni» gibi sloganların bir «servet vergisi» temelinde oturtulması halinde, bu önemli bir girişim olacaktır.

ulaşım ve şehirleşme

Ulaşım konusunda, bugüne değin hiçbir koordinasyona dayanmadan yalnızca oto-montaj sanayiine paralel olarak, anarşik biçimde geliştirilen **karayolu ulaşımı**'na karşı demir yollarına ağırlık veren bir ulaşım sisteminin geliştirilmesi yararlı olacaktır.

Şehirlerin gereğinden fazla ve düzensiz biçimde büyümesini önlemek için şehirlerin çevrelerinde uydu kentler kurulması bir çözüm olabilir. Ancak bu sorunla birlikte, şehirlere akan toprağın besliyemediği insanlara iş de bulunması gerekmektedir.

dış politika ve savunma alanı

Dış politikada, önceki hükümet programlarına göre fazla bir değişiklik yoktur. Yalnızca «ulusların özgürlüğü ve sömürgeciliğin tasfiyesi hareketine öncülük etmiş millet olarak, bağımsızlığına yeni kavuşmuş veya kavuşma çabasında olan ülkelere özel bir yakınlık duyulduğunun» ifadesi yeni bir ses olarak ilgi çekmiştir.

İçinde bulunduğumuz ortak güvenlik sistemine ve ittifaklara bağlılık, bunların gelişen şartlara intibak edecek şekilde uygulanmasının sağlanması, milli güvenliğimiz ve savunmamız için yalnız ortak sistemlerle yetinilmeyerek, kendi milli savunma politikamızın, stratejimizin ve imkânlarımızın geliştirilmesi gibi yuvarlak sözlerin ötesinde, **Nato, ikili anlaşmalar ve ulusal savunma stratejisi** konusundaki tek ciddi öneri, «**topraklarımızdaki ortak savunma tesislerinin, savaş araç ve gereçlerinin Türk Devletinin denetimi altında bulunmasına itina gösterilme**» kararıdır.

Genel çizgileriyle, olumlu ve olumsuz yanlarıyla hükümet programı budur. Onun uygulandığı günlerde devrimcilere düşen görevin, emekçiler yararına girişilecek olumlu eylemleri hayale kapılmadan **desteklemek**, olumsuz eylemleri ise, gerçekçi bir tutumla **eleştirmek** olduğuna inanıyoruz.

albay dickson raporundan 12 mart'a

(I)

«Bu sebeple, herkes müttefiktir ki; bu tehlike muhalefetin Tedrici şekilde parçalanmasını ve bütün arzulanmayan sonuçlarıyla birlikte, sol ve sol eğilimlerin, benzeri bir birlik yaratmasını önlemek üzere boğulmasını tahrik eder ve hatta bizi buna zorlar» (1)

Sosyal olaylar ne birden başlar ve ne de hemen sona erer. Her olayın bir öncesi vardır ve bu önceyi, temeli bilmeden, yapılacak yorumlar ve alınacak tedbirler sonuçsuz kalır.

Türkiyemizin, son üç yıldır geçtiği tiği dehlize nasıl itildiğini araştırırken, 1966 yılı Temmuz ayında Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Sayın Haydar TUNÇKANAT tarafından açıklanan ve zamanında İHANET BELGESİ OLARAK NİTELENEN belgeye, bir kez daha, eğilmek ve iyi değerlendirmek gerekir. Bu değerlendirme, aslında 1960 - 1971 sosyo-politik ortamının tam bir incelemesine dayanmadan yeterli sayılamaz. Biz bu yazımızda konuyu ayrıntılarına inmeden ele almak istiyoruz.

PARÇALA EGEMEN OL

Hiç kuşkusuz emperyalizmin, değişmeyen ve değişmeyecek olan, amacı sömürüdür. Bu amaca ulaşmak için yollar ve yöntemler zamana göre değişmektedir. Klasik emperyalizmin işgali yöntemi yeni emperyalist aşamada, işgal ve zor ögesini bırakmış, «askeri ve teknik yardım» ve «işbirliği» biçimine dönüşmüştür. Ancak, bu tür uygulamanın da

Dünya Kamu oyunca görülmesi üzerine, amaçta değişiklik yapmadan, yeni yollar ve yöntemler aranmıştır.

Egemen olduğu ülkelerde emperyalizm, tek bir şeyi hoş görmemektedir. Bu da, ulusal bilinçlenme ve ulusal birliktir. Çünkü Ulusal bilinçlenme, eninde sonunda, çıkar çevrelerinin karşısına geçecek ve emperyalizmin sömürü düzenine son vermeğe çalışacaktır. Bu, elbette adına Ulusal Kurtuluş Savaşı denilen ve çağımız az gelişmiş ülkelerinin emperyalizmi kovmasına neden olan, savaşlar biçiminde gelişecektir. İşte bunu bilen emperyalizmin yeni teorisyenleri, nerede olursa olsun, ulusal bilinçlenmenin karşısına çıkılmasını önermektedirler. Ulusal bilinçlenme bazı kez, sosyal evrim biçiminde de olabilir. Fakat sonuç, yine de emperyalizme karşı, hal-kin birleşmesini doğuracağı için, ne edip etmeli bu tür davranışlar önlenmelidir.

A.B.D. nin, gelişmiş ülkelerde çıkacak, Ulusal Kurtuluşu amaçlayan her türlü akım, hareket ya da savaşları, her şeyden önce önlemesi gereği, Rockefeller grubunun hazırladığı raporda bir tez olarak ortaya konulmaktadır. (2)

«Bizim güvenliğimizi sadece açık

(1) Dickson Raporu, ya da Haydar TUNÇKANAT tarafından açıklanan BELGE

(2) M. Fahri - Dolaylı Saldırı Teorisi - Yön
27 Mayıs 1966 sayı 165

(Prospects of America. The Rockefeller Panel Reports. S. 113)

saldırıları tehdit etmiyor. Bu açık saldırıların yanında, ondan daha tehlikeli, fakat saldırı görünüşünde olmayan başka cins tehditler de vardır. Bu tehditler; içerden yapılmak istenen değiştirme ve dönüşümlerdir. Bu maskeli saldırılar, bazan iç harp şeklinde, bazan ihtilâli hareket şeklinde, bazan demokratik akımlar ve reform hareketi biçimlerinde karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda Yunanistan bize birinci örneği Vietnam ikinci örneği ve nihayet Orta-Doğu olayları üçüncü örneği verdi.

Bizim amacımız, bu ve buna benzer akımları önlemek olmalıdır. Bu akımlar, dikkatleri üzerine çekecek dereceye geldiklerinde, o vakit bizim izlememiz gereken iki yol vardır. Gerek bizim, gerekse komünist olmayan diğer dünya devletlerinin güvenliğini sağlamak için; mahalli kuvvetler ve akımlar tarafından sıkışık durumda bırakılmış olan dost hükümet ve rejimlere silâhli yardımlar yapmak zorunluluğunu duymalıyız. Bu zorunlukla yapılacak askeri müdahale, ne klasik askeri stratejiye uymakta, ne de geleneksel diplomatik müdahaleye benzemektedir. Bu askeri müdahalenin kendine özgü bir biçimi ve niteliği vardır.

Amerikan emperyalizminin ünlü teorisyenlerinden Prof. Rostow tarafından formüle edilen ve Johnson Doktrini olarak da adlandırılan, bu görüşün ünlü Rockefeller grubu tarafından bir inceleme ürünü olarak ortaya çıkarılışı ilginç değil midir? Dünyanın şurasında ya da burasında, şu ya da bu devletteki rejim konusu ile neden ilgilenir Rockefeller Gurubu? Çünkü yıllar önce ABD emperyalizminin temel görüşü belirlenmiştir «yabancı pazarlara serbestçe girmek dışında hiç bir şey tatmin edemez ABD iş çevrelerini» (3) Bu durum ABD. nin dünya jandarmalığını neden üstlendiğini daha da belirlemektedir.

Raporun incelenmesinden anlaşıl-

maktadır ki, «demokratik akımlar» içerde yapılmak istenen değiştirme ve dönüşümler» ve «reform hareketi biçiminde» de olsa sonucu ulusal bilinçlenmeğe giden her hareket «bir cins TEHDİT»dir, o halde bastırılmalıdır. Aksi halde, bunlar bir gün Amerikan emperyalizminin karşısına engel olarak çıkacaklardır.

27 Mayıs Devrimi, Türk Devrimi içinde sosyal bilinçlenmeyi hızlandıran, Halkın imkân ve fırsat eşitliği, Sosyal Adalet, Sosyal Güvenlik gibi kavramlarla çağdaş özelemlerini belirtmesine olanak veren, getirdiği Anayasa ile de reformcu bir düzeni içeren, belli başlı bir atılım olduğu bilinmektedir. Yani «içerde yapılan değişim ve dönüşüm»dür. Nitekim 1961-1965 dönemi koalisyon hükümetleri zamanında yetersiz de olsa, Anayasanın reformcu niteliğine uygun girişimlerde bulunulmuştur. Bunlar gözden kaçmış olamazlar. Kıbrıs bunalımı sırasında Türk Hükümetinin dinamik davranışı üzerine, Johnson'un mektubu dolayısıyla zamanın hükümet Başkanı Sayın İnönü'nün «Yeni bir dünya kurulum, Türkiye bu Dünyada yerini bulur» sözlerinden bir kaç ay sonra, Koalisyonun yıkılışı; ve yine bu dönemlerde Milli Petrol Politikası, üsler ve ikili anlaşmalar konularının, Atatürk'ün TAM BAĞIMSIZLIK ilkesine uygun ve yeni Anayasanın getirdiği ilkeler doğrultusunda tartışılmağa başlanması da hatırlanıldığında; Raporun DEMOKRATİK AKIMLAR VE REFORM HAREKETİ BİÇİMİNDE DE OLSA maskeli saldırı olarak nitelediği bir durumun Türkiye'de doğmakta olduğu da, ABD. nin dikkatinden kaçmamıştır. İsmet Paşanın Amerika yolculuğundan sonra, hemen düşürülüşü ve bunu izleyen günler, seçimler ve Johnson'la birlikte çekilen fotoğrafları dağıtılarak, güven beslenen bir yeni Liderin başkanlığındaki A.P. iktidarının ilk günleri hatırlanıldığında, emperyalist oyunların, Türkiyemizde nasıl sahnelendiği daha iyi anlaşılır.

(3) Doç. Türkkiye ATAÖV

Amerikan belgeleriyle, Amerikan Emperyalizminin Doğuşu sayfa 134

1960 sonrası Türkiye'sinde, devrimci güçlerin tam bir birlik halinde oldukları, halk-aydın-gençlik-ordu bütünleşmesinin somut örnekleri görülür. Bu da elbet emperyalizm için tehlikelidir ve **MASKE-Lİ SALDIRIDIR**. Şu halde ne edip etmeli, bu birliği parçalamalıdır. Emperyalizm işte 1960 sonrası bu bütünleşmeden ve bu bütünleşmenin eseri 1961 Anayasası ile bu Anayasanın getirdiği reformcu ortamdan ürkmüş, öncesiz ve sonrası formülünü uygulamıştır. Parçala egemen ol.

Albay Dickson'a verilen raporun, parçalama önerisine ilişkin bölümünü yazımızın başına aldık. Sayın TUNÇKANAT, Cumhuriyet senatosundaki açıklamasında bu bölümü şöyle yorumlamaktadır.

«Burada; muhalefetin iktidar karşısında birleşmesi tehlikeli görülmekte ve solu (aşırı sol veya komünist tabiri kullanılmamaktadır) **deyimleri altında; ilerici akımların, sömürücü ve müdahaleci tutum karşısında birleşip kuvvetlenmesini de önlemek üzere; arzu edilmeyen sonuçlarına rağmen, yani, bir terör havası yaratılarak, kanun dışı metodlar uygulanarak, komplo, tertip ve iftiralarla bu akımlar boğulacak ve memleketin temiz evlatları damgalanacak**» (4)

Bu yorum, Rockefeller raporu okunmadan, CIA'nın oyunları gözetilmeden doğru gibi görülebilirse de **MUHALEFETİN İKTİDAR KARŞISINDA BİRLEŞMESİ TEHLİKELİ GÖRÜLMEKTE VE TEDİRİCEN PARÇALANMASI İSTENMEKTE** biçimindeki görüşe, bugün katılmıyoruz.

«Seçimlerden sonra ortaya çıkan ve sizi ilgilendiren bazı güçlükler aşağıdaki şartların bir sonucudur :

1. Diğer bazı hususlarla birlikte 27 Mayıs Hükümet darbesi, ekonomik problemler, iç ve dış politikada muhalefetle olan ciddi görüş ayrılığımız büyük güçlükler sebepleri olmaktadır. Meşhur Af ve Seçim Kanununun değiştirilmesi ile ilgili sorunlar bize karşı bir birleşmenin mümkün olduğunun belirtileridir.

«Çetin ceviz» beklendiği üzere eskiden yaptığı gibi», Atatürk'ün mil-

Zira, bizim görüşümüzle bu rapor bir iktidar yanlısı yurttaşımız tarafından değil, Türkiye'yi ve Emperyalizmin yöntemlerini çok iyi bilen bir CIA ajanı tarafından düzenlenmiştir. Dolayısıyla, rapordaki **endişe edilen birleşme, emperyalizme karşı Milliyetçi güçlerin birleşmesidir**, dolayısıyla parçalanması istenen de, **MASKE-Lİ SALDIRI OLARAK NİTELENEN** bu tür birleşmelerdir.

Şu halde Albay Dickson'a verilen raporla, emperyalizmin (parçala egemen ol) formülü, Türkiye'de 1965 yılından itibaren uygulamaya başlamıştır. Hiçbir şey bu uygulamayı durduramayacaktır. Gerektiğinde yasa dışı yöntemler uygulanır, terör havası yaratılır, her türlü komplo ve iftira işletilir, kısaca **DEMOKRATİK DE OLSA REFORMCU GİRİŞİMLERE OLANAK VERİLMEZ**.

DICKSON RAPORU

1966 yılının Temmuz ayında, Cumhuriyet Senatosunda açıklandığı zaman başlayıp, bir kaç ay Türk Kamu Oyunda tartışılan Dickson raporu, daha sonra unutulmuştur. Ancak 12 Mart döneminin ve bu dönemdeki **KARŞI DEVRİMCİ UYGULAMALARIN** kaynağını araştırırken, emperyalizmin oyununu görmemek yanılığa düşmek olurdu. Bu nedenle Dickson Raporuna bir kez daha eğilmek, o gün tam anlaşılmayan ve Türk Devriminin önünde önemli bir engel olan, emperyalizmin yeni taktiğinin nirengi noktalarını saptayan bu belgeyi, bir kez daha okumada yarar vardır.

(4) Türk Amerikan İlişkileri üzerine Cumhuriyet Senatosunda Tabii Senatör Haydar TUNÇKANAT tarafından açıklanan Çok gizli rapor sayfa : 4

li politikası ikili anlaşmalar, üsler ve saire gibi can sıkıcı sorunları tekrar ortaya atmaya çalışarak Hükümete karşı entrika ve tecavüzlerini artırmaktadır.»

«Bu sebeple, herkes müttefiktir ki; bu tehlike muhalefetin tedrici şekilde parçalanmasını ve bütün arzulanmayan sonuçları ile birlikte, sol ve sol eğilimlerin benzeri bir birlik yaratmasını önlemek üzere boşulmasını tahrik eder hattâ bizi buna zorlar.»

«Diğer taraftan çok müessir, tarafsızlaştırma çabalarının daha başarı ile uygulanmasının müşterek gayretlerle sağlanması gerekli görülmektedir. (İlişik listenin bu maksada yardımcı olacağı kabul edilmektedir.)»

2. Münakaşa edilmek bir gerçektir ki; memleketin politik hayatında ordu her zaman rejimin istikrarını tâyin eden birinci derecede önemli bir faktör olmuştur. Hükümet darbesinden sonra binlerce subayın ordudan çıkarılması bizim askerî çevreler içindeki nüfuzumuzu ciddi surette etkilemiştir.»

«Aynı zamanda bütün Devlet cihazı maalesef, muhalefete bağlı kimselerin elindedir. Muhalefet bu şartları mübalâğa ve speküle ederek Hükümetin ordu tarafından desteklenmediği ve Devlet cihazının dengelessiz, insicamsız ve Hükümetin politikasının kararsız olduğu intibasını yaratmayı hedef tutmaktadır. Bu durumdan kurtulmak için takibedilecek politikanın; emir ve kumandanın tekrar tesisi, Devlet mekanizmasının muhalefet taraftarı elemanlardan temizlenmesi ve NRP'nin aletleri olan bâzı hasım kuruluşların zararsız hale getirilmesi olduğuna herkes inanmıştır.»

«Buna bağlı olarak, bâzı Hükümet tedbirlerinin hazırlanmasına ve uygulanmasına paralel olarak, rejime sadık olmıyan Devlet memurları ve subaylardan en tehlikelileri bir program dâhilinde tasfiye edilmek üzere tesbit edilmektedir. Şimdiye kadar yapılmış olan değişikliklere karşı gösterilen reaksiyon muhalefetin zayıflığının bir tezahürü olarak değerlendirilmektedir.»

Şüphesiz sizin de malûmunuzdur ki; bu politika ve yukarda zikredilen tasarruflar çok önce Mr. M.P. tarafından teklif edilen güvenlik tedbirleri ile intibak halindedir.»

3. 27 Mayıs getirdiği Anayasanın bâzı maddeleri, Tabii Senatörlük müessesesi ve benzeri diğer problemler gibi, kanuni sistemin bâzı hukukî aykırılıklarının düzeltilmesi usul ve imkânları da, rejimin gelecekteki emniyetini garanti edecek bir tedbir olarak düşünülmektedir.

Benim tahkik ve iskandillerimin sonucu olarak, ikili anlaşmalar ve üsler problemlerini şöyle tesbit ettim : Amerika ve NATO ile birlik olmamız lüzumunu hatırdan çıkarmıyarak, ki, bu, karşılıklı anlaşmalar olmadan mümkün değildir, halen mevcut durumu etkilemeyecek bâzı değişiklikleri kabule mütemayil durumunuz yapıcı olarak kabul ediliyor. Diğer taraftan bu muhalefete de uygun gelmiş olacaktır.

4. Cumhurbaşkanının bozulan sıhhatinin yeni problemlere sebebiyet vereceği aşikârdır. Tedavi fikri hâlâ münakaşa edilmektedir.

Eğer durum yeni bir Cumhurbaşkanı seçilmesini zaruri kılarsa, genel kanaate göre bugünkü şartlar altında en uygun olanı bay Ürgüplüdür.

«Gerçi ordu komutanlığı bizim, memleketteki gerçek nüfuzumuzu kabule başlamıştır ama, askerler adına bâzı müdahalelerde bulunulması gözden uzak tutulmamalıdır.»

İşte, «ikili anlaşmalar üsler vesaireye karşı» «Atatürk'ün milli Politikası» TAM BAĞIMSIZLIK ilkesi ile karşı çıkışın yarattığı «tehlike»yi arzulanmayan sonuçlarıyla birlikte Sol ve sol eğilimlerin... benzeri birlik yaratmasını önlemek üzere boğulmasını... Devlet Memurları ve Subayların en tehlikelilerinin... tasfiye edilmek üzere tespitini... Anayasanın bazı maddelerini... ve kanuni sistemin bazı hukuki aykırılıklarının düzeltilmesi usul ve imkânlarını... öneren «ihanet belgesi» ajan raporu, ne denirse densin, ama kısaca, Emperyalizmin karşı devrim için yeni taktiği...

12 Mart öncesi ve sonrası döneme, bir de bu açıdan baktığımızda, herşeyin, ama herşeyin bu taktiğe uygun yürütüldüğünü görürüz.

— Amerikan emperyalizmine karşı çıkmak önemli bir suçlama nedeni sayılmıştır. 12 Martla birlikte, ne üs ne tesis ve ikili anlaşma, Türk kamu oyununda tartışılmaz olmuştur. Bu konular parlamento da bile tartışılmaz, üzerine eğilinmez, tabudur artık.

— Atatürk'çülüğün sözde egemen ol-

duğu 12 Mart döneminde, Atatürk'ün TAM BAĞIMSIZLIK İLKESİ unutulmuştur. Hatta tam bağımsızlık isteyenler, başka ideolojik düşünceleri gözetilmeden, komünist sayılmışlardır. (5)

— 12 Mart'la birlikte Ordu'da da kıyım başlamış ve Atatürk Ordusunun Atatürk'çüyüm demekten başka suçu olmayan unsurları birer ikişer ordudan çıkarılmışlardır. (6)

— Aynı kıyım Üniversitede profesörler, Orta ve İlk Öğretimde öğretmenler arasında yürütülmüş ve kadrolar karşı devrimcilerin eline geçmiştir (7)

— En önemlisi 1961 Anayasası, Kontr-gerilla ve Mit sorgu evlerinde EBU (Esas Bilgi Unsuru) diye adlandırılan sorgucular tarafından suçlanmış, (8) Devrim Başbakanınca «lüks» ilân edilmiş ve Parlamentoda da iki kez değiştirilmiştir.

— Ceza Yargılama Usulü, Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü yasalarında, Ceza Yasasında, Dernekler Yasasında değişiklikler yapılmış; Reform adı altında, Özerk TRT bağımlı kılınmış, Üniversitenin özerkliği zedelenmiş ve

(5) Kesinleşen kararlara göre Sıkıyönetim As. Savcı İddianameleri ve Kararlar. Bu başlı başına incelenecek bir konudur.

(6) Bazı General ve Subaylar Emekli edildi, bazı Subaylar dün Ankara'dan uzaklaştırıldı. 16 Mart 1971 günlü gazeteler.

— Emekli çıkarılan Generaller açıklama yaptı :

Emekliye Sevk edilen Generallerden Tümgeneral Celil Gürkan, Tümgeneral Şükrü Köseoğlu ve Tuğamiral Vedii Bilgetten sonra, Tuğgeneral Mehmet Ali Akar ile Hava Tuğgeneralı Ömer Çokgör de bir açıklama yapmışlar ve «Atatürk ilkeleri dışında bir görüşe sahip değiliz» demişlerdir. İki generalin açıklaması şöyledir.

«Dünkü gazetelerde çıkan üç emekli general arkadaşımıza ait beyanata aynen katılmak mümkün değildir. Zira arkadaşlarımızın da belirttiği gibi, Türk ulusuna çağ içinde yaşama gücü ve yeni bir dünya görüşü veren Atatürk ilkeleri dışında bir görüşe sahip olamayacağımız tabiidir.»

(7) 18 Mayıs 1971 tarihli Balyoz harekâtı

(8) 7, 8, 9, 10/2/1974 tarihli Hürriyet Gazetesinde, Em. Org. Türün'ün açıklamaları

böylece «**Kanuni sistemin hukuki aykırılıkları düzeltilmeğe**» çalışılmıştır.

Az gelişmiş ülkelerdeki Emperyalist oyunlara, o ülkeler Milliyetçilerinin dikkat etmeleri önerisine, kimi kez saflıkla ve kimi kez işbirlikçi mantığı ile karşı çıkanlara, Dickson raporu ve uygulaması, en ilginç cevap olacaktır. Bu kafalar, İran, Endonezya, Yunanistan ve Şili'yi görmezden gelseler bile, herhalde, 12 Mart'a giden yoldaki Dickson raporuna yüz çeviremezler.

DICKSON RAPORU, JOHNSON DOKTRİNİNİN BİR UYGULAMASIDIR

Bilindiği gibi emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizminin, en büyük düşmanı, Ulusal Kurtuluş Hareketleridir. Johnson Doktrininin en önemli teorisyenlerinden Prof. Rostow'a göre «**bütün Ulusal Kurtuluş Hareketleri Komünist olmağa mahkûmdur. Bu sebeple ezilmelidir.** Bunların önlenmesi ABD. nin dünya yüzünde duruma el koyabilmesine bağlıdır.» «Rostow teorisinin ilk hedefi ve şartı, ABD. nin az gelişmiş ülkelerdeki hegemonyasının artırılmasıdır» demektedir. John Mc Dermot, Rostow teorisinin açıklamasında... «**Milli Kurtuluş Hareketlerinde gerilla Metodlarına başvurarak silaha sarılan Milliyetçiler yok edilmelidir. Silaha sarılmakla onların alın yazısı çizilmiştir. İsterse Anti-Komünist fikirlerle bile yola çıkılmış olsun**» demektedir. (9)

Bu teoriyi Johnson Şubat 1966 da Honolulu'da, Güney Vietnam Devlet Başkanı ve Başbakanını karşılarken yaptığı konuşmada, şöyle açıklıyacaktır.

«Eğer Komünist mütevacizler Vietnamda kazanırlarsa, **Kurtuluş Savaşı dedikleri mücadele yoluyla**, Korede açık tecavüz, Filipinler, Yunanistan ve Malezyada ayaklanmalar veya **TÜRKİYE'DE TECAVÜZ TEHDİDİ** -bu tarihte Tür-

kiye'de henüz sonradan anarşik olaylar olarak nitelenecek hiçbir olay yoktur- veya Dünyanın herhangi bir yerinde seçimlerle elde edemediklerini, yapabilecekleri inancına sapanacaklardır.»

Şu halde Milli Kurtuluş Hareketleri ezilmelidir. Milli Kurtuluş Doğrultusunda, Emperyalizme karşı çıkma eğilimindeki, her hareket **BOĞULMALIDIR.**

Johnson'un bu sözleri o zaman Türk basınında yankılar yapmıştır, zamanın Ana Muhalefet artisti (C.H.P.) Genel Sekreteri (Şimdiki Başbakan) Sayın Ecevit, Kim dergisinde şöyle diyordu :

«Başkan Johnson'a bu vesileyle şunu da hatırlatabilmek yerinde olurdu :

Bu anlayış ve tutumla, Amerika, müttetiklerinde ve **kurtuluş savaşı veren** veya kendi içlerinde hürriyet mücadelesi yapan topluluklarda, ya da **herhangi bir iç meseleyle karşılaşan ülkelerde**, güven değil, ancak bir huzursuzluk ve tehlike unsuru olabilir.» (10)

Johnson'un bu sözleri söylediği sırada, yukarda da belirttiğimiz gibi Türkiye'de henüz, anarşik nitelikte eylemler yoktur. Şu halde Johnson'un dilindeki **tecavüz tehdidi nedir? Emperyalist teorisyenlerin maskeli saldırı olarak niteledikleri durum varmıdır? Görünüm, ülkede ilerici güçlerin Milli kaynaklara sahip çıkmaları ve halkçı bilinçlenmenin sağlanması şeklinde çalışmalar ve reform özlemlerinden ileri gitmez. Ama kendi gözleri ile de saptadık ki, emperyalizm için bu da tehlikedir. Şu halde, Dickson raporunda gösterilen üç ana hedefe ulaşmak için, Türkiye'ye özge bir plan uygulamalıdır. Böylece, ileride emperyalizme engel teşkil edecek, **SOL VE SOL EĞİMLERİN, ATATÜRK'ÜN MİLLİ POLİTİKASINI UYGULAMALARINA OLANAK VERMEDEN BOĞULMASI**, bu çalışmalara engel olacak **MEMUR VE SUBAYLARIN BİR PLAN DAHİLİNDE TASFİYESİ İÇİN TESBİ-****

(9) Mehmet Halil, Wolt Rostow'un Kurtuluş Savaşlarını Ezme Teorisi- Yön 5 Mayıs 1967

(10) Bülent Ecevit. Amerikan Diplomasininin Kaygı verici yönü Kim. 395 16 Şubat 1966

Tİ ve reform özelemlerinin yeniden canlanmasını önlemek için ANAYASANIN DEĞİŞTİRİLMESİ VE KANUNİ SİSTEMİN HUKUKİ AYKIRILIKLARININ GİDERİLMESİ sağlanmalıdır. Bunun için her yol meşrudur artık.

Bütün bunlardan sonra, Dickson'a verilen Raporu A.P. adına ve A.P. çıkarları için hazırlandığı söylenebilir mi? Bu nedenle, Rapor, Türkiye ve Az gelişmiş ülkeler sorunlarını, ABD emperyalizminin hedef, amaç ve Stratejisini iyi bilen bir CIA ajanı tarafından hazırlanmıştır diyoruz.

1965 lerden 1971 lere gelirken, emperyalizmin hangi oyunları sahnelediğini bu nedenle araştırmak istiyoruz. İşte 1960 devriminden sonra bir kaç silahlı girişi mi atlatarak, kısmen de olsa, toplumun özelemlerine cevap bulma çabasındaki koalisyon hükümetlerinin sağladığı huzur ortamından 1965 seçimlerine ve 12 Mart dönemine uzanan yol.

Peki nasıl olmuştur da, 1965 ten 1971'e uzanan yolda çalkantı ve sakatlık görülememiştir? Nasıl olmuştur da Dickson raporunun ortaya koyduğu taktik gözlerden uzak kalmıştır.

«Tarihin görülmeyen eli, belki hiç bir zaman 12 Mart olayındaki kadar açık oynamamıştır oyununu, gelmekte olan, kendini bu ölçüde belli etmemiştir, gelişiyor diyerek böylesine bağırمامıştır.»

«Gelişmelerin hangi sonuçlara varacağı, kimler tarafından ve hangi amaçlarla düzenlendiğini önceden ve doğru görmek hiç bir olayda bu kadar kolay olmamıştır; doğruları duyurabilmek, uyarılara kulak verdirmek, bir ziller ve kampanalar gürültüsünde ve Kassandra çaresizliğinde hiç bir zaman böylesine imkânsız.» (11)

Ama kimse görmemiştir gerçeği, kimse emperyalizmin oyununu görmemiştir, ta 12 Mart kapıyı çalana dek. Kimse CIA'nın, 12 Mart öncesi Türkiyede neler

sahnelediğine dikkat etmemiş ve 12 Mart döneminde, egemenliğini nerelerde sürdürdüğünü ya görmemiş ya da görmezden gelmek zorunda kalmıştır.

12 MART ÖNCESİ

Yeryüzünde doğrular değil gerçekler vardır. Gerçeklere yüz çevirerek, olayları, teorinin dogmatizme dönüşen doğrularıyla değerlendirmeye kalkışma yanılıya götürür insanı. Toplumlardaki sürekli oluşumun ve bu oluşumla birlikte insanın ve toplumun değiştiğini, bu oluşum ve değişimin yeni öneriler getirdiğini düşünmemek; sosyal olaylara yön verme iddiasında bulunanları peşin yanılıya götürür. Türk Devriminin, Türk ileri hareketinin çıkış noktalarını, kendi içinde -durağan döneme değin- geçirdiği evrimi ve onun kanunlarını bir yana iterek, devrimci olmak biraz düş gibi geliyor insana. «Türkiye Cumhuriyetinin geçirdiği sosyal ve siyasal devrelerin sosyal nedenleri araştırılmadan ileri sürülen her söz ve yazılan her satır sadece birer aldatmacadır. Türk gençliğine düzenli ve tutarlı bir eğitim programı ile, Milli Mücadele ruhu anlatılmış ve benimsetilmiş değildir.» (12)

Şu halde devrim için çıkılan yolda, gerçeklikten, sapma yok mudur?

Hele halktan kopukluğu görmeden, halkla diyalog kurmadan, halk adına halkın kurtuluşu için önerilere kalkışmak, tabandan yoksun olacağı için parçalanıp yok olmağı peşin kabullenmektedir. Doğmayı dönüşmüş teorilerin tutucu yanı olduğunu, devrimlerin teorilerden alacağı yanlar olmakla birlikte, salt teoriye dayanmıyacağını düşünmemek de bir tür tutuculuk değil midir?

12 Mart öncesi devrimci eylem olarak nitelenen kargaşa döneminin öz eleştirisi yapılmamıştır daha. Ama yapıldığında görülecektir ki, her davranış, her öne sürülen teori, her eylem yanlış te-

(11) İsmail Cem 12 Mart yazılar 1. Cilt S. 11

(12) Uğur Mumcu - Devrim Tarihi Okutulmalıdır. 15.10.1970 Cumhuriyet

mellere oturtulmuştur. Yanlış yoktur demenin ve özleştiride bu yöntemi unutmanın, dogmatik dogruları, gerçeklere yeğlemek olduğu kanısındayız.

Peki, Türk toplumunun dinamik güçleri, bunca yanlışlığı neden göremediler? Gerçeklere yüz çevirdiler ve oyuna geldiler. Evet oyuna geldiler. Gerçekten üzerinde durulmağa değer bir konudur bu.

ÖYLE BİR OYUN Kİ

Anarşizmin devrimcilik olmadığı, ya da devrimin anarşik eylemlerle gerçekleştirileceği bilinmiyor muydu 1970 lerde? Kargaşadan düzen doğmazdı. İnsanların güven duymadıkları bugünün, güvenle bakamayacakları yarınlar açılması, toplumlarda huzur değil huzursuzluk yaratır. Bu sosyal gerçek de biliniyordu. Emekçi yığınları adına, fakat onlardan kopuk «sınıfsal tabanı olan sağlam bir devrim anlayışı yerine halkın özlemlerinden uzak ve soyut bir devrim anlayışı ile» (13) eyleme geçmek, gerçekten yiğit bir kuşağın «boşulması» gibi, «arzu edilmeyen sonuç» yaratmıştır.

Bu, Dickson raporundaki «arzulanmayan sonuç» acaba gerçekten emperyalizmin istediği sonuç muydu? Bu soruya tek sözcükle cevap verilebilir. ELBETTE.

Genç adamın ülkücü ve devrimci dinamiğinden yararlanarak sonuç almak isteyenler, acaba Türkiye'deki Devrimci odaklar mıydı? bu soruya evet diyemiyecğiz. Biz Türkiye'nin 1966 lardan 1971 lere kendi kanunlarına uygun bir sosyal oluşum içinde, geldiğine inanmıyoruz. Bir toplum ne kadar hızla değişirse değişsin, kendi tarihine dayanan sosyal evrimine ters bir ortam içine, sosyolojinin kurallarını çiğnercesine bu kadar çabuk ulaşamaz. Dickson raporunda öngörülen «taktik» başarıyla uygulanmış görülmektedir.

27 Mayıs devriminin Türk Devrimi içinde, önemli bir aşama olduğunu bilen, Kemalizmin özü olan tam bağımsız-

lığın -politik ve ekonomik bağımsızlığın- 27 Mayıs Anayasası ile getirilen özgürlükçü ortamda uygulama olanağı bulacağına inanan ABD. emperyalizminin ustaca bir oyundur, Türkiye'deki devrimci güçleri, halkla karşı karşıya getirmek.

DEVRİMCİLİK SUÇ MUDUR?

Bir zamanlar Anayasamıza kadar giren Devrimcilik, Atatürk'ün çağdaşlaşma ülküsüne ulaşmada tek yöntem olarak gösterdiği ilke, Türk ileri hareketinde elbette en önemli silahtı ama Devrimci atılımlar, Emperyalizme karşı çıkışla sonuçlanacağından TECAVÜZ TEHDİ'dir, ABD. ye karşı. O halde Devrimciyim demek suçtur. Ve 12 Mart sonrasında artık Devrimcilik, Anarşistlik ve Komünistlikle eş anlamlıdır.

Peki, neden herşey bir anda ters dönmüş, bir kavram kargaşasına düşülmüştür? Sorunun cevabına giden yolun başında, Dickson raporu vardır bizce. Dickson raporundaki emperyalizmin taktiği (arzulanmayan sonuçlara rağmen, sol eğilimi boğmak) unutulmuş, her şey 1961 Anayasasına ters düşen bir iktidarlar, bu Anayasanın uygulanmasını isteyen genç kuşağın doğal ve sosyal bir savaşı gibi görülmüştür.

Bunda iktidarın Anayasaya gerçekten ters düşen, her ilerici akımı Komünistlik olarak suçlayan, aydın, öğretmen ve öğrenci kıyımının da rolü vardır. İktidar bilerek ya da bilmeyerek, CIA'nın «Tüm Devrimci güçleri Boğmak için Komünistlikle damgalama» taktiğine, uygulamada yardımcı olmuştur. Antikomünizm Silahı, ABD emperyalizminin en sık başvurduğu bir silâhtır. İşte 1965-1971 Türkiye'sinde bu en sık kullanılan silah olmuştur.

Savaş, reform isteyen ilerici güçlerle Karşı çıkan iktidar arasında geçer gibi görünmüştür, ama aslında, CIA her iki kanatta da, «arzulanmayan sonuca (!)» ulaşmak için at koşturmuştur.

Bu savaşta gerçek noktalar vardır. Türk toplumu 1960 lardan sonra hızlı bir değişim sürecine girmiştir. İktidar, Anayasaya ters düşen tutum ve davranış içinde, işte, bu sosyal gelişme ve bilinçlenmeye karşı çıkmıştır. «Sosyal bün-yeleri hızlı bir değişim geçiren toplumlar, değişimi durdurmakta çıkarı olanlarca sayısız ihanetlere uğratılmışlardır.» (15) «Tarih çeşitli baskılara gerekçe gösterilen olayların, bizzat baskıyı yaratmak özleminde olanlarca hazırlanmasına tanıklıktır.» (16) «Alman Meclis binasını Naziler yarı deli bir adama yaktırtmış, sonra bu işi solcular yaptı çılgınlıklarıyla kendi terör rejimlerini kurmuşlardır.» (17)

İlerici dönüşümleri kendisi için tehdit sayan ABD Emperyalizmi, ilerici akımları Komünistlikle damgalamak için, elbette bu tür yöntemlere başvuracaktır, vurmıştır da.

EMPERYALİZM AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE HER NOKTADA GÖRÜLÜR

Emperyalizmin rolünü araştırırken, Dolaylı saldırı ve Milli Kurtuluş Devrimleri teorileri ile Konvansiyonel olmayan Harp Doktrinlerine göz atılmadan edilemez. Ünlü Emperyalist teorisyen Rostow'a göre «ABD. az gelişmiş ülkelerde hegemonyasını arttırmalı» (18) ve «devrimci hareketleri etkisiz kılmalıdır» (19) Bunun için «Az gelişmiş ülkelerde Amerikan ideolojisinin yayılması meselesi de önemlidir.» (20) «Kapitalist yöntemlerle kalkınmayan az gelişmiş ülkeler inan-

dırılmalı» «Önce istikrar sonra Özgürlük görüşü kabul ettirilmelidir.» (21)

Bu görüşler, Türk Kamu oyuna, Amerikan Haberler Merkezi ve Ticaret Ateşesi tarafından yayınlanan bir broşürle, 1966 yılında şöyle yansıtılıyordu. «İstikrar olmiyan yerde Ekonomik gelişme de olmaz» «Genel siyasi havanın tamamen istikrara kavuştuğu söylenemez. Bu durum yatırımcıyı tasalandırıyor, yatırımcıyı tasalandıran her şey de onu memleketinden uzaklaştırır. Bu üzücü bir haldir. İş adamının bu konuda bir şey yapması mümkün değildir.» (22) Ola ki, ABD ticaret ateşesinin bizim siyasal durumumuzla ilgisi ne ki demeyin. Bizim herşeyimizle ilgilidir **Büyük Dostumuz(!)**. Bu arada neden siyasetimizle ilgilenmesin.

Asıl dikkat edilmesi gereken, bu sıralarda (1966) İktidarın Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma tasarısı hazırladığı ve bu tasarının Siyasi İstikrarı Korumağı amaçladığıdır. Bu çalışmalardan önce belki de garip bir rastlantı, Dickson'a raporun verildiği tarihlerde, Prof. Rostow Ankara'ya gelmiş ve Devrin Başbakanı DEMİREL ile uzun uzun konuşmuştur. (23) 1965 seçimlerinden ve yeni iktidarın göreve başlamasından, hemen sonra yapılan bu ziyaretin Dickson raporuyla ilgisi, üzerinde düşünülmeğe değer bir konudur.

Dickson raporunun 1966 dan sonra Türk toplumunda nasıl uygulandığını, belgelerle açıklayacağız ve göreceğiz ki, «Türkiye de ki müdahale... Yunanis-

(15) İsmail Cem a.g.e. Sayfa 29

(16) İsmail Cem. a.g.e. Sayfa 32

(17) İsmail Cem. a.g.e. Sayfa 32

(18) 10 numaralı dip nottaki yazı

(19) Doğan Avcıoğlu -Washington geleceği nasıl tasarlıyor.
Yön. 25 Mart 1967

(20) M. Fahri - Dolaylı Saldırı Teorisi Yön. 27 Mayıs 1967

(21) Mehmet Halil - Walt Rostow'un Kurtuluş Savaşlarını Ezme Teorisi
Yön. 5 Mayıs 1967 Sayı 214

(22) Amerikan Hükümetinin Türkiye'deki Broşür dağıtması önlenmelidir.
Yön. 208

(23) Yön. 27 Mayıs 1966 Sayı 165

tandaki müdahale modelinin daha ustacası» (24) da olsa çok acılı olmuştur. Bu acıyı sergilemeden, yeniden oyuna gelmemenin yolları bulunamaz.

Emperyalizm, Kuşaklar arasında görüş ayrılığı yaratıp, allerji duydukları konularda, ustaca karşı karşıya getirerek, oyununu Türkiye'de de oynamıştır. Ana, baba, öğretmen ve yönetici olarak yetiştirdiğimiz 18-22 yaşındaki bir kuşakla, yani kendi çocuklarımızla, bizleri,

karşı karşıya getirmiş ve ONLARI BİZE BOĞDURTMUŞTUR Kendi çocuklarıyla böylesine karşı karşıya gelen bir başka kuşak gösterilemez. Tarihte. Yine, eğer gerçekten suçlusalar, bu noktaya gelişde kendini hiç suçlamadan, intikam salyaları akıtarak kendi çocuklarını boğmada direnen bir kuşak da gösterilemez.

Tarihin kuşağımız hakkındaki yargısı şimdiden bellidir.

(Devam edecek)

(24) Bülent Ecevit 21 Mart 1971 günlü gazeteler.

samih el-kasım

günlükten

Haykırdım evrene acılı öykümüzü
O kırılmış ışını yıkık penceremizden
Ölüme belge olan o ezilmiş çiçeği
Saçlarında tutuşan o geceli yangını

Söyledim ezgimizi annelerin gözlerinden
Mutluluğun gömüldüğü o kerpiç kulübede
İçilmeden bırakılmış bir beyaz fincan
Haykırdım otların büyüdüğü sokağı
Anıları çağırın her ıssız geceden

Bir sevgiydi düğümlendi ansızın
Unuttuğum yüziünden belleğime yönelen
Andıkça bir ağrıdır tanımların ötesinde
Sen dönersin gece bütün ayak seslerinden

Ne güzeldi birlikteydik ayrılmazcasına
Ama önce yitirdim ansızın gözlerimi
O yaban toprakta yüzyıllarca bizim olan
Haykırdım tüm evrene bağlayan ellerimi

Türkçesi : Engin AŞKIN

selçuk çolakoğlu

«— Efendim, seksenbir balya kuru ot işini inceledim. Pyrot'a karşı hiç delil yol.

General Greatauk cevap verdi:

— Delil bulunmalı. Adalet bunu emretmektedir. Pyrot'u hemen tevkif ettirin.» (1)

Pyrot tutuklanır. Bütün Penguinistan Pyrot'un suçunu korku ve sevinçle öğrenir. Pyrot, Penguinistan ordusundan seksenbir balya kuru ot çalmıştır... Askeri mahkeme Pyrot'u suçlu bulur. General Ponther sonucu savunma bakanına bildirirken şöyle der: «Bereket verisin hakimlerde bir kanaat vardı. Yoksa ispat delilleri yoktu.» (2)

Pyrot'un suçsuzluğu sonradan ortaya çıkar çok ilginç bir biçimde. Penguinistan ordusu çalındığı öne sürülen seksenbin balya kuru ota hiçbir zaman sahip olamamıştır.. Olay baştan sona kadar düzmededir...

Anatole France'ın **Penguinler Adası** adlı romanında, gülünçleştirerek anlattığı bu olay Fransa'yı yıllarca uğraştıran «Dreyfüs olayı»dır. Suçsuz Dreyfüs tam yedi yıl hapisyanede yatmıştır. (casusluk suçlamasıyla) (3) ● Sonradan suçsuzluğu anlaşılan Dreyfüs özgürlük ve onuruna kavuşmuş yani «adalet fecelli etmiştir.»

Adalet kavramı olarak, sözcük olarak her namuslu kişinin uğruna ölebileceği kadar güzel, anlamlı, insanca özgürlük ve Eşitlik'in kardeşi. Adaletle karşı çıkan insan düşünür uygulamacı anımsayamıyorum. Ama gerçek anlamını zıttından (adaletsizlikten) çıkarabildiğimiz az bulu-

adalet dediğimiz

nur kavramlardandır adalet. Günümüze dek adaleti övmüş, övmekte insanlık. Gerçek adaletin ne demek olduğunu uygulamada ona övgü düzenlerin yaptıkları adaletsizliklerden anlıyoruz. «**Adaletin kör gözü, Allah kimseyi mahkeme kapısına düşürmesin.**» demek zorunda kalmışız. Adalet kavramı ile Adalet uygulaması arasındaki çelişki gün gibi ortada.

Adalet kavramı da kardeşlerine benzer. İnsanların aldatılmasında kullanılan öbür «**Bayrak - kavram**» lar gibi soyut. Tarih boyunca adalet adına işlenen cinayetleri, adaletsizlikleri anlayabildikten sonra; şu altı harften oluşan **Adalet** sözcüğüne kin duyabilmek bile olanaklı bir yerde... Ama bıçakla insanlar da doğranmıştır, ekmek de kesilmiştir. Kavramlara, sözcüklere karşı olmak, düşman olmak aptallığından kurtarmalıyız kendimizi.

Anlamsızlığına «**evet**» diyerek adaleti tanımlayalım, daha doğrusu, bize göre en geçerli tanımlarından yalnızca ikisini verelim: «**Adalet, herkese kendine düşeni vermelidir**» diyorlar konunun sayın kuramcıları. Volney'e göre ise, adalet eşitlikten ayrılamaz: «**Yapılan iş ile verilen karşılık tamamı tamamına denk gelmeli.**» diyor Volney. (4) Adaletin tanımını olmamakla birlikte; onun gerçek niteliğini belirten bir özleyiş var: «**Adalet Mülkün Temelidir.**» Atatürk'ün bu özdeyişi yurdumuzda bütün yargı yerlerinde

(1) Anatole France. Penguinler Adası: çev: A.C. Emre. Varlık yayınları. 1958. s. 159

(2) A.g.e.s. 161

(3) S. Tiryakiođlu. Dünya Tarihinde Büyük Siyasî Davalar. Varlık yayınları. s. 182

(4) Volney. Harabeler. Çev. S. K. Akses. MEB Yayınları. 1946. s. 101

yazılı durur. Tarih boyunca uygulanan adaletin peçesiz yüzünü çok güzel belirtir. (Bu özdeyişin üstünde, yazının sonunda kısaca duracağız)

Yukarıda verdiğimiz iki tanım, ilk bakışta ayrı görünseler bile, daha yakından bakılınca aynı kapıya çıkmıyor mu? **Herkese ne düşüğünü kim saptadı, kim saptamakta, kim saptavacak? İşveren kim, karşılığını günümüze dek saptayanlar kimlerdir... Bundan böyle kimler olacaklardır?** Soyut, yüzeysel tanımlar bunlar. Yürürlükteki adalet uygulamalarını, adalet düşüncesinin temel ilişkilerini kavrayamayan görüş ve tanımlar... Adalet işimize geldiği yerde eşitlik, işimize geldiği yerde eşitsizlik. (5) Bu çelişkinin anlamı nedir? Temeli nerededir?..

Adalet soyut bir kavram, bir **küp** bir **çanaktır**. Yadsınamayacak bir gerçek bu. Çağlar boyunca egemen sınıflar ona kendi yararlarını yansıtan anlamlar vermişler, kendi çıkarlarını doldurmuşlardır: Tarihin bilimsel dialektik açıklaması bu gerçeği apaçık tanıtlar. Üst yapı kurumlarının «bu arada dinlerin» bütün allayıp pullamalarına, yeri geldiğinde bağırıp çağırmalarına karşın; «**Adalet küpünü ve Adalet çanağını**» egemen sınıfların çıkarları doldurmuştur. Adalet egemen sınıfların yararına kullanılmıştır. İdealist filozofların savlarının tersine, kurumları-bu arada adaleti- oluşturan **düşünce** değildir: düşünce ve benzeri üst yapı kurumlarını -Bu arada adaleti-belirleyen, toplumların ekonomik yapıları o toplumlarda yürürlükte olan ekonomik ilişkilerdir. (Bu, üst yapı kurumlarının etkilerini yadsımak anlamına alınmamalıdır kuşkusuz. Sorun etkenlere verilen öncelik sorunudur.)

Sorun böyle bilimsel bir biçimde ortaya konunca toplumların geçirdikleri başlıca temel üretim biçimlerini (ekonomik dönemleri) şöylece sıralamak, özelliklerini -bu arada adalet anlayışı ve uygulamalarını- belirtmek olanaklı.

1 — **İlkel toplum düzeni** : İlkel kömünizm dediğimiz üretim ilişkileri yürürlükte. Üretim (avlanma) toplumsal. Üleşim (gereksimine göre) toplumsal. Özel mülkiyet söz konusu değil. Çok tanrılı din sistemi (Politeist sistem) egemen. Tanrılar eşit «**İmparator**» tanrılar yok. Günümüzde, bizlere barbarca görünse bile, adalet uygulamasında eşitlik tam anlamında yürürlükte. Gerçek anlamda iş bölümünün olmayışı, üretici güçlerin gelişimini engellemektedir. İlkel toplumları bu temel çelişki ortadan kaldıracaktır.

2 — **Köleci toplum düzeni**: İş bölümünün, çalışanların emeklerinin ürününe el konmanın, sömürünün yürürlükte olduğu düzen. İnsanlar ve Tanrılar arasında sınıfların doğuşu: Köle sahipleri ve köleler. Üstün (**İmparator**) tanrılar ve onların buyruğunda ikinci tanrılar. Adalet, egemen sınıfın (**köle sahiplerinin**) iki dudağı arasında. Köle «**mal**»dır. Sahibi gerekçe göstermeden dileğini yapar, öldürebilir. Köle sahiplerinin sahibi imparatorla üstün (**imparator**) tanrı; benzer, özdeş bir anlamda.

Üretim ilişkileri; üretim tekniğinde ortaya çıkan yenilikler nedeniyle değişmeye başlıyor. Özellikle, koşum gereçlerinin bulunuşu, hayvan gücünden yararlanmayı köle gücünden yararlanmaktan daha ekonomik duruma getiriyor. Kölelerin baş kaldırmaları da başlıyor. (Spartaküs ayaklanmasını anımsyalım.) Köleci toplumun ölüm çanları çalıyor.

3 — **Feodal toplum düzeni** : Üretim ilişkileri değişerek yeni aşamalara varıyor. Köle «**serf**» oluyor. Köle sahibi «**Senyör**». S erf istenildiğinde öldürülüyor artık. Bu uygulama egemen sınıfın çıkarına aykırı görülüyor. S erf, toprağa bağlı, toprak gibi gerekli bir üretim ögesi. Toplumsal sınıflar daha da belirginleşiyor. Ezilenler; bütün insanların kardeş - bu nedenle eşit - olduğunu öne süren tek tanrılı bir dine - h ıristiyanlığa - umut bağlıyorlar. Ne var

ki hristiyanlığın güçlü tanrısının ortakları yok değil. Şeytan ve melekler... Öte yandan din adamları, ilk yıllardan başlayarak çok yararlı bir değişimin temelini atıyorlar. Yoksulların, ezilenlerin tanrısının başışı; para ile yoksullara, ezilenlere satılıyor. Feodal düzenin prototipi olan Roma İmparatorluğunda sınıf kavgaları yoğunlaşıyor. (Patrisien-plep çekışmeleri) Doğumunda yoksullardan ezilenlerden yana olan ve bu nedenle güçlenen hristiyanlık; kendini ortadan kaldıramayacak kadar güçlü görmeğe başladığı andan itibaren, egemen sınıfların (onların çıkarını gözetten devletin) ortağı olmağa başlıyor. Hep yoksullardan yana olmuş olan marangoz İsa'nın altın heykelleri yapılıyor. Kilise «Cennete Pasaport» satıyor. Din adamları zenginlerle elele veriyorlar. Çoğunluğu (ezilenleri) sömürmekte birleşiyorlar. «Adalet küpü» ezenlerin, kilisenin çıkarlarıyla dopdodur. Artık Din paravanası arkasında iğrenç bir yıldırma, işkence, öldürme kampanyası başlıyor. (Engizisyonu anımsıyalım)

4 — **Burjuva toplum düzeni (Kapitalizm):** Çoğunluk yoksullaştıkça azınlık varsıllaşılıyor. Para, durduğu yerde duramaz kolay kolay. (Liralar olanak ölçüsünde çok arkadaştan hoşlanırlar...) Endüstrinin ve değişimin gelişmesi, yeni bir çağ açıyor, güçlü bir sınıf yaratıyor: **Burjuvazi**. Bu sınıfın çıkarları feodalizmle çatışıyor. Burjuvaların pazardan satın alabileceği insan emeğine, iş gücüne gereksinimi var. Oysa feodalizm insanı toprağa bağıyor. O, üretimin gelişmesini engelleyen bir «ayak bağı»dır artık. Burjuvazi yanına serfleri, köylüleri, tüm ezilenleri alarak; «Özgürlük, eşitlik, adalet türküleri» ile feodal düzeni yıkıyor. Ekonomik bir düzen olarak «kapitalizm» doğuyor. «Dinsel idealizm», kapitalizmin koruyucusu «objektif idealizm»e dönüşüyor. Felsefe, kapitalizmin kanatları al-

tında, onun savunucusu, uşağı oluyor. Feodalizmin yıkılmasıyla kurulan ulusal devletler, burjuva sınıfının egemenliğine giriyor. Laiklik düşüncesi «gözde» ama, tanrı en büyük «burjuva ideoloğu», kapitalizmin koruyucusudur. «Adaletin küpünü burjuva sınıfının çıkarları» dolduruyor. Öte yandan kapitalizmin «kendi mezar kazıcılarını» yani işçi sınıfını, emekçileri yaratmakta geçikmiyor. Bunlar; «adaletsizliği» görüyorlar ama belirsiz bir biçimde. Sonra, bir «çıkış yolu», bir «avunma nedeni» de var. «Tanrısal adalet». «Cennet - Cehennem...» Patronları cehenneme, kendilerini cennete gönderiyorlar. Ezenler; birkaç züppe, birkaç «günahkar» yüzünden **Lût kavmini**, bütün insanları, bebekleri, köpekleri v.s. ile birlikte ortadan kaldıran, gönderdiği Peygambere inanmayanları yola getirmek için «Tufan»ıyla o kavmi günahsızları, bebeleri, kedi ve köpekleriyle suda boğan daha bir çok benzeri «güç gösterileri» ne girişen (6) Ulu Tanrının «tanrısal adaleti»nin anlamını çok iyi anladıklarından, «cehennemlik» olmaya pek önem vermiyorlar. Tersine, «aldanın ki, bu aldanışınız yeter değildir.» diyerek ezilenleri uyutmak için yapmadıkları işlem, baş vurmadıkları yöntem kalmıyor. Ama bir yere kadar: Yüce Tanrı mülti milyoner Rockefeller'e (ve benzerlerine) milyonlarını veriyor. (7) Buna karşı emekçilere verdiği «ayda dört file yenilemeyecek türden yiyecek maddesi» dir.

İşçi sınıfı, emekçiler bu gerçeği görüp bu çelişkiyi anlayarak örgütlenmeye, güçlerini birleştirmeye başlayınca, burjuvazi «sosyal adalet» kavramını piyasaya sürerken, çağın gerçeklerine uygun yeni bir egemenlik düzeni ortaya çıkarmakta gecikmiyor.

5 — **Emperyalizm:** Lenin'in «kapitalizmin en yüksek aşaması» dediği emperyalizm, «bütün ülkelerin kapitalistleri

(6) **Blz:** Kuran. Furkan Suresi, 35, 36, 37, 38 ve 39. ayetler

(7) **M. Simmel.** Çalınmış Rüyalalar. I Çev. A. S. Cemal ve A. Arpat.

Altın Kitaplar yayınevi 1971 s. 311

birleşiniz» gizli sloganını anlatır kanımca. Kapitalin vatani yoktur. Kapitalistin vatanının olmasını gerektiren zorunluluk nedir?

Kendi iç çelişmelerine karşın, insanlık, uluslar, kapitalizmin çağdaş biçimi olan emperyalizmin egemenliği altındadır. Dolayısıyla kapitalistlerin... Bu egemenliğin, olanak ölçüsünde uzun sürmesi için çağımız kapitalizminin yapmıyacağı, göze almayacağı alçaklık yok gibidir. Her alanda savaş. Bu savaşlarda kullanılan ve kullanılabilir olan araçları saptamak olanaksız... En başta para. Paranın yardımıyla beyinlerin yıkanması... Özgürlük, eşitlik, adalet, kardeşlik, mülkiyet, erdem, insanlık söylevleri... Bunların yetmediği yerde; baskı, faşizm, vatan ulus, insanlık uğruna ölüme (savaşa) gönderme. Yapılabilenlerin en iğrenç, en bayağısı, işkence... Amaç ortak: Uyananları uyutmak uyanmak üzere olanlara engel olmak için «kutsal» ları sömürmek, «kutsallık» ları yaratmak, ama engel her türlü «kutsal» ın ırzına geçmek. Her olanağa baş vurarak, kapitalizmin çıkarlarını insanlığın çıkarı olarak, insanlara yutturabilmek.

Oyun günümüze dek başarıyla oynanmıştır. Sürececek midir? Uyanık olmak, uyanmak koşuluyla, hayır.. Görüyoruz artık: Emperyalizmin çıkarları «adalet küpü»ne güçlükle doldurulabiliyor.

«Mülk» hangi anlamda kullanılırsa kullanılsın «Adalet mülkün temeli» değildir. Açıklamalarımız, görüşümüz bizi bu yargıya ulaştırıyor. «Adaletin temeli

(Belirleyicisi) mülktür.» sözü gerçeğe daha uygun bana göre. Bu yargım yadrganmasın: «Her insanın kendi deneyi -bu arada yargısı. S.Ç.- kendine göredir ve başkalarına duyurulmaya değer» (8)

Mülk, Mülkiyet kavramlarının anlamının açıklanması başlı başına ele alınabilecek bir konu. Ancak bu kavramların anlamının çağlar boyunca değiştiğini söyleyebiliriz burada.

Adalet dediğimizin ne olup ne olmadığı sınıf gerçeği anlaşılmeden anlaşılabilir. Ozanın dediği gibi «... Sürülmüş toprağın ve şehirlerin bahtı/bir şafak vakti değişmiş olur/bir şafak vakti, karanlığın kenarından/onlar ağır ellerini toprağa basıp/doğruldukları zaman...» (9)

Evet «Onların», emekçilerin çıkarları «adalet küpünü» dolduracaktır. Kuşumuz olmasın. Tarih bir yinelenme değildir ama, «Zeus bütün mahlûklara buyururdu. Ona boyun eğmek istemeyen iki kuvvet vardı: Kader, birde prometheus. Bu da baş tanrıyı çok üzüyor, çok düşündürüyordu.» (10)

Zeus öldü. Zeusler öldüler. Prometheus'un kutsal kanı kanlarımıza karıştı. Prometheus emekçilerde yaşıyor. Emperyalizmin Zeus'lerini görmüyor musunuz? Emekçilerden, Prometheus'lerden korkuyorlar. Suçlu olduklarını biliyorlar. Ve de «Adaletin kör gözü»nün görmeye başladığını anlıyorlar. ÇANLAR EM-PERYALİZM VE ONUN «ZEUS» LERİ İÇİN ÇALIYOR...

(8) Milovan Djilas. Yeni Sınıf. s. 9

(9) Nazım Hikmet. Kurtuluş Savaşı Destanı. Haz. Süleyman Nebioğlu. Özgün yayınları. İst. 1973 s. 21

(10) Prometheus. Çev. Z. Akkoç. İst. Maarif Basımevi 1955 s. 30

gençlik örgütleri kurulurken

Olağanüstü bir dönem yaşadık. 12 martı tüm uygulamaları, bir olağanüstü dönemin koşulları içinde değerlendirmekte yarar var. Olanları bitenleri bir yana bırakmayalım ama geçmişin içinde kaybolmak pahasına, geçmişi bu denli deşmekten de vazgeçelim. Sağ kanat sola karşı çok büyük bir oyunu 12 mart öncesinde sahneye koymuştur. Sol eğilimli gençleri ve aydınları türlü tahriklerle şiddete itmiş sonra da aradan sıyrılıp, sol güçlerin perişan olmasını sağlamıştır. Bu oyunu hepimiz bir film seyrederek gibi izledik. Kimimiz çok beğendi alkışladı, kimimiz öğrendiklerini taklide kalkıştı. Ama hepsi bitti. Geride çok büyük bir deneysel birikim bırakarak bitti bu dönem. Artık geçmişi araştırmanın değil, geçmişten yararlanmanın zamanıdır. Hangi koşullar, hangi düşünceler, bir kuşağın ezilmesi sonucu doğmuştur? Yanlış devrimci tavırlar hangileri idi? Bu deneyleri unutmadan ama geçmişe de fazla sapanmadan bugüne bakalım.

Gündemdeki sorun

Devrimci ve halkçı kesimin gündemindeki sorun, eski yanlışları tekrar etmeden şiddet yanlışı görüşlere kapılmadan, demokratik haklarını kullanarak hızla örgütlenmektir. Örgütsüz geçen 3 yıllık dönemde, sağ kanat ve özellikle faşist eğilimli guruplar hızla toparlanmışlardır. Geçen gün gazeteler yazdı : Öğretmen okulları ve öğrenci yurtları eli kanlı faşizmin karargâhları durumundadır. Orta öğrenimde, lise pansiyonlarında garip olaylar olmakta, ülkü ocaklı zorbalara genç beyinlere Hitler'i, Mussolini'yi doldurmaktadır. Durum budur. Hiç telaşa kapılmadan, dağınık ve sindirilmiş sol gençliği toparlamak görevimizdir. Bu

nun için aramızda ki «sol gevezeleri» için içinden ayırmak gerekir. Son 3 yılın deneyleri göstermiştir ki, sola zarar veren unsurların başında içimizdeki «gevezeler» gelmektedir. **Tek kitap okuyup, dünyayı fethettiğini sananlar yeni bir fırsat bulmamalıdır.** Sıcak odalarda devrimcilik taslayan, sonra da binlerce genci soğuk zindanlarda yalnız bırakanlara değil, doğru devrimci çizgiyi, inançla savunulara güvenmek gerekir. **12 mart deneyi çok şeyin iflâsını getirdi. Ama «halksız çözüm» bekleyenlerin iflâsı unutulmaz ölçüde büyük oldu.** Şimdi yeniden toparlanıp, güçlerimizi uğraşa sokarken bunun için dikkatli olmak zorundayız.

Koskoca bir gençlik birikimi, bütün bir kuşağın devrimci heyecanını götürüp çukura dökenlere, yeniden örgütlenirken çok dikkatli olmak zorundayız.

Gündemdeki sorun gençliğin örgütlenmesidir. Gündemdeki tehlike bu örgütlenmenin geçmişten ders almamış guruplarca yönetilmesidir. Bu noktayı kaçırmayalım.

Gençlik örgütleri

İsmi önemli değil ama kapsamı çok önemli. Gençleri yalnızca Üniversitede okuma olanağı bulabilen bir küçük grup sanmak yanlışlığına düşmemeli. Gençlik örgütlerini kurarken çok geniş tabanlı kitle örgütlerini örnek almalı. **Ve hiç unutulmamalı gençlik örgütleri parti değildir. B örgütler siyasal bir partinin işlevini yürütmeye kalkarsa olanlar gene tekrarlanacaktır.** Bu yeni dönem içinde gençlik örgütleri gençliği bölgesel ya da genel faşist baskılara karşı koruyacak bunun için toparlayacak birer demokratik kuruluş olacaktır.

Gençlik derneklerini bir eğitim ve çalışma merkezi olarak, gençlerin birbirlerini tanıyıp öğrenecekleri bir okul olarak düşünmek doğru olur.

Sağ güçler son üç yıldan iyice yararlandılar. Öylesine yararlandılar ki, kendi deyimleri ile «Ülkücü öğretmen sayısı son üç yılda yirmi misli arttı.» Elbette yirmi misli artmak biraz övünme payını indirdikten sonra ciddiye alınabilir. Ama üç yıldır sağ güçlerin epeyce yol aldıkları da su götürmez. Bunun en belirgin örneği henüz faşist işgalden kurtarılmamış öğrenci yurtlarıdır. Şimdi kızmadan, köpürmeden, geçmişe çizgi çekip, geçmişin tortularını bırakıp, zengin deneyleri yanımıza alarak yarınlara bakmanın zamanıdır. Yapılması gereken ilk iş, gençlik kesimini (işçisi, köylüsü, esnafı, öğrencisi ile.) toparlamaktır. Bunu yaparken de sol gevezelere itibar etmemek en

önemli noktadır. Sonrası kendiliğinden gelecektir.

Öyleyse

Yeniden insan olmanın, demokratik haklarımızı kullanabilmenin mutluluğu, ya da hiç olmazsa umudu içinde, ellerimizi şöyle bir sıvayıp gençlik örgütlerimizin harcını alın terimizle sulayıp kurmaya başlayalım... Temeline inançlarımızı, duvarlarına deneylerimizi koyalım.. Hoşgörümüz pencereleri olsun düşünceye saygımız da kapısı.. Üstüne insanları seven bir çatı koyalım.. Kendi gençlik örgütlerimizi akıl hocalarının sahte kılavuzluğuna değil kendimize güvenerek kuralım.

Metin ALADAĞLI

Derleyen : Engin AŞKIN

dış basından

Kanada'nın en büyük gazetesi Toronto Star, «Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 32 Dünya hükümetinin, özellikle siyasal tutuklulara, sistematik işkence uyguladığını» açıklamaktadır. İngiltere'de, sol rejimler dahil, siyasal tutukluların affını amaç edinmiş olan «Uluslar arası Af Örgütünün» son yayınlanan işkence raporunu kaynak gösteren Kanada gazetesine göre, çoğu Amerikadan sağlanmış işkence araçlarıyla, tutukluları işkenceye tutan ulusların önünde, Güney Afrika, Türkiye, İran, Endonezya, Brezilya, Şili, Güney Vietnam, Yunanistan, Bengladeş, Siri Lanka, Pilipinler, gelmektedir. Türkiye sistematik işkenceler uygulayan ülkeler arasında yer almakta ve İşkence Raporuna göre, «Türkiye'deki siyasi tutuklulara, özellikle, cinsel organlara, göz ve eklemlere, elektrik cereyanı verilerek işkence yapıldığı öğrenilmiştir.»

DOKTOR İŞBAŞINDA

Toronto Star, işkence listesinde yer alan ulusların, bu tür işkenceleri, doktorlar denetiminde yapmaya başladığını ve bir çok işkenceci yönetimin, işkence ekiplerinde çok sayıda doktorun görevlendirildiğini öne sürmektedir. Yalnız sağ diktatörlüklerin değil, sol rejimleri de içeren işkence listesine göre, «baskıcı ve diktatör yönetimlerle çatışanların, uğradığı işkence metodlarının arasında, ilaç verilerek, sinir sistemini dengesizleştirme usulü de vardır.»

İŞKENCE EĞİTİME GİRDİ

Bir çok sağ ve sol rejimin, ordu ve polis örgütlerine, eğitim programları içinde, işkenceyi bir bilim olarak göstermeye başladığını belirten, İşkence raporu «Bu alanda, işkence hocalarının, doktor, eczacı, kimyager ve tıp araştırmacılarından oluşmaya başladığını» belirtmektedir. İşkence Raporunun listesinde «İşkence Devletlerinden biri» olarak adlandırılan Türkiye'de de bu tür işkencelerin uygulandığı öne sürülmüştür. Geçen aralıkta Paris'te İşkence Raporunu görüşmek ve uluslararası düzeyde, insancıl amaçlarla, dayanışma sağlamak üzere toplanan «Dünyada İşkenceyi Kaldırma Konferansına» 800 aydın ve toplum bilimci katılmış olup Kilise örgütlerinin, dini liderlerin felsefe, siyaset, toplum ve tıp adamlarının bulunduğu konferansta «İşkenceci devletleri» teşhir için, geniş kampanya açılacağı belirtilmiştir.

Radyoda ve televizyonda olumlu ve başarılı yayınları engelleyen nedenler ikiye ayrılır: Elde olmayan nedenler ve elde olmayan nedenler arasına giremeyen nedenler. Birinci bölümdekiler arasında, bir zamanlar teknik noksanlar, parasızlık, stüdyo sayısının az oluşu vb. yer alırdı. İkinci bölümde ise TRT adına özür kabul etmeyen nedenler vardır. Artık bir hayli artan paraya, elemana, teknik olanaklara rağmen yayınlarda görülen aksaklıklar, ilân edildiği halde yayınlanmayan programlar, sayısız lâübalilik örnekleri vb. gibi... Programların niteliğini önleyen ve gerek radyo, gerekse TV programcılarının yeterli çalışmalar yapmalarını ve onlardaki yaratıcılığı ortadan kaldıran bir başka neden üzerinde daha durulmalıdır. Bu nedenin adına biz açıkça «sansür» diyoruz. Ama aynı nedeni TRT'de 12 Mart 1971'den önce başlatanlar, daha sonra da uygulayanlar oldukça ılımlı ve son derece suçsuz gibi görünen bir başka ad kullanmaktadırlar : **program denetimi**. Hattâ son iki yıl içinde yeniden örgütlenen TRT'de bir de denetim müdürlüğü kurulmuştur.

1972'de, Güneydoğu Asya'da TV ile ilgili çalışmalar yaparken Tayland'ın başkenti Bangkok'taki askeri TV istasyonunu ziyaretim sırasında, işin başındaki albay TV programlarının adına «sansür müdürlüğü» denilen bir üniteye denetlenildiğini büyük bir nezaket ve dikkatle belirtmişti. Yani onlar hiç olmazsa yaptıklarını saklamayı yeğ tutmuyorlar. Bizdeki uygulamanın adına «denetim» dendiği için sözde daha akıllıca davranıyoruz.

Sansür örnekleri

TRT'deki uygulama sadece bir denetim midir? Yoksa sansür mü? Bu sorunun cevabını iki üç örnek açıklıkla ortaya koymaya yetecektir. TRT Televizyonu'nun yayınları 1969'un sonlarına doğru tam beş kademedeki denetlenmeye başlamıştı. O zamanlarda sadece Ankara ve

TRT'de sansür

çevresine yayın yapıldığı düşünülürse, bu denli sıkı denetime neden gerek görüldüğünü anlamak biraz zordur. Bu beş kademe denetim şöyle yapıyordu : Televizyonun hazırlamak istediği programları, TRT Genel Müdürlüğü önce program fikri olarak inceliyor ve gerekirse onaylıyordu. Onaylanan programların daha sonra hangi tarihlerde ve saatlerde yayınlanacağı saptanıyor ve bu programları kimin hazırlayacağı, televizyonun dışından kimlerden yararlanılacağı da belirtiliyordu. Ortaya çıkan bu listeyi de TRT Genel Müdürlüğü ayrıca onaylıyordu. Böylece TV programlarında «sakıncalı» görülen TV personelinin ve programa TV dışından katılacak yine «sakıncalı» kişilerin görev alması önlenmekteydi. Fakat denetim işi burada bitmezdi. Yazılan program metinleri de TRT Genel Müdürlüğü'nün onayına sunuluyordu. Elbette her TV programının bir de görüntü yanı vardı ve görüntü elbette sözden çok daha önemliydi. İşte bunun da farkında olan TRT Genel Müdürlüğü, TV programlarının metinlerini inceledikten sonra, ayrıca görüntüleri de gözden geçiriyor ve uygun görürse «yayınlanabilir» diyor. Ve TRT Genel Müdürlüğü'nün Ankara Televizyonu üzerinde kurduğu denetim baskısı yine de bitmiyordu. Aynı genel müdürlük, ayrıca her yayın günü de, Ankara Televizyonu'nda yayınlanacak programları bir kez daha denetliyor ve bu programların daha önce gözden geçirildiği ve denetlediği programların aynı olup olmadığını incelemeyi ihmal etmiyordu.

Sansürde ayrıcalık

Yukarda kısaca açıkladığımız baskısal denetim sansür sayılır mı, sayılmaz

mı? Bu sorunun cevabını vermeye gerek görmüyoruz. Çünkü durum apaçık ortadadır. Yalnız bir başka noktayı belirtmekle yetineceğiz: TV programları yukarıda ayrıntıları belirtilen biçimde denetlenirken radyo programlarının denetimi çok daha anlayışlı bir çizgide yürütülmekteydi. Üstelik TV programları için bu denli sıkı bir yola başvurulduğu günlerde **TRT Haber Merkezi'nin** aynı televizyonda hazırlayıp yayınladığı haber programları ve açık oturumlar hiç bir denetim yolu uygulanmadan yayına verildi. Nitekim Ankara Televizyonu'nda 12 Mart 1971'den önce denetimsiz yayınlanan haber programlarında polis aradığı «**kanun kaçakları**» ile yapılan röportajlar, çeşitli çevrelerin onaylamadığı gençlik kuruluşları liderlerinin ve başka kişilerin konuşmaları yer almış ve en sonunda da **12 Mart Muhtarası'nın** verilışinden sonra, TRT Haber Merkezi'nin bu TV programları çeşitli tepkiler yaratmış ve söz konusu programların yayın sorumluluğunu taşımayan TV yöneticilerinin ve programcılarının güç durumlarda kalmalarına yol açmıştı.

Elbette TV yöneticilerinin ve programcılarının sorumluluğunu taşıdıkları programlar da çeşitli çevrelerde tepkiler yaratmıştı. Ne var ki bu gibi programların hepsi yukarıda açıklanan şekilde TRT Genel Müdürlüğü tarafından denetlenmiş ve «**yayınlanabilir**» kaydını almıştı. Kısacası, bu programların yayın sorumluluğunu 359 sayılı TRT Yasasına göre TV yöneticileri ve programcılarını ile birlikte TRT Genel Müdürlüğü de taşıyordu. Hatta Ankara Televizyonu'nun sorumluluğu altında hazırlanan bazı programların denetimini **bizzat** TRT Genel Müdürü yapmış ve onun verdiği izinle bu programlar yayınlanmıştı. Bu noktayı kanıtlayan tutanaklar ve belgeler Danıştay dosyalarında yer almaktadır. Ama işin sonunda kabak, denetimsiz yayın yapan TRT Haber Merkezi'nin başına **değil**, tüm programları TRT Genel Müdürlüğüne denetlettirdikten sonra yayınlayan televizyoncuların başına **patlamış** ve 12 Mart 1971'den sonra da onların işine

son verilmiştir.

Giderek ağırlaşan sansür

12 Mart 1971'den sonra TRT'deki denetim işinin çok daha ağırlaştığını söylemeye gerek yoktur. TRT kadrosunda yapılan değişiklikten sonra iş başına gelen yeni TV yöneticileri, programlar beş kademede denetlenmek üzere TRT Genel Müdürlüğüne gönderilmeden önce, kendilerine göre bir başka denetim yolu uygulamaya başlamışlardır. Sözgelisi, **yoksulluğu** ve «**zararlı ideolojileri**» simgeleyen görüntülerin yasaklandığı ilân edilmişti. Fakat «**zararlı ideolojiler**»le ilgili görüntülerin ne olduğu açıklanamadı. Sonuç olarak «**sefalet edebiyatı yapıyor ve seyirciler karamsarlığa sürükleniyor**» gerekçesiyle köy sorunlarını inceleyen programlar kaldırıldı, ama öte yanda «**Hayattan Yapraklar**» adlı dizi programlarda ele alınan acılı hikâyelerin de seyircileri üzdüğü ve onları karamsarlığa ittiği düşünülemedi. Komünist bir ülkenin yazırına ait olduğu gerekçesiyle «**Üç Kız Kardeş**» adlı tiyatro oyununun bazı sahnelerinin televizyonda gösterilmesine izin verilmedi. Üstelik, aynı oyunun içinde Rus subayı üniforması ile görülen aktörlerin bulunduğu sahneler de «**Türk televizyonunda Rus Üniforması gözükemez**» diyerek geri çevrildi. Çünkü **Çekhov'un** söz konusu oyundaki subayların Kızıl Ordu zamanında yaşamadıklarını ve oyunu sahneye koyan **Kenterler'in** de aktörlerine otantik olmayan üniformalar giydirdiklerini sansürcüler düşünememişlerdi.

Bu arada uzun saçlı ve sakallı sanatçıların da televizyona çıkması yasaklanmıştı. Fakat ortada televizyonun eğlence ve müzik programları için yeteri sayıda sanatçı **kalmadığı** anlaşılınca, bu denetim kuralı onu koyanlar tarafından kaldırıldı. Fakat TRT'deki sansürcülüğün en karanlık örneklerinden biri, radyoda «**Mustafa Kemal**» adının yerine «**Atatürk**» adının kullanılmasında gösterilen ısrarla ortaya çıkar. Bu konuda o denli titiz davranılmıştır ki, Kurtuluş Savaşı ile ilgili radyo programlarında «**Mustafa Kemal** imzalı tarihsel belgelerin okunuşun-

da bile «Atatürk» adının kullanılmasına dikkat edilmiştir.

Elbette bu anlayışla uygulanan **sansür** (isterse bazı TRT ciler adına denetim **desinler**) sonucunda, içinde fikir bulunan programlar yavaş yavaş radyodan ve televizyondan silinmiş ve onların yerini de bugün izlediğimiz, **sözde** eğlence programları almıştır. Zaten 1969'dan beri TRT'de uygulanan sansürün amacı da budur. Seyircileri ve dinleyicileri genellikle **düşünmekten**, ülkenin sorunları üzerinde **yorum yapmaktan** alıkoymak ve onların **bilinçlenmelerini** önlemek... Ortada böyle bir amaç olmasaydı sözcüğü bugün petrol konusunu inceleyen çok yönlü bir program hem radyoda, hem de televizyonda yayınlanmaz mıydı?

Son üç yıl içinde ağırlaşan sansür kuralları sonucunda seyirciyi bilinçlendirecek düşünce programlarının yok edilmesine karşılık, özellikle TV eğlence programlarındaki **lâübalilik**, **hafiflik** ve **pespaye espriler** alabildiğine artmıştır. Bu durum da adına kibarca denetim denilen sansürün gerçek kimliğini ortaya koyuyor. Lâübaliliğe yeşil ışık yakarak insanların düşüncelerini önlemek... Sansürün Türkiye'de ya da bir başka ülkede uygulanış biçimi incelendiği zaman, ortaya daima şu sonucun çıkacağı muhakkaktır : **Sansür**, düşünceyi önlemeye çalışırken her zaman hafifliğe, açık saçıklığa ve çirkinliğe göz yumar. Son üç yıl içinde yalnız televizyonumuzda değil, sinemalarımızda da gösterilen yabancı filmlerdeki açık sahnelere izin verilirken sözcüğü ünlü yönetmen Pontecorvo'nun «İsyan» adlı filmi gibi siyasal sinemanın en olumlu örneklerinin 1971'den sonraki dönem içinde yasaklanması bu iddiamızı doğrulamaya yetmez mi?

Denetim Gerekli

Sansürün bu rolüne rağmen radyo ve TV programlarının gerçekten bir denetimden geçirilmesi gereklidir. Belli bir yasa ile sınırlandırılmış olan ve aile içine kolayca giren radyo ve TV programları yayından önce muhakkak gözden geçirilmelidir. Ama bunu programcının kendi yapar. Her şeyden önce de radyo ve TV yönetiminin kendi yayınları ile ilgili belli bir **plânı** ve **görüşü** olmalıdır. Programcı da kendisine verilecek olan bu plânın ve yayın görüşünün içinde **özgürce** program hazırlayabilmelidir. Ayrıca, radyo ve TV programcılarının böyle bir yayın plânına ve görüşüne uygun program hazırlamak üzere yetiştirilmeleri de sağlanmalıdır. Programlarda hata yapıldığı görülürse, programcılar yayından sonra uyarılırlar ve kendilerine doğru yol gösterilir. Doğru yolu göstermek üzere, yayından önce programlara müdahale etmekten kaçınılmalıdır. Çünkü yayından önceki müdahale, işi en sonunda sansür'e götürmektedir. Yayından önceki işlem, yukarıda da açıklandığı gibi, yayın plânına ve görüşüne uygun olarak programcının **eğitilmesini** kapsamalıdır ancak.

Buna rağmen, yayından sonra programlarda hatalar olduğu görülürse ve yayından sonraki uyarılara rağmen hatalar devam ederse, TRT Genel Müdürlüğü programcılarını başka göreve atamaya, hattâ cezalandırmaya bile hak kazanır. Yayından önce programla ilgili olarak alınacak önlemlerin ve yayından sonra yapılacak uyarıların programlardaki hataları azaltacağı görülecektir. Am elbette radyo ve TV programları ile ilgili böyle bir denetim biçimi özgürlüğün ve kişilerin bilinçlenmesinin istendiği bir toplumda uygulanabilir ancak. Yani, **şimdi...**

NOT : Geçen sayıdaki yazımızda (Radyo - Link) deyimi, bir dizgi yanlışlığı sonucu (Radyo - Ling) olarak ve rılmıştır. Düzeltiriz..

bir itirafın anatomisi

Eski İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Faik Türün'ün, Hürriyet Gazetesinde yayınlanan üç aşamalı «itiraf» ve açıklamalarını, tüm kamu oyu ve özellikle işkence tezgâhlarından geçmiş olanlar, dikkat ve ibretle izledi.

Bilindiği gibi, «itiraf» ve açıklamaların ilk aşaması, 7-8 ve 9 şubat günleri yayınlanan ve yasa-dışı uygulamaların bir bölümünü kabullenmekten öte bir anlam taşımayan ilginç konuşmalar olmuştu.. İkincisi 10 şubat günlü kısa açıklama ve toptan red.. Üçüncüsü ise, 13 şubat- ta, gazetede tam metin olarak yer alan ve toptan red yerine tevil yolunu seçmiş görünen yazılı açıklama.

Türün'ün 7 ve 8 şubat günleri okuduğumuz ve bir bakıma doğrudan «itiraf» niteliğini taşıyan bir kısım cümlelerini, değişiklik yapmaksızın, olduğu gibi sayfalarımıza alıyor ve üzerinde herhangi bir yorumu gereksiz buluyoruz.

Kuşkusuz Türün olayı bu kadarla kalmıyacaktır. İlhan Selçuk'un iğrenç yöntemler uygulanarak alınan uydurma ifadesinin satırları arasına sıkıştırmayı başardığı (İŞKENCE ALTINDAYIM) sözcükleri; gerçeği -artık hiçbir kuşkuya yer bırakmıyacak biçimde- bir şamar gibi indirmiş bulunuyor sorumluların suratına.. Bir karanlık dönemin engizisyonlarından geçirilmiş Doğan Avcıoğlu, İlhami Soysal, Necdet Düvenci, Hıfzı Kacar vb. aydın yurtseverler de kamu oyuna açıklayacaklardır yaşadıkları olayları.

Esasen (YENİ HALKÇI) Gazetesi, işkence olaylarını konu alan bir kampanyayı geliştirerek bu iğrenç gerçeğin kamu oyuna duyurulmasında, ilk ve çok şerefli bir gazetecilik görevini yerine getirmiş bulunuyor.

Konunun, somut olaylar dışında ve bambaşka bir açıdan yorumlanmasının

yapılacağı günler pek de uzakta değil... Gerçi şu sıra, Faik Türün'ün üç aşamalı «itiraf» ve açıklamalarının asıl amacını araştırmaya yönelik bilgileri elde edebilme olanaklarından -şimdilik- yoksunuz. Ancak son üç yılın gelişmelerini yakından izleyenler için; bu zamansız ve gereksiz ortaya çıkışın, -bir takım siyasal ve hukuksal sonuçlara ulaşabilme isteminin yanı sıra- umduğunu bulamamış olmanın hırçınlığı içinde yapıldığı gerçeğini saptamak da zor olmasa gerek.

Nitekim 10 şubat günlü gazetede, 12 mart dönemi'nin sorumlu başkanlarından Nihat Erim ve Ferit Melen'le birlikte, Faik Türün'ün de kısacık bir red açıklamasının yer alması, görüşümüzü doğrulamaktadır. Ve hele 13 şubat günlü gazetede yazılı açıklama, ilk üç yayında yer alan konuşmaların, emekli generali bağliyamıyacağı havasını taşımakta ki... Çok ilginç!

Hürriyet'in 7-8 ve 9 şubat günleri yayınladığı konuşmalarda, temel olarak (İŞKENCELER) sorununun ele alındığı bir gerçek.. Eski Sıkıyönetim Komutanı, kendi hukuk anlayışı içinde, başvuru ilkel sorgulama yöntemlerinin bir kısmını kabulleniyor ve zorunlu olduğu görüşünü savunuyor. Açıkça «itiraf» ediyor. Bu «itiraf» karşısında savcılarımızın ve giderek siyasal iktidarın tutumu ne olacaktır, bilemiyoruz...

Ancak bu arada, 9 şubatındaki (12 MART ÖNCESİNE DAİR) başlıklı bölümü, özel bir dikkat ve önem verilmek istenildiğine de işaret etmeliyiz. Gerçi dört gün sonraki yazılı açıklamasında emekli general : «12 mart öncesi, konuşma konumuzun dışında bir mevzudur. Konuşma metnine aldığınız parçası hakkında birinci elden hemen hiçbir bilgiye sahip değilim. Sayın ve değerli komutan-

larım Emekli Orgeneral Tağmaç ve Gürler, zamanı gelince olan biteni tabii açıklarlar,» diyerek zamansız ve gereksiz çıkışını yumuşatabilme çabası içinde görünmektedir. Ama olan olmuştur bir kez.. Ok yaydan fırlamış ve hedefini bulmuştur.. Karanlık bir dönemin, -yukarıdaki alıntıdan da anlaşılacağı gibi- daha bir süre karanlıkta bırakılacağı benzeyen gelişmelerinin çözümlenmesinde, yanlış şartlanmalara götürebilecek bir takım ön yargılara, saptırma çabalarına ve ters yorumlamalara girilmiştir.

Ve ilk bakışta gereksiz gibi görünen bir davranıştır bu...

Kesimler arasında yeri ve geçici görevi çoktan belirlenmiş bir kişinin, özellikle baş sorumlusu olması gereken iş-

yu bahane ederek bir takım siyasal ve hukuksal sonuçlara ulaşabilmeyi amaçlaması...

«Dün ne oldu ve yapıldıysa, bugün de onlar olmuştur. Biz yeni metod tatbik etmedik» demekle Anayasa, yasalar, insan hakları ve daha da önemlisi kendilerine işkence yapılanlar karşısında haklılığını ve sorumsuzluğunu mu savunmaktadır Faik Türün.. Sanmıyoruz.. Olsa olsa, en kudretli olduğunu sandığı bir sırada, görevinin artık sona ermiş bulunduğu bir bakıma-zorluklarla anlaşılabilmiş oluşu, emekli generali bir kısır döngünün içine düşürmüştü. Görevde buldukları sürece, kendilerinde vehmettikleri olağan üstü gücün tutsağı olanların doğal sonucu bu..

FAİK TÜRÜN KONUŞTU !

«Dün ne oldu ve yapıldıysa, bugün de onlar olmuştur. Biz yeni bir metod tatbik ekmedik.»

«Dayak atılmış, prangaya vurulmuş, saçları kesilmiş, çamaşırları hariç dış dünya ile ilişkileri kesilmiştir.»

«Elektrik lambası altında yatmak, alışmamış bir insana eza çekiyor gibi gelebilir.»

«Pranga doğru, ama adım atabilirlerdi. Ben bir kez Erenköydeki köşkte yapılan sorguda yarım saat kadar bulundum. Mehmet Karakaya'yı sorguya çekiyorlardı... Doğrudur, elleri iskemle-

ye kelepçeliydi, ayakları prangalı. Ama adam KATİLDİ, ÖLDÜRÜMÜŞTÜ.»

«Bu Talat Turan, öyle bir kişiydi ki sadece ifadesini almak, tam yedi gün sürdü, YEDİ GÜN.»

«Biliyorsunuz, MİT yarı-askeri bir örgüt. İçinde büyük sayıda, sivil giyinmiş subay vardır.»

«Emrimde bulunan General Memduh Ünlütürk bu soruşturmayı bir heyetle yürütüyordu. MİT'le birlikte.»

VE 10 ŞUBAT : «İstanbul bölgesi için konuşuyorum, hiçbir üniformalı asker kişi, sorgulamalarda BULUNMA MIŞTIR, tekrar belirtmek istiyorum.»

KENCELER) konusunda tarafsız kalmasını elbette bekliyemedik. Ne var ki, 12 mart öncesini kendi görüşleri açısından açıklamaya kalkışmakla, eski Sıkıyönetim Komutanı, hem kişisel niteliğini ve hem de bir kısım kimselerin nasıl provoke edilmiş oldukları gerçeğini ister istemez ortaya koyuyor.

Burada gözden kaçırılmaması gereken bir başka olasılık daha var : Kendince devlet olma niteliğini giderek yitirmeye başlayan geri plândaki etkin güçün; (İŞKENCELER) gibi güncel bir konu-

Baştan beri yalnızca bir kesimin savunucusu olmasına karşın; önceleri tabiatının verdiği çekimserlikle kararsız; sonraları -kesin başarı olasılığının belirlediği kurgusuyla- cüretkâr ve acımasız; en sonunda ise, insanları ancak gerektiklerinde kullanma kuralını kavramada yeterince hazırlıklı bulunamayışının yarattığı huzursuz ve hırçın tablolar gösteren davranışların sahibi oluyor Faik Türün.

Oysa siyasal bakımdan belli bir amaçla yöneldikleri sanısını uyandıran bir takım çevrelerin, paşanın ağzını açtırdık-

larına açtıracaklarına pişmanlık duydukları da anlaşılıyor. Ters ve kişisel yorumlamalar ve özellikle (İŞKENCELER) konusunda düşülen açmaz, silâhı geriye teptirecek nitelikte sonuçlar alınmasına neden olabilecektir.

Nitekim 7 ve 8 şubatta : «Bizim dönemimizde bir kızın ırzına geçildi. Topçu Teğmeni Fuzulî'nin işlediği bir suç. Başkasını düşünemiyorum» diyen emekli general, daha başka sözleriyle de işkence ve ırza geçme olaylarını doğrulamaktadır. Oysa 10 şubatta, ilk iki gün anlattıklarını yalanlayıcı bir tutum içine girerek : «Gözaltına alınan hiçbir kişinin ırzına geçilmemiştir. Eğer ırza geçmek meselesi bahis konusu ise, adı geçen Topçu Teğmenini, içerde bulunanlar fikrî ve mânevî yönlerine çekerek bu mânâyı doğurmuşlardır.» diyor.

Anlaşılmaktadır ki, Faik Türün'ü birçok konularda ve hele özellikle Teğmen Fuzulî konusunda, yeniden, bir iyice aydınlatmışlar.

Konuşmaları düzenliyen gazetecinin: «Hiç şikâyet olmadı mı size» sorusuna, emekli generalin verdiği karşılık şöyle :

«Oldu bir kez. Birgün Genalkurmay Başkanı Gürler telefonla aradı. Avukat Ahmet Kerse, Hava Kuvvetleri Komandanına gitmiş, daha görüşmediği halde, davasını aldığı Kurmay Yarbay Necdet Düvenci'nin eziyete uğradığını söylemiş. Gürler, araştıran Paşam bu işi, Batur Paşa istedi demişti bana. Derhal emir verdim, hastaneye, doktora çıkardım. Kendi ifadesini aldım. İşte burada: Kendi ifadesine göre, hiçbir surette cebir ve şiddet görmediğini, kimseye de bir şikâyetle bulunmadığını söylüyor. İmzası da altında. Doktor muayenesi de, raporu da burada. Tarih 1 kasım 1972.»

Faik Türün, Necdet Düvenci'nin ifadesini bir belge olarak koyuyor ortaya.. Oysa sanığın, bu ifadesinin hangi koşullar altında, ne tür baskı yöntemleri uygulanarak alındığını belirten ve hükümsüz sayılmasını dileyen bir başka ifadesi de var mahkeme tutanaklarında.. Türün bu gerçek ve özgür ifadeye değinmiyor bile.. İşine gelmiyor çünkü...

Değerli yazar İlhan Selçuk, şöyle anlatıyor yaşadığı işkence günlerini :

«Götürüldüğüm semt-i meçhulde soyuldum, saçlarım kesildi, ellerim ve ayaklarım zincirlendi. Sorguya çekildim. Daha önce de Yüksek Mahkemenizde açıkladığım gibi sorgu yöntemi şöyleydi : Her akşam çeşitli sorularla dolu bir tomar kâğıt hücreme bırakılıyor, cevap vermem isteniyordu. İstenen biçimde cevap vermemişsem, ertesi günü işkence odasına indiriliyordum ve falaka başta olmak üzere çeşitli işkencelere tabi tutuluyordum. Bu davanın fahriçisi MİT ajanının raporlarıyla uyumlu ifadeler vermem isteniyordu. Bu sürekli baskı altında semt-i meçhulden kurtulmak için bir yol düşündüm. Görmediğim işkencelerin istemlerine uygun biçimde kâğıtları dolduracak, sorulara uygun cevaplar verecektim. Ama bu ifadenin işkence altında verildiğini de yazının içine yerleştirecektim. Nitekim geceler boyu düşünerek ve çalışarak işi başardım...»

İlhan Selçuk, (KONTR-GERİLLA) da geceler boyu düşünerek ve çalışarak, işkence olgusunun, tartışma götürmez ve en açık kanıtını vermiştir kamu adına.

Eski Sıkıyönetim Komutanının Kontr-Gerilla konusundaki açıklamaları da son derece ilginç :

«Kontr-gerilla diye bir terim olduğunu ben bilmiyorum. Bir yakıştırma olsa gerektir. Belirttiğiniz şekilde, ilk defa, bir sanık tarafından, mahkemesi sırasında kullanıldığını sanıyorum. Başka memleketlerde kelimenin lûgat mânâsına uygun düşen örgütler olduğunu da bilmiyorum. Bu deyimi kullanmaktaki kasıt açıktır. Demek isterler ki: (Biz resmi, meşru bir otorite tarafından yakalanmadık ve sorgulanmadık. Karşıtımız olan başka bir örgüt bizi yakaladı, ifadelerimizi aldı. Geçerli değildir.) Tabii gülünç bir iddia.»

Yani Sıkıyönetimin baş sorumlusu Emekli General, Kontr-Gerilla'nın ne olduğunu bilmediğini söylüyor. Emri altındaki yüksek rütbeli bir subaya görev verdiğini, daha önceden «itiraf» etmiş olmasına karşın..

Öyleyse açıklyalım kendisine.. **Kontr-Gerilla'nın** (ya da bugünün uygulamasına göre tam karşılığı olmasa bile **Anti-Gerilla'nın**) varlık koşulu, başlıca iki özel duruma bağlı bulunmaktadır :

1. Perde arkasında **yeşil bereliler'in** ve fakat görünürde özel eğitimlerden geçirilmiş yerli **uydular'ının**; emperyalizmin tehlikeye düşen çıkarlarını **koruma ve kollama** zorunda bırakılmaları durumu..

2. Fiili işgal altındaki bir ülkede işgalci devletin, gerilla ve her çeşit yakınmalara karşı, klâsik savaş kuralları dışında bir takım **özel uygulamalara** girişme zorunda kalması durumu..

Hemen denilecektir ki, Türkiyemizde bu iki durumun da bulunmadığı açık bir gerçektir. Ama kendilerine (**Kontr-Gerilla**) süsü verenler var ise; yaşadıkları ortamda, yukarıda sıralanan iki durum-

dan birini var sayarak harekete geçmişlerdir; bu da bilimsel bir gerçek...

Erenköydeki **Kontr-Gerilla** merkezinde, sanıkların yatırıldıkları yatakların üzerinde (**NEW BEAUYT REST 69.5 \$**) yazısı bulunmaktaydı. Ve bir kısım sanıklar da, lehçesi bozuk bir doktordan söz etmektedirler..

Eski Sıkıyönetim Komutanının, özellikle 12 mart öncesine ilişkin konuşmaları ile ilgili olarak, şu sırada ayrıntılı çözümlemelere girişmenin gereği ve olanağı yok.. Ancak bir dönemde yararlanıldıktan sonra, kendilerini en güçlü hissettikleri sırada koltukları altlarından çekiliverenler, -hele vaad edilenlerin de gerçekleşmeyeceğini iyice anladıklarında- boşlukta kalmanın huzursuzluğu içinde bir takım şeyler'i açıklamaya kalkışacaklardır. Doğrular ve gerçekler böylelikle ortaya çıkacaktır.

İŞKENCENİN BELGESİ

«12 Marta doğru Türkiye iflâsa gidiyordu. Süleyman Demirel iktidarı giderek yoğunlaşan **şaibe** altındaydı. Üniversiteli gençler, sokaklarda, meydanlarda, hatta üniversite binalarının çatıları altında karşılıklı çatışıyorlar, **katl** ediliyorlardı. Devletin bütün güçleri, aydınları, askerleri, yargıçları, sorumluları, sağduyu sahipleri **endişe** içindeydiler. Gidiş normal değildi. Anayasa çerçevesinde yeni yönelişlere göre davranmak isteyen devlet memurları ve sorumlularına siyasî iktidar âdeta **ceza** tertipliyordu. Siyasî iktidar aydın yazarları **ezmek** amacındaydı. Toplum yaşamında **Anayasa** uygulanmıyordu. Bazı çevrelerde bir ordu müdahalesi **lüzumlu** görülüyordu. Politikacı **topluluğu** şursuzdu. Memleketseverler **ıstırap** çekiyorlardı. Bu durumda ne yapmalıydı? Önce bir fikir **dağımklığı** vardı. Tek çıkar yolu **Atatürkçülükte** görüyorduk. Ancak Atatürkçülüğü günün koşullarına göre derinliğine ve genişliğine bütün boyutlarıyla **yorumlamak** gerekiyordu. İşte Devrim dergisi bu **ihtiyaçtan** doğdu. Ancak dergi çıkarmaya yetecek para **bulmak** gerçekten mesele idi.»

İŞKENCE ALTINDAYIM.

İlhan SELÇUK

Millî Savunma Bakanlığı kadrolarındaki sayılmaz ise 1952 yılında Türkiye Cumhuriyeti devlet kadrolarında 507 Amerikalı, uzman olarak çalışıyordu.

Bunlardan 32'si Dışişleri Bakanlığı, 42 si Ticaret Bakanlığı ve 144 tanesi de çeşitli güvenlik örgütlerinde, özellikle de MİT'de yer alıyordu.

Bu tarihten, yani Bayar - Menderes ikilisinin Demokrat Partisinin devlet yönetimini ele geçirmesinden önce, 1948 yılında ise, Türkiye'de devlet dairelerinde çalışan Amerikalıların sayısı 292 idi.

Acaba şimdi durum nedir? Doğrudan Amerikalıların yanı sıra, onlardan çok daha tehlikeli olan «amerikanofil»lerin devlet bürokrasisindeki sayısı acaba öyle yüzlerle değil, onbinlerle belirtilebilir mi?

Türkiyenin resmen komünist, marksist - leninist bir ülke ile arasında bir «dostluk ve saldırmazlık» andlaşması var olduğunu bilir misiniz?

20 yıl süreli olan bu «Pakt», bu yıl içinde son buluyor. Yenilenip yenilenmeyeceği bilinmez ama, paktın süresinin sonuna kadar Türkiye, verdiği söze ve attığı imzaya sadık kalırsa, Yugoslavya'nın, Tito Yugoslavya'sanın uğrayacağı herhangi bir silahlı saldırıyı tıpkı kendisine yapılmış gibi sayıp Yugoslavyanın yardımına koşmakla yükümlü. Aynı şey, Yunanistan için de söz konusu...

6-8 Ağustos 1954 tarihinde Yugoslavya'nın Bled şehrinde yapılan bir konferans sonunda imzalanan BALKAN PAKTI, Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya'yı bir pakt içinde bağlıyordu.

Yakın geçmişi anımsayan pek çok kişi, 1950 sonrasında CHP ni hep ANA MUHALEFET partisi diye bilir. Oysa, 14 Ekim 1973 seçimlerinden önce de CHP, bir süre İKTİDAR partisi olmuş, daha önceleri ise, ANA MUHALEFET partisi sıfatını bir başka partiye kaptırıp, yalnızca, Millet Meclisinde temsil edilen

rastgele notlar

sıradan bir parti durumuna da düşmüştür.

CHP nin 1950 sonrası, 27 Mayıs'ı izleyen günlerde ve yıllarda bir kaç yıl, ortaklık hükümetleriyle de olsa İktidar partisi olduğu da belki hatırlanır da, sıradan bir muhalefet partisi olduğu günler hemen hiç bilinmez.

Oysa, 1950'de iktidardan düşen CHP, 4 Aralık 1956 tarihinde, ANA MUHALEFET Partisi sıfatını da elinden kaptırmıştır. CHP o zamanlar 31 milletvekili ile kalmış, 32 milletvekiline sahip Hürriyet Partisi, aylar boyu Mecliste ANA MUHALEFET Partisi olmuş, bir ara milletvekili sayısı 34'e kadar da yükselmiştir.

1931 yılına kadar Türkiye'de bir Amerikan doları 90 kuruş idi, Yani Türk parası, Amerikan dolarından daha kıymetliydi.

Büyük Dünya Para bunalımını izleyen yıllardan sonradır ki, Türk parası değer yitirmeye başladı ve yapılan bir devalüasyon sonucu 1931 yılında bir Türk lirasının değeri, bir amerikan dolarınınkinden aşağı düştü. Bir dolar 130 kuruşa alınabilir hale geldi.

Doların 130 türk kuruşundan işlem gördüğü dönem ta... 7 Eylül 1956'ya kadar sürmüştür. Bu tarihte yapılan yeni bir devalüasyon ile bir Amerikan dolarınının değeri 280 kuruşa çıkmıştır.

15 yıl 130, 12 yıl da 280 kuruştan işlem gören Amerikan doları, 4 Ağustos 1958 de yüzde üçyüzden de fazla bir artışla 900 kuruşa fırlamıştır. Bugünse bir Amerikan doları, 15 Türk lirasıdır.

VATAN CEPHESİ lafı Türk Siyasi

hayatında geniş bir edebiyata sahiptir. Çok kez de sanılır ki, Vatan Cephesi, Adnan Menderes ya da o dönem DP lilerinden birinin buluşu olarak siyaset edebiyatımıza girmiştir.

Adnan Menderes'in 1958 yılı ekiminde Manisa DP il kongresinde yaptığı bir konuşmada, «...politika ve ihtirastan vereste vatandaşların kin ve husumet cephesine karşı bir vatan cephesi kurmalarını isterim» dediği bilinmektedir.

Sonradan, kedilerin köpeklerin, yıllarca önce ölmüş kişilerin bile vatan

cephesine kaydının yapıldığı yolunda devlet radyolarında geniş bir kampanyaya yol açmış olan Vatan Cephesi lafı, vaktiyle Bulgaristan komünizme geçmezden önce, sol cephe birliğini nitelendiren bir sıfat olduğu gibi, ülkemizde de Menderes'ten çok önce kullanılmıştı.

Hüseyin Cahit Yalçın, Tanin gazetesinde 3 Aralık 1945 de bir «vatan cephesi» kurulması zorunluluğundan söz etmişti. O zaman bu çağrı hiç de Menderes'in çağrısı gibi etki ve tepki yaratmamıştı.

2011 SORU 2011 CEVAP
İLKOKUL
BEŞİNCİ SINIF BİTİRME KİTABI

Hazırlayanlar:

NEZAHAT YAVUZ

Öğretmen

İSA YAVUZ

İlköğretim Müfettişi

EMEK İŞ YAYINEVİ

Ankara Cad. Kebeci Han No. 64-66
Tel : 26 74 94 İSTANBUL

legalite uğruna revizyonizm

12 mart öncesinin revizyonistleri halkımızın faşizme duyduğu tepkiyi kendi parlamenter hayallerinin peşine takmak istemektedir. Sözü edilen faşist uygulamanın halkımızın yasal ve demokratik mücadelesini -geçici bir süre için de olsa- bastırması ve küçük burjuva kökenli akımların teslimiyetçiliğe dönüşmesi, bunlar için elverişli bir ortam yaratmıştır.

Revizyonistler seçim sonuçlarından, parlamenter hayallerini yaymak ve halkımızın gerçek özlemlerini bastırmak için yararlanmayı düşünüyorlar.

14 Ekim'de **Demokrasi**, revizyonistler tarafından salt bir seçim ve parlamentonun savunulması derecesine indirilmiştir. Onların iddia ettikleri gibi sadece parlamenter mücadele ile **demokrasinin sınırları** adım adım genişletilerek **demokrasiye kavuşmak** söz konusu olamaz.

Demokrasinin sınırlarını genişletme teorisi, 12 mart öncesinde de vardı. Şimdilerde «... **Bizde büyük hatalar yaptık, gafil avlandı;k**» diyenlerin meselesiydi daha çok bu. Bütün sosyalistler bunu çok iyi bilmelidir. Demokratik haklar için mücadele etmek ve legal imkânları kullanmak başka şeydir, legalizme ve faşizme teslim olmak, burjuvazinin kuyruğuna takılmak başka birşey. **Faşizme karşı ittifak sadece parlamento temeli üzerine kurulamaz, çünkü faşizm parlamentoyu değil halkımızın yasal ve demokratik mücadelesini hedef almıştır.** Oysa revizyonistler masa başında seçim imkânlarının kullanılmasını tartıştılar. Bu bir örgüt ve disiplin sorunudur. Bireysel davranıldığında (**davranılmıştır**) burjuvaziye iltihak etme sonucunu doğurur.

Halkın seçimlerde gösterdiği coşkunluk yanlış değerlendirilmemelidir. İyice

bellemeliyiz ki, bu coşkunluk parlamenter yola ve seçimlere duyulan bağlılıktan ileri gelmiyor. Bu coşkunluk **Faşizme duyulan nefretten** ileri geliyor.

Şimdi cevaplanması gereken bir soru var. Taktik çıkarlar gereği **C.H.P.** desteklendi, belki bir süre daha desteklenecek. Fakat işçi sınıfı sosyal demokrasiyi kendisi için tek umut gördüğü zaman bizim görevimiz nedir? Kitleler sosyal demokrat bir yönetimin çıkar yol olmadığını elbet öğrenecektir. Hayat bunu ispatlayacaktır. Bizim görevimiz şimdiden bu gerçeği bıkmadan usanmadan anlatmak olmalıdır. Burda yöntem hemen bir **özörgüt** kurmak olamaz. Olamaz çünkü devrimci politika seçim ve parlamento cambazlığına indirgenemez. Şu dönemde halkımızın gerçek taleplerini yansıtmayan her çeşit reform programına karşı çıkılacaktır. Eğer halkımız bu tür bir yönetime eğilim gösteriyorsa, o zaman görevimiz daha da ağırlık kazanır. Biz emekçi sınıf ve yoksul köylüyü; demokratik, aktif ve devrimci bir politikanın uygulayıcısı olmaya çağırmalıyız. **Revizyonist ve icazetli bir partinin saflarına değil.**

Devrimci günlük politika gütmeyiz. Emekçi sınıfın kendisini sömürenlere karşı mücadelesi uzun vadeli. Her zaman gerçeklere ve bilimin genel doğrularına dayanır. -Son tahlilde hayat galebe çalar, doğrular güçlenir. Bugün işçi sınıfının ve sosyalistlerin görevi, devrimci mücadelenin bastırıldığı oranda güçlenen adeta metafizik diyebileceğimiz umutlarla mücadele etmektir. Revizyonistler şimdi bu umutları kendilerine kanalize etmek istiyorlarsa bu çizgiyle de mücadele vakit kaybetmeden yapılma-

lıdır. Zira halkımızın sol gevezeliklere artık tahammülü yoktur. **Bir olay yaşandıktan sonra o olaydaki doğruyu yanlış bulmak çok kolaydır; mesele, olayı yaşarken o olaydaki doğruyu yanlış bulmaktır.** Hayatla organik bağı olanların başarabileceği bir iştir bu. Yığınla yanlışın içinden gelenlerin bu konuda parmak kaldırma hakları bile yoktur.

Revizyonizmle ve Oportünizmle uzlaşma, hakim sınıflarla uzlaşmanın bir çeşididir. Çünkü revizyonizm bir burjuva ideolojisi ve akımıdır. Faşizme karşı yapılan bir yere kadar ortak mücadele Revizyonizm ve Oportünizmle mücadeleyi tatil etmez, şiddetlendirir. İkisi arasında ayrılmaz bir bağ vardır. Bir ustanın dediği gibi «kısa süreli geçici çıkarlar için temel çıkarlardan ayrılmak Oportünizmdir.»

Meseleler çok üstlerde kalan entelektüel tartışmalarıyla değil, emekçi sınıfın demokratik isteklerinin tavizsiz savunulmasıyla çözüme ulaşır. Zira halkın demokratik devrimci birliği yanlış görüşlerle uzlaşarak değil, yanlış görüşlerle kitle içinde mücadele etmekle kurulur. Doğru politika ve doğru program ister bu tür bir çalışma. Bu da gökten zembille inmez. Hayatın devrimci pratiğinden çıkar. Halkın gerçek ihtiyaçlarına kulak vermeliyiz. Ve çalışmalarımızda bunlar-

dan yola çıkıp halkımıza somut hedefler göstermeliyiz. Devrimci politika öznel değil nesnelir çünkü.

Bazı laf ebeleri devrimci olmayı kitabi bilgileri sistemsiz bir şekilde sıralamak sanıyor. Oysa «**aslıolan hayattır**», bizden sonrakilere daha güzel bir dünya bırakma heyecanıdır. Bu da ekonomik yapının doğru bir biçimde incelenmesi ve buradan devrimci politika için gereken malzemenin ortaya çıkarılması ile gerçeklik kazanır.

Revizyonistler böyle bir araştırma ve deneyden gelmedikleri için önünde sonunda işçi sınıfının gerçek demokratik devrimci mücadelesinin dışında kalırlar. **Zaten bir küçük burjuva akımı olan revizyonizmden, işçi sınıfı adına doğru bir hareket beklenemez.** Fakat kendileri böyle bir iddia ile yola koyuldukları zaman elbet meydan onlara bırakılmaz.

Sonuç olarak;

14 ekim seçimlerinde sosyal demokrasinin bayraktarlığını yapanlar; sosyal demokrat bir yönetimin getireceklerini bile beklemeden icazetli bir partide örgütlenilmesini öneriyorlar. **İşçi sınıfının partisi işçi sınıfı düşüncesine dayanılarak kurulur.** Bunun dışında halkımızın **Demokrasi ve Bağımsızlık mücadelesini** yeniden geriletecek her çeşit eğilimle mücadele, artık kaçınılmazdır bizim için..

TUSTAV

eğitimde sosyal ve bölgesel adaletsizlikler

1957 seçimleri sırasında Mardin'in Dükük köyünde ilkokul öğretmenliği yapıyordum. Seçimlerde sandık başkanlığı yaptığım aynı köyde 90 yurttaş oy kullanmıştı. Hiçbirinin okuyup yazması yoktu. Oyunu kullananların tümü seçmen listesindeki imza bölümüne parmak basmışlardı. Sandıktan D.P. ye 90 oy çıkmıştı.

Dört yıl sonra Kayseri'nin Yahyalı ilçesinde Anayasa oylamasında gene sandık başkanlığı yaptım. Oylamaya 98 kişi katıldı. Bu kez 18 imza atılmıştı. Geriye kalanlar parmak basmak ve mühür kullanmak zorunda kalmışlardı. Sandıktan 14 «evet», 78 «hayır» çıkmıştı. Bu iki anı bütün öğretmenlik yıllarımdan en acı anıları arasında yer alır.

Bugün aradan bunca yıl geçmiş olmasına karşın gösterişli rakamlar dışında değişen fazla birşey yok. Alfabetizlik sorunu dimdik karşımızda duruyor. Cumhuriyet'in 50. yılında çağdaş dünya önündeki yerimizi belgeleyerek, «müreffeh Türkiye'yi yarattık» diyenlere gerçekleri haykırarak duruyor.

Alfabetizlik genel olarak çözüm bek-

leyen önemli bir yurt sorunu görünümünde karşımıza çıkarken, özel olarak sosyal ve bölgesel farklılıkları da içeriyor.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün çıkarmış olduğu 50 YILDA EĞİTİM adlı kitapta eğitimdeki sosyal ve bölgesel adaletsizlikler açıkça görülmektedir.

Adı geçen kitaba göre Türkiye'nin muhtarlıklara bağlı olan 35.995 köyü var. Bu köylerin 31.494 dü okula ve öğretime kavuşmuş. Geriye kalan 4601 köy okulsuz. Bu rakamlara göre okullaşma oranı % 87. Ancak burada hemen belirtelim ki; köy sayısı kitapta gösterilenin çok üstündedir. Mezralar, komlar, uzak mahalleler ve durmadan yer değiştiren göçerlerin meydana getirdiği topluluklarla birlikte Türkiye'de köy sayısı 45 bini bulmaktadır. Zaten bir başka kaynakta okula gitme olanağı bulamayan köy çocuğu sayısının yaklaşık 1 milyon olarak gösterilmesi de savımızı doğrulamaktadır.

Şimdi aynı kitaptaki rakamlara göre Türkiye köylerinde okullaşma durumuna biz göz atalım.

İli	Okula Kavuşan Köy Sayısı	Okulsuz Köy Sayısı	Okullaşma Oranı %
Nevşehir	175	1	99.5
Burdur	206	2	99
Edirne	266	2	99
Artvin	290	5	98.5
İstanbul	283	3	98.5
Bilecik	253	3	98
Ankara	1124	43	95
Diyarbakır	489	184	73
Urfa	452	212	67
Bitlis	154	101	62
Mardin	442	277	61
Muş	218	154	57
Ağrı	301	253	56
Van	276	290	49
Siirt	201	280	37

Bu tablonun bize gösterdiği nedir? Bu tablo bir yandan bize okulsuzluk yarasanın derinliğini açıklarken, bir yandan da bölgesel adaletsizlik ve farklılıkları yüzümüze haykırıyor. Yüzde yüz yakın okul sorununu çözebilen iller bir yanda, okullaşma oranı yüzde elli civarında olan iller bir yanda.

Okul sorununu çözmekten çok uzak olan illerin tümü Güney Doğu ve Doğu Anadolu'da toplanıyor. Bölgeler arasındaki bu durum bir yaradır. Acıyla seyrettiğimiz bir yara.

Dünyanın her yerinde sanayileşme durumu, ham madde kaynaklarının dağılımı, ulaşım verileri ve stratejik yapıya göre; yol, su, elektrik ve okul gibi alt yapı yatırımlarında bölgesel öncelikler tanınabilir. Bu doğal bir durumdur. Ancak bu doğal durum dünyanın hiçbir yerinde bizde olduğu gibi yüzde 100 ile yüzde 37 gibi büyük uçurumlar yaratmaz.

Türk eğitimindeki bu bölgesel adaletsizliği, Güney Doğu ve Doğu illerimiz aleyhindeki bu farklılığı plânsız bir ekonomiye, çirkin politikacıların sürüp

giden tutumlarına, ve millî eğitim bakanlarının kendilerine göre değişen subjektif eğitim politikalarına bağlıyoruz.

Burada ayrıca Kayseri, Isparta, Kırklareli ve Tekirdağ illerinin bütün köylerinde okul bulunduğunu belirtelim.

Okur - yazarlık durumunda da genel olarak çağdaş dünya içindeki ilkel yerimizi ve özel olarak bölgesel ve sosyal farklılıkları görmek mümkündür.

50 YILDA EĞİTİM adlı kitapta Türkiye'de okur-yazarlık oranı yüzde 54 olarak gösteriliyor. Başka bir deyişle 6 yaşın üstünde bulunan 29 milyon 800 bin yurttaşın 16 milyon 100 bini okuma yazma biliyor. Bu sayı kadınlarda 5 milyon 800 bin, erkeklerde 10 milyon 300 bin, olarak saptanmış. Yüzde oranı itibariyle de kadınlarda yüzde 40, erkeklerde yüzde 68.

Okur - yazarlık oranının Baltık Ülkelerinde yüzde yüz, öbür sanayi toplumlarında yüzde 95 olduğunu belirtelim.

Şimdi Türkiye'de okur - yazar oranını ve bunun bölgesel ve sosyal dağılımını bir tablo ile açıklayalım:

İLLER	Okuma yazma		İLLER	Okuma Yazma	
	Erkek	Yüzdeleri Kadın		Erkek	Yüzdeleri Kadın
Kırklareli	85	58	Muş	49	16
İzmir	84	65	Bingöl	48	20
İstanbul	83	68	Mardin	48	8
Ankara	83	63	Urfa	47	16
Bilecik	81	53	Adıyaman	47	10
Adana	79	34	Bitlis	41	12
Kocaeli	77	48	Ağrı	39	10
Sakarya	73	43	Siirt	35	16
Kayseri	73	40	Hakkari	27	13

Bu tablonun bize gösterdiği şudur : Ülkemizde okuma - yazma durumu çok geridir. Bu gerilik ayrıca sosyal ve bölgesel farklılıkları da yansıtmaktadır. En önemlisi de ülkemiz sanayi toplumunun gerektirdiği insan gücü gereksinmesini karşılamaktan çok uzaktır.

SONUÇ : İlerici aydın - bürokratların önderliğinde kurulan Köy Enstitüleri 1950 yılında karşı devrimci güçlerin ik-

tidarlarının perçinlenmesiyle kapatılmasaydı günümüzde «temel eğitim» diye bir sorun kalmayacaktı. İçinde bulunduğumuz yeni dönemde Türkiye şartları ve sanayi toplumunun gereksinmeleri doğru değerlendirilerek Köy Enstitüleri sorunu gözden geçirilmelidir. Başka adı ve metodlarla da olsa sorunu kökten çözecek yeni eğitim kuruluşlarına şiddetle ihtiyaç vardır. Bu böylece biline.

ekonomik rapor

ekonomide görünüm

Cumhuriyet döneminde en yüksek fiyat artışının olduğu bir yılı geride bıraktık. Şubat başında 1973 yılı fiyatları, toplam olarak yüzde 30 oranında artış gösterdi. Böylece Türk ekonomisinde 1968 yılının sonunda başlayan ve 1970 devalüasyonu ile iyice açığa çıkan fiyat artışları, son üç yıllık ara rejiminin istikrarsızlığını da içerek, 1971-1973 arasında yüzde 92 artış gösterdi.

1973 yılının en önemli göstergesi yüzde 30 oranında artan fiyatlar, ikinci önemli göstergesi ise yüzde 27 oranında artış gösteren-para arzı diye bilinen - piyasadaki para miktarıdır. Bu iki önemli gösterge aynı zamanda ekonominin yapısını açıklamaktadır. Temelde bozuk bir üretim yapısı ve bu üretim yapısının organik bir biçimde beraberinde getirdiği bir dağıtım mekanizmasının, mevcut piyasa ekonomisini canlı tutabilmesinin tek olanağı vardır. **Sürekli olarak piyasaya artan oranlarda para çıkartılması.** Bunun doğal sonucu olarak da artan fiyatlar genel seviyesi.. Bu gelişmenin yanında, bir başka özellik daha kendini 1973 içinde iyice hissettirdi. Ekonomideki **dışa bağımlılık.** Dış ekonomilerde 1973'de görülen fiyat artışları - ithalat ve ihracat yoluyla - kendini hissettirdi ve bu fiyat artışları yurt içine kaçınılmaz olarak **ithal edilip** yüzde 30 luk bir seviyeye ulaşmış oldu.

Kim kazandı kim kaybetti

Belki tartışılmayacak kadar açık bir sorun. Burada yine iki göstergesi alarak durumu açıklamağa çalışacağız. Tüketici fiyatlarının artış oranı yüzde 20, yani 1973 yılı içinde tüketici bütçelerinin satınalma gücünün uğradığı net kayıp yüzde 20... Sanırsız tüketicinin satınalma gücü fiyat artışları nedeniyle zayıflarken, tüketicinin kaybettiğini kazananlar vardı. İkinci bir gösterge **krediler.** 1973 içinde toplam krediler 15 milyar 757 milyon artış göstermiş. Bir önceki yıla göre yüzde 28 oranında bir artış. Kredilerdeki artışın bir başka özelliği daha var, büyük ölçüde merkez bankasının açtığı krediler bunlar. **Kimlere gitti bu krediler?..** Şimdiye kadar kimlere gittiyse yine onlara **gitti.** Başta da söylediğimiz gibi çok açık bir sorun bu.

sonun başlangıcı

1 şubat 1974 günü meclislerde okunan hükümet programı ile kendilerini ortaya koyan koalisyon hükümetinin devraldığı ekonomik yapı;

1973 yılının sonu itibariyle ve kaba hatlarıyla yukarıda açıklanan görünümündedir. 1973'de noktalanın bu sonun, bir başlangıcı var mıydı?..

Çok öncelere gitmiyoruz. Plânlı ekonomik kalkınma 1963 yılı ile başlar. 1963-1968 arasında birinci, 1968-1973 arasında ikinci plân uygulanmıştır. Bu on yıllık dönemin elimizdeki verilerine göre, birinci beş yıllık plân ile getirilen ekonomi-politikalar, nisbi olarak bir ekonomik gelişme ve ekonomik yapıya ilişkin düzeltmeler sağlayabilmiştir. İkinci plan dönemiyle beraber mevcut ekonomik yapı birerezyona uğramıştır. AP iktidarı, sahip olduğu ekonomi anlayışı ile, 1973 sonundaki ekonomik son'a varılmasında birinci derecede rol oynamıştır.

AP iktidara geldiği 1965 sonundan itibaren, 1968 sonuna dek birinci plân yaratılan gelişmenin sonuçlarından nemâlanmıştır. Fakat 1969 seçimleri AP'ye karşı ilk tepkiyi belirleyen oy kaybını da beraberinde getirmiştir. 1969 dan itibaren AP iktidarı tam anlamıyla «cepten yemiştir». Üretim, nitelik ve nicelik olarak mevcut talebe karşılık vermekten çok uzakta kalmıştır. Bu sonuç «ürettiğim her şeyi dilediğimce satarım» anlayışıyla giderek kuvvetlenmiş ve tekelleşmeyi hızlandırmıştır. Kamu ekonomisinin tüm imkanları, özel kesimin adeta emrine tahsis edilmiştir. Piyasanın daralma eğilimi gösterdiği 1969 başından itibaren kamu harcamaları büyük oranlarda arttırılarak bu daralma önlenmek istenmiştir. Kamu harcamaları, sorumsuzca, sağlam olmayan kaynaklara dayandırılmıştır. Merkez bankası kaynakları dilendiğince kullanılmıştır.

Esas amacı hala yeterince incelenerek ortaya konmamış olan 1970 devalüasyonu ile, işletme vergisi, emlak vergisi, ekonomiye reel bir büyüme imkanı getirmeyen Demirel iktidarının sonunu giderek hızlandırmıştır. 1965, 1966 yıllarında yüzde 28-30 seviyesine ulaşan toplumun toplam tasarruf gücü, 1970 yılında yüzde 20 ve 1973 de yüzde 18 seviyesine düşmüştür. AP iktidarı ekonomiyi genişletip daha büyük alanlar yaratamadıkça, artan ekonomik talepleri bastırmak yoluna gitmiş, ücret ve maaşlarda reel üretim artışıyla desteklenmeyen artırımlar sağlamış, bunun piyasaı canlandıracağını düşünmüştür. Oysaki mevcut üretimin yapısı itibariyle genişleme olanağının olmadığı açıktır. Çünkü tasarruf eğiliminin düşmesi, yapılması gereken yatırım seviyesini etkileyerek aşağıya çekmiş, kamu ekonomisinin yatırımları daraltılmış, özel yatırımlar da montajcı dayanıklı tüketim malları alanına yönelmiştir. Temel mal ve hizmet üretiminin gerilemesi, buna karşılık ücret ve maaşların reel olmayan kaynaklara dayanılarak arttırılması, devalüasyonun hemen ertesinde yetersiz üretim yapısının daha da pahalı hale gelmesi, ekonomik talepler üzerinde baskı kurmayı imkansız kılmış ve bu kez sosyal baskıya başvurulmuştur. «Ekonomik gelişmeyi aşan sosyal gelişmeyi durdurmak gerekiyordu» 12 Martın en sorumlu kişilerinden birinin itirafıdır bu. Sosyal gelişme üç yıl için durdurulmuş ve hatta geriletmiştir.

Öncelik ekonomik sorunlara

1973 yıl sonu itibariyle ekonomik anlamda bir iflas belgelenirken, toplumun kaynaklarını sorumsuzca harcayan bir ekonomi-politika anlayışı da iktidardan uzaklaşıyordu. İktidardan uzaklaşanlar ekonomiyi ne hale getirdiklerini kendi ağızlarından şöyle açıklıyorlardı «Maliyenin alt katındaki hazinede milyarlar bulacağımızı sanıyorsanız aldaniyorsunuz» (Demirel'in program üzerine konuşmasından) Evet Sayın Demirel! Herkes bu ekonomiyi ne hale getirdiğinizi sizden daha iyi biliyor...

Şimdi sorun daha büyük. Demokratik hak ve özgürlükleri de genişleteceğini söyleyen yeni iktidar, bu ekonomik sorunlarla karşı karşıya... Sorunları çözebilmesi, üretim yapısını düzeltebilmesi halinde demokratik hak ve özgürlükleri de genişletebileceğinden şüphe yok. İlk uygulamalar umut verici Erdemir toplu sözleşmesi, Ege tütün piyasası, Pamuk üreticilerinin borçlarının ödenmesi, memur maaşlarında artış Fakat ekonomik yapıya ilişkin uygulamaları görmeden konuşmak henüz erken.

YENİ ÇIKTI

Nikolay Ostrovski

FIRTINAYLA GELENLER

288 sayfa 15.— TL.

OLUŞ YAYINEVİ

Babıali Cad. 54
Cağaloğlu — İstanbul
Tel : 27 99 89

soyuttan somuta

«Bu hükümetin en büyük görevi, demokratik hak ve özgürlükleri genişletmek ve geniş kapsamlı bir af çıkartmak olacaktır». Hükümet programı açıklandığından bu yana, solun programı değerlendirilmesi yukarıdaki şekilde oldu.

Sanırım 10 Şubat - 18 Şubat arasında, hükümetin çalışmağa başladığı ilk haftada alınan ekonomik yönlü kararlar ve yapılan uygulamalar, bu peşin yargıların yeniden gözden geçirilmesi için iyi bir fırsat olacaktır. Anayasal sorunlar ve üst yapıya ilişkin kuramsal tartışmalar ve bekleyişler çevresinde yapılan tartışmalar, sol'a kuşkusuz çok şey kazandıracaktır. Ancak sol açısından bu hükümetten beklenen tek maddelik gündemin gerçekleşebilmesinin koşulu ise şudur : Ekonomik hak ve özgürlüklerin de mümkün olduğunca genişletilmesi. Bu sağlanmadıkça, Anayasa ve yasalarla verilen demokratik hak ve özgürlükler havada kalmaktan öteye geçmeyecektir. Oysa çok açık artık, bildiğimiz gibi, Anayasa ve yasalar, gereğinde dilendiği biçimde değiştirilebilmekte ya da uygulanmayabilmektedir. Bu yola başvuranların gerekçesi de hazırdır çoğu kez, «Sosyal gelişme ekonomik gelişmeyi aşmıştır» gibilerden...

Ereğli'de aylardan beri devam eden arada grevin başladığı, ancak Talu hükümetince ertelendiği - toplu iş sözleşmesi görüşmeleri işçinin istediği biçimde sonuçlandı. İşçilerin kıdem tazminatı 1 Şubattan geçerli olmak üzere iki misline çıkartıldı. Ege tütün piyasasında Tekel, tüccar ile rekabete girerek tütün orta-

lama fiyatını 21 TL. sının altına düşürmedi. Piyasa üç gün içinde tamamlanarak üreticiye parası hemen ödenmeye başlandı. Pamuk üreticilerine kooperatiflerin borçları, Merkez Bankası kaynaklarından yararlanılarak ödendi ve memur maaşları arttırıldı.

Bir haftalık uygulamanın mali portesi 4 milyara yakındır. Görüldüğü kadarıyla şimdi, mal ve hizmetlere yapılması kaçınılmaz zamlar, toplu olarak ve bir anda gelmekte ve böylece üst bir seviyede yeni bir fiyat seviyesi oluşturulmuş olmaktadır. Reel anlamda, ne net bir kazanç ne de kayıp söz konusudur toplam ekonomi açısından. Kısa vadeli bu uygulamadan sonra, programda öngörülen üretim yapısına ilişkin uygulamalar gelecektir.

Şimdi kafalardaki soru, uzun vadeli uygulamaya geçecek zamanı, kaynakları yeni iktidar bulabilecek midir? Şu unutulmamalıdır, eğer bu sorunlara iktidar cevap bulamaz ise ömrü olmayacaktır. Bu, sonuçta beklenen demokratik hak ve özgürlüklerin geri gelmemesi, affın bir anlamı kalmaması demektir. Bu nedenle soyut plandaki tartışmalardan süratle uzaklaşıp ekonomik alanda söz konusu olan somut sorunlara çözüm yolları önerelim. Kaldı ki, ekonomik alandaki somut sorunları iktidarın tek başına çözümlenmesi, buna karşılık solun hala soyut tartışmalar içinde kalması halinde; sol, altındaki zeminin kaydığını hissedecektir. Bu çocukluk hastalığından kurtulalım artık.

bize gelenler

Kaba bir benzetme ile sosyal demokrasi için sosyo-ekonomik motorun rolantide çalışması halidir, diyebiliriz. İleri hareket ile demokratik sosyalizme varılabileceği gibi, sivil diktaca kapitalizme dönülme olasılığı da sosyal demokrasinin (kalıcı olmadığından) yapısından doğmaktadır. Hareketin yönünü tarafların, yani emek ve sermayenin becerileri saptayacaktır. Harekete yön vermenin amaca varmak için gerekli, fakat yeterli olmadığını mantık kabul eder. İnsiyatifi ele geçirebilen, karşısına çıkarılan engelleri geçikmeksizin göremedikçe, çıkarılması muhtemel engelleri önceden kestiremedikçe bir kısır döngü içerisinde kalacaktır.

Büyük sermaye topluluklarının halka açılmaları ileri harekete karşı bir engel midir? Değilse olabilir mi? İncelemenin ve tartışmanın emekçi hareket için yararlı olacağı kanısındayız.

Sermayeyi bir bütün olarak varsaydığımızdan holding sözcülerinin, sermaye temsilcilerinin açıklamalarını aynı pota içerisinde değerlendireceğiz.

Halka açılmaya gerekçe olarak ileri sürülen «demokrasiyi yaşatma isteği» uygulanagelmekte olan kandırmacının bir tekrarı olduğundan ciddi sayılamaz.

Büyük sermaye topluluklarının halka açılmaya değgin yaygın, fakat (bizce) inandırıcı olmayan başka gerekçeleri de var:

ekonomik neden

Cumhuriyet Haber Merkezi'nin «**Büyük sermaye toplulukları ve «Halka Açılma»** başlıklı seri haber yazısından öğreniyoruz. Büyük sermaye toplulukları;

1. «Üçüncü Beş Yıllık Plân'la baş-

halka açılmak

lıyan dönemde optimal büyüklükteki yatırımların gerçekleştirilmesini temin amacıyla...» (1)

2. «Müşterek Pazar'da rekabet edebilecek kuruluşlar gerekli» (2) olduğundan.

3. «Yeni yatırımlar için mevcut şirketlerin öz kaynakları yeterli gelmediği» (3) için, halka açılıyorlar, olabilir mi? Gerçekten kendi öz kaynakları ile kamu sermayesi büyüyen boyutlarına yetiyor mu? «1973 yılının ilk dokuz aylık döneminde, banka kredileri % 19 oranında bir artış ile, son yılların en yüksek noktasına ulaşmıştır. Aynı şekilde Merkez Bankası kredileri de % 18 gibi yüksek bir artış göstererek 22 milyara ulaşmıştır.» (4) Tüm bunlara karşın özel girişimcilerin:

a. Sınai Yatırım ve Kredi Bankası ile Sınai Kalkınma Bankası'nın kısa, orta ve uzun vadeli kredilerini yetersiz bulmaları.

b. Merkez Bankası Kanunu'ndaki üç dört milyar (1) liralık limit dolduğunda kredi taleplerinin karşılanmadığını ileri sürmeleri,

c. Mevduat karşılıklarının % 5 artırılmasından yakınmaları, haklı bir nedene dayanır mı? Kredi darlığı ve ucuz kredi temini, ifade ettikleri gibi halka açılmada baş etken midir? Sanmıyoruz. Öyle olsaydı, iştirak için hisse senedi taleplerini bir üst limit ile kısıtlamazlardı. Dileyen istediğince hisse senedi alır, daha fazla sermaye temini gerçekleştirdi. Açıklamaları ile uygulamaları arasındaki

(1) **Can Kırış** (Koç Holding İcra Komitesi Başkan Yardımcısı)

(2) **Sakıp Sabancı** (Hacı Ömer Holding Topluluğu Yönetim Kurulu Başkanı)

(3) **Ertuğrul Soysal** (İstanbul Sanayi Odası eski Başkanı)

(4) **Yeni Dönem** Sayı: 2 - Ekonomik Rapor

bariz çelişkinin gizi, halka açılmanın kamu oyuna duyurulmak istenmeyen gerçek etkeninde belirginleşiyor.

sosyal neden

Her ne kadar kamu oyuna duyurmak istemeseler de Cumhuriyet Haber Merkezi muhabirlerinin «deşici» sorularını yanıtlarken üstü kapalı da olsa açılmanın sosyal yanına değinmeden kaçınmamışlar. Hacı Ömer Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı bu konuda şöyle konuşuyor: «... Çünkü bunun bir de sosyal yönü var. Biz en çok onun üzerinde duruyoruz.» Daha fazla açıklama yapmıyor. Sermaye açısından akıllıca bir tutum. Türk Sanayiciler Derneği Yöneticilerinden Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Yaşar, Sakıp Sabancı'ya kıyasla daha az kapalı konuşuyor. «Türkiye'de sık sık sömürücü, tekelci zümrelerden bahsediliyor. Bu sözlerden alınıyoruz. Koç ve Eczacıbaşı da alınıyor. Ben kendimi de bunun içinde görüyorum.» Kendilerince sakıncalı olan bu tür açıklamayı yapmasının nedeni belki de 15 Kasım'da Divan otelinde yaptıkları gizli toplantıdaki konuşmalarının dışarıya sızmasıdır. O gizli toplantıda konuşan Nejat Eczacıbaşı'na kulak verelim. «Yeni ihtiyaçlar yeni durumları, yeni durumlar da yeni hareket biçimleri yaratır. Seçim sonuçları yeni ihtiyaçların yarattığı bir durumdur. Devleşen aile şirketlerine toplumun tahammülü azalmıştır. Tehlikeli yollara, ancak özel sektör kendisini yenileyemez, yeni şartlara adapte olamazsa girilir. Değişmeli ve ortaya çıkan yeni duruma göre hareket tarzımızı tesbit etmeliyiz.» (5) 14 Ekim seçimlerinden sonra halka açılma sürecine hız verilmesinde Nejat Eczacıbaşı ile aynı görüşte olan sermayenin bilinçli temsilcisi İstanbul Sanayi Odası eski Başkanı Ertuğrul Soysal'ın da etkisi olduğu muhakkak. Ertuğrul Soysal, Divan

oteli gizli toplantısında gerçekçiliğine tam not verdiğimiz şu konuşmayı yapıyor: «Sosyal baskılar bütün dünyada, dolayısıyla Türkiye'de de artmıştır. Geniş halk kitleleri de milli gelirden pay almak istemektedirler. Seçim, ülkemizde ekonomik gelişmenin zorunlu bir sonucu olarak sosyal demokrasiyi iktidara getirmiştir. Politikamızı yenilememiz ve yeni yöntemler getirmemiz zamanıdır. Komünizm, gelir, bölümünde uçurumlar ortaya çıktığı zaman ortaya çıkar. Bundan yirmi yıl önce bir sermayedarla bir işçi arasında gelir bölümü oranı yüzde yirmi idi. Bugün ise bu oran yüzde 1'e çıkmıştır. İşçi bir alıyorsa sermayedar yüz alıyor. Bu da özel sektörün varlığını tehlikeye sokabilir.» (1) Soysal'ın konuşması bize, Karl Marx'ın pratikte görülüyor tezine dayanılarak eleştirilen «Tarihi Gelişim Teorisi»ni anımsatıyor. Özel girişimcilerin «tarihi Gelişim Teorisi»nin işlemlerini engelleme çabasında olduklarını, bunun için halka açıldıkları gerçeğini söyledikleri ve teorilerinin metni ortaklaşa kanıtlar. İlkinden oldukça alıntılar yaptıktan sonra ikincisine de yazımızda yer vermemiz zorunlu oluyor. «Kapitalin belirli ellerde toplanması (kapital monopolü); daha sonra geliştirdiği üretim tarzını şimdi köstekler halle gelmesine sebep olur. Üretim vasıtalarının merkezleşmesi ve emeğin sosyalizasyonu, sonunda öyle bir noktaya ulaşır ki, kendilerini saran kapitalizm ile bağdaşmaz hale gelirler Bu çelişki sistemi parçalar. Kapitalist özel mülkiyetin ölüm çanları çalmağa başlar. Sömürenler sömürülür.» (7) Karl Marx, «Tarihi Gelişim Teorisi» ile kapitalizmden sonra sosyalizmin geleceğini öne sürerken orta sınıfın eriyerek proleterya ya karışacağı, işsizler ordusunun büyüyeceği varsayımını kabul etmiştir. Günümüz orta sınıfı ekonomik konumu bakımından burjuvaziye özenen, atılmak

(5) - (6) İlke Sayı: 1 Sayfa : 54

(7) İrma ADELMAN — Ekonomik ve Kalkınma Teorileri Çeviren: Prof. Dr. Vural Savaş

için burjuvazinin kollarını açmasını bekleyen bir özellik arz etmektedir. Halka açılma orta sınıfın zaafından yararlanmayı amaçlamaktadır. Yedinde hisse senedi olan orta sınıf mensupları kendilerini burjuvadan sayarak sermaye safalarına kayacaktır. Karl Marx'ın «Tarihi Gelişim Teorisi» ne yöneltilen eleştiriler uzayıp gidecektir.

sonuç :

Büyük sermaye topluluklarının hal-

ka açılmalarını, sömürü çarkını hızlandırma yöntemi olarak değerlendirme yanlılığı olur kanısındayız. Sermayenin amacı; sosyal ve politik gücünü artırarak sivil diktacı kapitalist sömürü düzeyine dönmektir.

Yineliyoruz: konunun incelenmesi ve tartışılmasının emekçi hareket açısından yararları olacaktır.

Adem ATAR

hesabı kapatmak

**«Siz tarihle hesaplaşmanızı kendi i-
çinizde yapınız»**

Yukarıya aldığım cümle sayın Başbakan Ecevit'in son meclis konuşmalarından birinde geçiyor. Demirel'in Hükümet Programını sert ve suçlayıcı biçimde konuşmasının cevabı. Devamıyla birlikte yorum gerektirmeyecek açık bir cümle. Sayın Ecevit geçmişte olanları deşmeyeceklerini ve de olanların bir daha tekerrür etmeyeceğini söylüyor.

Olayların yinelenmesi ayrı konu. Yalnız şu hesabı kapatmak kirli çarşaf-ları tarih içinde saklamak dileği pek ferdiyetçi bir düşünce tarzı olsa gerek. Bu açık ve kesin yanılığa cevabı yine Demirel veriyor. 12 martta suçlu sandal-yesine oturması gerektiği halde o günün başbakanı Erim'i ve muhtırayı verenleri: «Maskesi düşmüş, entrika, hile ve yalanla adam yemeyi Türk siyasi hayatının mubah usulleri arasına sokmaya çalışan bir müfteriler topluluğunun elebaşları arasında bulunduğunu da kamuoyuna duyurmuştur» diye suçlayan Demirel. Kendisine ve kardeşlerine karşı soruşturma komisyonlarının kurulduğu günlerde şöyle der meclis kürsüsünden.

«Hesaplaşma burada bitmeyecektir. Tarih ve millet önünde de devam edecektir.»

Zamanımızın Sokrat'ı. En büyük demogog'u Demirel haklıdır. Hesaplaşma bitmedi. Bitti diyenler yanılıyor. Tarih elbet kesin yargısını verecektir ama topluma karşı büyük suçlar işlemiş kişiler-

den hesap sormaktan kaçınanları da suç-lular safına yerleştirerek. Bir hesaplaşma dönemini kapatmak kişilerin ve gurupların tekelinde değildir.

Bu halk; sınıf düşmanlarını da, gerçek dostlarını bilir. Kimi affedeceğini kimi etmeyeceğini de.

1971 yılı içinde toprak reformu kuşa dönmüş halde meclise geldiğinde bir milletvekilinin «fakir fukaralarda bu memleketin evlatları, onların toprakları olsun» demesi üzerine onu döğmeye kalkan, egemen çevrelerin çıkarlarının zedelenmemesi için olmadık baskı yöntemlerine baş vuran A.P. liler ve onların yandaşlarını.

«Ben politikada başarı kazanıyorum-da kardeşlerim ticari hayatta niçin başarılı olmasınlar» mantığıyla kardeşleri ne milyonlar kazandıran Demirel'i ve onun gibi Devlet hazinesini yağma edenleri.

Bir dilim ekmek için greve giden işçiyi kurşunlatan, milyonlarca lira kâr ettiği halde grev yaptılar diye binlerce işçiyi işten atan patronları ve Halkçı namuslu öğretmenleri zorbalıkla sindirip ordan oraya sürdürenleri işçi, köylü sınıfı affetmeyecektir. **Hesap kapanmadı. Toplum içinde ezen ve ezilen varoldu-
ça da kapanmayacaktır.** Kim olursa olsun, kişiler ve guruplar böyle bir konuda yoksul halk adına karar verme durumunda olamaz. **Suçlu kişiler tarihe cezalarını çekmiş olarak geçmelidir.**

Zeki OĞUZ

namık behramoğlu ile bir konuşma

1944 yılında Kars'ta doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimini Bursa'da tamamladı. İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi olduğu sıralar, bir ara ağır vasıta şoförlüğü yaptı. Şimdi İstanbul'da Avukatlık yapmakta. **Sosyalist açıdan Türk gençliğinin sorunları, Mezarda yaşayanlar (Bir mahkûmun anıları), Türkiye Amerikan ilişkileri (Demokrat parti dönemi)** yayınlanan kitapları. Bunun dışında **Dönüşüm, Ant, Forum** dergileriyle, **Cumhuriyet** ve **Yeni Ortam** gazetelerinde genel türde politik yazılarıyla, hukuk sorunları üstüne bir incelemesi yayınlandı.

Yakında **Türkiye Amerikan ilişkileri** isimli kitabının ikinci cildini (27 Mayıs 12 Mart arası) yayımlayacak olan değerli araştırmacı **Namık Behramoğlu** ile, sözü edilen kitabın birinci cildi esas olmak üzere **Türkiye Amerikan ilişkileri'nin** tarih içindeki yerini konuştuk

Behramoğlu'nun parti tahlilleri ve değerlendirmeleri ile, **Demokrat parti** ve o dönemin **Cumhuriyet Halk Partisi** sınıf tabanı meselesine, doğru çözümler getirdiği kanısındayız.

Demokrasi ve **Bağımsızlık** ulaşılması gereken ilk hedef niteliğini koruduğu ayrıca yeni hükümetin kurulmasıyla bir daha tartışma konusu haline gelen **NATO** ve **AET** ile ilişkilerimizin gündemde bulunduğu yeni dönemde, **Türkiye Amerikan ilişkileri'nin** bir kez daha gözden geçirilmesi gerektiğini düşündük. Bu konudaki ilk çalışmamız olarak da, araştırmacı **Namık Behramoğlu** ile yapılan konuşmayı sayfalarımıza aktardık.

— Türkiye - Amerikan ilişkilerini kitabınızda Demokrat Parti döneminden başlatmışsınız. Bunun nedenini açıklarmısınız?

— Türkiye - Amerikan ilişkileri şüphesiz 1950 yılında başlamaz. Bu ilişkilerin yani Türkiye'nin Amerika tarafından sömürülmesi işleminin başlaması 1850 lere kadar uzanır. Bir bakıma buna, Cumhuriyet dönemine. Osmanlı İmparatorluğundan kalmış utanılabilir bir miras diyebiliriz.

Ancak ne var ki, Demokrat Parti'nin kuruluşu ile ve giderek 14 Mayıs 1950 de yönetime gelişi ile Amerika Birleşik Devletleri dört dörtlük güvenebileceği bir kadro bulduğu için sömürü ilişkisi daha pervasız geliştirilmiştir. Öte yandan ülkemizde 1950 den bu yana 27 Mayıs, 12 Mart gibi üst kademedeki yönetimi

değiştiren hareketler olmuştur. Biz de bu tür hareketleri birer durak sayarak kitabımızın birinci bölümünü 1950 den 27 Mayıs 1960'a kadar olan dönem içinde oluşturduk. İkinci bölümde ise 27 Mayıs-12 Mart'a kadar olan dönem inceleyeceğiz.

Aslında burada şöyle bir soru akla gelebilir:

(D.P. ile o zamanın C.H.P. si dış politika konusunda farklı mı düşünüyorlardı?)

Verilecek cevap hiç kuşkusuz **HA-YIR** olacaktır. Gerçekten Demokrat Parti ile o zamanın C.H.P. si dış politika konusunda temelde en ufak bir farklılık

taşıyorlar. Birisi «milli burjuvazi» yaratmak çabası ile çırpınırken yine yabancı sermayenin en hızlı savunucusu oluyor, diğeri büyük dostu A.B.D. nin esprisine daha uygun olarak aracı burjuvaziye ve işbirlikçi sermayedarı yaratmak için çalışmalarına büyük bir hız veriyor. Ama, ikisinin de saygı değer dostudur Amerika Birleşik Devletleri. Ve müşterek dostları ile olan dostlukları konusunda hiç bir sürtülmeye de girmeye önemli ölçüde dikkat ediyorlar.

Örneğin; İnönü 25 Ekim 1951 de İstanbul'da yaptığı Basın Toplantısında dış politika konusunda D.P. ile uyum içinde olduklarını açıklarken şöyle diyor: «Dış mesele üzerine esasen bizim mem-

lekette prensip ayrılığı ve fikir ayrılığı yoktur. Gerek biz iktidarda iken, gerek biz iktidardan çekildikten sonra memleketin bütün siyasi partileri yani dünkü iktidar ve bugünkü iktidar dış meselede başlıca vazife olarak memleket müdafası, memleket emniyetini sağlam esaslara dayamak, bütün memleket müdafasında toplu ve yekpare idare etmekten başka bir hedef gütmemektedir. Bunun temelleri ittifaklarımız, Birleşmiş Milletler ideali, Amerika dostluğu hep aynıdır.»

Yani İnönü diyor ki biz de en az D.P. kadar Amerika dostuyuz ve yönetime geçerse kapılarımızı bu dost devlete daha da fazla açarız.

— Burada şunu sormak isteriz: Siz dış politikayı ve iç politikayı ayrı, bağımsız mı düşünüyor sunuz?

— Önemli bir yere değindiniz. Bilirsiniz, «Dış politika iç politikanın» aynasıdır derler. Bu tarihi gelişim içinde söylenmiş, doğruluğu tartışılmayacak kadar kesin olan bir gerçek. O zaman şu çıkıyor ortaya:

Müşterek dış politikaya sahip olan D.P. ve o zamanın C.H.P. si, kökeninde iç politikada da önemli sayılabilecek hiç bir alanda farklı düşünmüyorlar. Adeta alt yapı - üst yapı ilişkilerinde olduğu gibi, dış politika iç politikayı belirleyen en önemli etken oluyor. Yukarda

da belirttiğimiz gibi birisi milli burjuvazi yaratma sevdasında, diğeri aracı burjuvaziye yeğ tutmakta. Müşterek dostları aynı ölçüde kutsal ve dokunulmazlığa sahip. Müşterek düşmanları görünürde komünizm tehlikesi, gerçekte ise işçilerimiz ve yoksul köylülerimiz.

Müşterek politikaları ise tek ve kesin: Amerika'nın icazeti altında, üretim araçlarının mülkiyetinin zamanın hakim güçlerinin elinde kalabilmesi için gereken her şeyi yapmak.

— Petrol ve yabancı sermaye sorunu karşısında bu iki siyasi partinin tutumları ne olmuştur? Amerika'ya ikili anlaşmalarla gözü kapalı verilen imtiyazlarda, yöneticileri safdillikle suçlayabilir miyiz?

— Önce, sorunuzun ikinci bölümünü cevaplamak isterim. Zamanın yöneticileri yani Menderes ve kurmaylarının tümünü safdillikle suçlamak kesinlikle yanlıştır. Tam tersine yaptıkları her şeyi bilerek, hesaplayarak, gerekli yerlerden icazet alarak kendilerinden alabildiğine emin bir tavır içinde yapmışlardır.

Örneğin; zamanın Başbakanı Adnan Menderes 10 Şubat 1956 da Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmanın bir kısmında şöyle diyor.

«..... Muhterem arkadaşlar, Amerikan yardımına Türkiye o kadar muh-

taçtır ki, bugün askeri taçhizat olarak, askeri yardım olarak senede aldığımız miktarlar milyarları geçmektedir. Acaba Amerika Türkiye'ye muhtaç mıdır ki... Mr. Randall'ın yani muhterem Eisenhower'in müşaviri olan, en yakını olan zat, kalkmış bu karda kışta Türkiye'ye gelmiş bulunuyor?

.....»

Bu kadar ustaca demagoji yapan bir Başbakan için safdil deyimini kullanmak biraz safdillik olur kanımca.

Şimdi gelelim sorunuzun birinci bölümüne.

Petrol ve yabancı sermaye sorunu konusunda sahte düşmanların yani DP. nin ve zamanın C.H.P. sinin görüşleri temelde hiç bir farklılık göstermez.

Yabancı sermayeyi teşvik, her iki partinin müşterek çabalarındandır. Yabancı sermayeyi Teşvik yasaları da yine her iki partinin görüş birliği içinde çıkarılmış yasalardır. Örneğin, ilk kez 1950 de 5583 sayılı yasa çıkarılmış, bir yıl dört ay on iki gün yürürlükte kalan bu yasa için muhalefet partisi de olumlu oy kullanmıştır. Bu yasadan sonra sırasıyla çıkarılan 5821 sayılı ve 1951 tarihli yasa (iki yıl beş ay 22 gün yürürlükte kalmıştır) ve 23 Ocak 1954 de çıkarılan 14 maddelik yasa D.P ve zamanın C.H.P sinin müşterek gayretleri ile çıkarılmıştır.

23 Ocak 1954 de son şeklini alan yasa için Mr. Randall «Dünyanın en liberal yasası» tabirini kullanıyor. Bu yasa göre :

1 — Türk özel teşebbüsüne açık bulunan bütün çalışma alanları yabancı sermayeye de açıktır.

2 — Yabancı sermaye yerli ortaklarla işbirliği yapmak zorunda değildir.

— 1960 yılından sonra gerek basında gerekse toplumun diğer kesimlerinde yürütülen en önemli tartışmalardan birisi de «A.B.D.'nin, ülkemizde Üs leremi, yoksa TESIS lere mi sahip olduğu» hakkındaydı. Biliyorsunuz 1960 dan sonra bir süre Başbakanlık yapmış olan Süleyman Demirel «Üs yok, Tesis var» şeklinde cevaplıyordu soruları. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

— Bu sorunun cevabı kısa ve kesindir. Belgeler, hem de Amerikanın yetkili organlarınca tarihe mal edilmiş belgeler böylesine bir tartışmanın ne denli anlamsız olduğunu ortaya serecek nitelikte açık ve seçiktir. 18 Şubat 1954 de A.B.D. de Avam Kamarası toplanıyor, bir takım

— Son olarak bir sorumuz daha var. Biliyorsunuz yurdumuzda bulunan Amerikalı personelin işledikleri suçlar sorunu başlıbaşına önem taşıyan bir sorun halindedir. Bu açmaza nasıl girilmiştir?

— Suç derken sanıyorum bu personelin yurdumuzda işledikleri adi suçları amaçlıyorsunuz. Yani, hırsızlık, uyuşturucu madde kullanmak, ırza geçmek, adam öldürmek, analarımıza, bacularımıza elle ve dille sarkıntılık etmek vs.

İşin en acı yanı da şu :

Bu yasaya göre, yurdumuzda kurulacak olan yabancı sermaye işletmeleri isterlerse (ki istememeleri düşünülemez) elde edecekleri kârın tamamını kendi memleketlerine götürebilirler, ana sermayelerine ekleyebilirler veya başka bir işletmeye yatırım yapabilirler.

Bütün bunlardan sonra ne safdillikten söz edilebilir, ne de bu iki partinin önemli konularda farklı düşündüklerinden.

Ülkemizin petrol sorununa gelince : Aslında en büyük yanılgı petrol sorunu ülkemizin diğer ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarından farklı düşünmekle başlıyor. Ülkemizin bu sorunları çözümlendiğinde petrol sorunu da kendiliğinden çözümlenmiş olacaktır. Ülkemizin ana sorunlarının çözümü konusunda D.P ve o zamanın C.H.P si farklı düşünmediğine göre yani her iki parti de yabancı sermayeye kapılarımızı sonuna kadar açmakta fikirdaş olduğuna göre, yukarıda söylediğimiz gibi müşterek dostları, müşterek düşmanları ve müşterek amaçları olduğuna göre bunların tutumları arasında hiç bir fark olmayacağı açıktır.

kararlar alıyor. Alınan bu kararlar arasında bir tanesi de şu :

«ÜS'ler konusunda Türkiye, Süveysten daha emin bir yerdir.»

Gerçek bu kadar açıkken «Üs yok, Tesis var» demek aslında çok bilinçli Amerikancılıktan başka bir şey değildir.

Aslında, bu personel bu tür suçlardan daha önemli bir suç işliyor ki, o da insanlık suçu diye adlandırılıyor. Kendileri öyle onursuzca, öylesine sömürgeci düşüncelerle yetiştiriliyor ki onların yaşıntıları bütünüyle suç yüklü oluyor.

Bir de yurdumuzda kendilerinden yana hatta kendilerinin memuru imiş gibi davranan yöneticiler bulurlarsa işin nereye varacağı ap açık belli olamaz mı?

Bakın bu personelin, yurdumuzda işledikleri suçlar nasıl ört bas ediliyor ve yargıçlarımızın, savcılarımızın, polis teşkilâtımızın eli kolu nasıl bağlanıyor.

16 Temmuz 1956 günlü 6816 sayılı bir yasa çıkarılıyor. Sonra da bu yasa dayanılarak Amerika ile Türkiye ikili anlaşma yapıyorlar. Yapılan bu ikili anlaşmaya göre, yurdumuzda bulunan Amerikalı askeri personelin suç işlediği sırada görevde olup olmadığının kıstası şöyle koyuluyor :

«... A.B.D Askeri Kuvvetlerinin Tür-

kiye de bağlı oldukları makamı işgal eden en yüksek dereceli zatın imzasını taşıyan resmi bir belgede, fiilin görev nedeniyle veya görev sırasında işlendiği bildirildiği takdirde bu durum Türk Adli Makamları tarafından kabul olunacaktır.

6816 sayılı yasaya göre de böyle bir durumda suçluyu yakalama ve yargılama yetkisi Türk makamlarının değildir artık. Amerikalı personel, bu yasa yürürlüğe girdikten sonra cebinden görev belgesini hiç eksik eder mi?. Kısacası, Amerikalı personelin cebine görev belgesi koyan; zamanın yöneticileri, yargıçlarımızın ve emniyet örgütümüzün kollarına kelepçe vurmuştur. Bu durumda söylenecek başkaca bir şey olacağını sanmıyorum. **Zedelenen onurumuz hariç elbet.**

TÜSTAV

bir ışık söndü

Mehmet abi öldü. Yüzeyden bakıldığında doğal bir ölüm gibi görünebilir bu olay. Depremden her yıl ülkemizde az mı insan ölüyordu. Fakat **Mehmet Ertan**'ın ölümü böylesine bir ölüm sayılmazdı. Kendisi **çirkin düzenin çirkince bir oyunuyla** kış ortasında Bursa'dan Kayseri'ye sürülmüştü. Ve çocuklarını görmek için gittiği İzmir'de kötü bir rastlantıya kurban gitti.

Biz Bursa Erkek Lisesinde yıllarca öğrencisi olduk. **Kendisine yakışmayan bu ölüm** elbette en çok öğrencilerini etkiledi. Zira **Mehmet abi** okulda aydınlığın, ilericiğin, insanlığın, her türlü soylu atılımın ve yaratıcılığın bir **simgesi**ydi. Hoca - Öğrenci ilişkisinin en sağlam ve tutarlı örneğini yıllarca ve dengesini hiç bozmadan sürdürmüştü.

Mehmet abi kendisini görenlerin öldüğüne asla inanamayacakları, canlı, dinamik, her yaşında delikanlı kalabilmiş, yaşama sevinci ve umudu her zaman yüzünden okunabilen bir kişiydi. Yaşı elliyi çoktan aştığı halde ona **Mehmet abi** denmesi daha başka nasıl açıklanır?.. Bugün onun öğrencileri içinde kendisine yandaş olanlar olduğu gibi ona karşı olanlar da vardır elbet; ama ben iddia ederim ikinci gruptakiler bile onun insan yanına saygılıdır. Saygılıdır çünkü aslında bir yaşama ustasıdır **Mehmet abi**.

Onun en belirgin niteliği geleneksel öğretmen tipinden uzak oluşuydu galiba. Sınıfa girdiğinde hemen derse başlamaz, havadan sudan sözlerle söylevine başlardı ve böylece hepimiz kendimizi çoğu zaman farkına bile varmadan genel bir yurt yada dünya sorununun tartışmasında bulurduk.

Anılarda yaşamak elbette kötüdür, bize yakışmaz. Ne ki ondan kafamızda kalanlar hiçte böyle değil bence. Örneğin **Bursa Nutku**'nu bir aktör edasıyla okuması nasıl unutulur? Ve kendisi **biyoloji öğretmeni** olduğu halde yaşamının evrensel bir olay olduğunu **Mehmet abi**'den öğrendim dersem kim bana öfke duyar?...

Mehmet abi artık öldü. Kendisine bu kadar yakışmaz bir kavramı (ölümü), ne yazık ki ona da yakıştırdık sonunda. Fakat şu da unutulmasın; **Mehmet abi** ardında çok **Mehmet abiler** bırakarak öldü...

Kerim KOYUN

halkımın günaydını

I

Ben bir baş'ım/
çarpıp çatlayan dalgayım ben
Bir devrimyolcusunun oğluyum.
Göksel yüreğim akan suyun.
Havayım, dinmeyen yelim
Balıkçiyım, madenciyim, hamalım
Su katılmamış kan'ım...

II

Bunca ayak
 bunca göz
 bunca el
 ve bunca yüz.
Bunca memleket-soluklu
İsyan gibi yürekli
Adalet gibi acıklı
Utkulu ve umutlu...
Başımızı dik tutan
 ilk
 sınavımız
 bu...

TÜSTAV

III

Orada,
 güneşin altında ıslıl ıslıl
Bir çocuk koşuyor yalınayak,
Yaklaşıyor, yaklaşıyor, büyüyor,
Başboş karanlığın ortasında
Şafak yeleli atlar
Ağız dolusu aydınlık
 ve
Aklıbaşında bir düzen...

sanat ve politika

Ülkemizde sanat ve politika yanlısı olmak üzere ikiye ayırabileceğimiz pek çok dergi çıkmaktadır. Sanat kavramının tanımına bakarsak : «... sanat, insanla nesnel gerçeklik arasındaki estetik ilişkidir. Nesnel gerçeklik sanatçıda estetik biçimlerde yansır. Bu demektir ki sanat, insansal pratiğe, topluma ve toplumsal yaşama sıkıca bağlıdır.» (1) Sanatçının yaratma tarzı ise onun dünya görüşüne göre ortaya çıkar. Bu yüzden sanatla politikayı kesinlikle birbirinden ayrı, ilişkisiz olgular olarak düşünemeyiz. Değişik yönetim düzenlerinde siyasal iktidarların, sanatçıya olan baskısı sanat - politika ilişkilerinin olumsuz yönlerinden birini örnekler. Kuşkusuz «sanat düşüncenin en soylu biçimi... Bu nedenle de sanat özgürlüğü, düşünce özgürlüğünün en değerli yönü»dür. (2) Oysa sermayenin egemenliği, gelir dağılımındaki eşitsizlik ortadayken, insan için sanat özgürlüğü de, estetik yaratma biçimleri de, herhalde siyasal sorunlardan önce gelmeyecektir. Bu nedenle toplum çoğunluğunu ilgilendiren siyasal düşünce tarzının ve bu tür dergilerin gündemde olması doğaldır.

«yarına doğru: kültür hareketinde toparlayıcılık»

İlk sayısından beri ilgiyle izlediğimiz «yarına doğru»nun dördüncü sayısı şubat 1974'de çıktı. Çıkış amacının «kültür hareketinde toparlayıcı bir işlev yapmak» olarak anlatıldığı dergide, Mayakovski, Kemal Tunç, Murat Akçam, Şükrü Bilgiç,

Mahmut Açıkgöz, Tuncer Tuğcu, Erol Çankaya, S.C. adları yer almaktadır.

«Hedefimiz ise başta kitleler olmak üzere yoğun ve alçakça bir etkisi olan kozmopolit kültür olmak üzere, popülist ve kariyerist eğilimler, hayatın değerlerini çoraklaştıran ilkel ve şematik sanat anlayışları ve kültürü günlük politikaya bağlı kılmaktan yana 'sol' sektör tavırlardır» bölümlü önsöz derginin fikir çizgisini kesinlikle ortaya koymaktadır.

Daha önceki sayılarından birinde Enstitülü yazarları «popülist ve hümanist» bir edebiyat yorumu içinde değerlendiren derginin okuyucuya, yaratıcı sanat ürünlerini sunmasını beklemek, sanırız yerinde bir istek olur. Bize göre, kırsal kesimde varolduğu gerçek olan tarım proleteryanının durumunu saptayıp, kurtuluş yolunu araştıran, en azından düşünen kesime «muhtırasını» veren köy enstitüsü hareketi ve edebiyatının gelişimi, gereği gibi incelenip, bilimsel çözümlenmesi yapılmadan «şu tür içindedir» diye kestirip atmak kolay bir yargı olur.

Genellikle teorik çözümlenmelerine katıldığımız derginin okunması gerekli ilginç yazılarından biri de Kemal Tunç'un «tarihsel konumu içinde faşizm» adlı yazısıdır. Yazıda faşizmin yeri şöyle saptanmaktadır : «Güttüğü amaçlar ve kullandığı yöntemler, tüm olarak insanlık dışı öz taşımasına rağmen faşizmin belli bir ülkede yaşayabilmesinin ve tutunabilmesinin nedeni, egemen sınıf ve orta sınıflar koalisyonuna dayalı bir sınıfsal temele sahip oluşudur.»

- (1) Orhan Hançerlioğlu : Relsefe Sözlüğü
- (2) Dr. Çetin Yetkin : Siyasal İktidar Sanata Karşı

1973 edebiyatıyla hesaplaşanlar

Türkiye Defteri'nin dördüncü sayısı şubat 74 tarihini taşıyor. Derginin başlarında Kemal Tahir'in «eşkiyalık üstüne» bir konuşması yer alıyor. Ünlü yazarın suçla ilgili bir yorumu şöyle : «Hiç bir suç meşru değildir, aynı sonucu vermez her insanda. Cemiyet suçludur derler, yanlışır. (...) Suçluların kendilerini kurtarmak için orta sınıf aydın tabakasını aldatmak için ileri sürdükleri bir mazerettir.» Diyelim ki, işsiz ve aç bir insan, zorunlu kaldığı için bir elma çaldı. Bu adamın «ölmek için çaldım, suçsuzum» demesi orta sınıf aydınını aldatmak için söylenmiş bir mazeret mi olacaktır. Sömürüye dayalı devlet düzenlerinin suçluyu nasıl yarattıkları düşünülürse, suç, o düzenin parçası durumuna getirilen topluma yüklemenin yanlışlığı doğru bir yargı olarak düşünülebilir. Hiç bir suçun meşru olmadığını kabul edelim : Suçlu birey, toplum ve devlet düzenin diyalektik çözümlemesinde çelişkileri yakalarsak, bireyin organik yaşantı ve evrimi içindeki çelişkiyi de yakalamış oluruz. «İnsanların varlığını tayin eden şey, bilinçleri değildir, tam tersine onların bilincini tayin eden sosyal varlıklarıdır.» (3) «İnsan toplum ölçüsünde edindiği düşüncelerle, fikir ve kanaatlerle evrene bakar. (...) Öyle ise insanın düşüncesi, ister istemez içinden çıktığı toplumun damgasını taşır. (4) Bu duruma göre elmayı çalan adamın düşüncesinde suçluluğunda kendi toplumunun da damgası vardır. O toplum kendini yöneten devlet düzeninden soyutlanamayacağına göre, suçlu insanın suçluluğu, toplumun ve devlet düzeninin bireyde yansımaları olacaktır.

73'le hesaplaşma» ya bir göz atarsak, Türkiyeli aydınının «Türkiye halkını anlamama aymazlığı» içinde olduğunun sergilenmesini görürüz. «Daha doğrusu, aymazlıktan ihanete kayan yeni bir 'bilinç-

lilik' örneğini.» Yazı genel tavrıyla. Türk edebiyatına yönelik bir eleştiridir. «Köy kuşağı Anadolu gerçeği karşısında yenilenmek gereğini duymamış, şiirimiz harifacılığa yönelerek, Şili'den, Yunanistan'dan, Vietnam'dan söz etmiştir. Üç beş kelimeyle hep aynı şiir yazılmıştır: Dağlar, hüznün, mahpusluk, zulüm, ağıt, hayat, ölüm...»

Can Yücellerin, Nihat Behramların faşist uygulamalarla içeri atıldıkları bir dönemde, yeryüzünde sermaye bekçilerinin kanlı oyunlar oynadıkları acılı günlerde, Türk şiiri nasıl olması gerekirdi diye düşünmekten kendimizi alamadık. (Anlaşılan onların suçları da meşru bulunmamış.)

Olumsuz yargılarla sürüp giden hesaplaşma, yalnızca Adalet Ağaoğluna 50. yıl roman ödülünü yaraşır bulmuş. (Bu cumleden, Ölmeye Yatmak'ın yetersiz olduğu yargısı çıkarılmamalıdır.) Hikâyeler, romanlar, dergiler edebiyatımıza hiç bir şey getirememiştir. Romanımıza çukurdadır. Romancıların çoğu iflas etmiştir. Kimisi intiharını hazırlamıştır. Kimisinde de hiç umut kalmamıştır. Yazarlara göre (Hulki Altunç, Taylan Altuğ, Naci Çelik) Türk edebiyatında tek atılımın Kemal Tahir atılımı olduğu ve bunun aşlamadığı tek gerçektir. Bu yazarların yargılama yöntemleri ise şöyledir : «Bizim burada yapacağımız genel olarak edebiyatımızda, özel olarak romancılığımızda yazarlarca işletilmesi şart olan ölünün (tarih bilinci ve ulusal gerçeklik üzerinde romanın yeniden kurulması) belli bir süre içinde edebiyat eylemine girmiş kişilere uygulanmasıdır.» Nitekim, böyle de yapılmış ve hesaplaşma sonunda edebiyatımızın notu kırık verilmiştir.

faşizmin sonunu görmek

Yansıma dergisi 26. sayısında da Faşizm konulu soruşturmasını sürdürüyor.

(3) K. Marks : Ekonomi Politikin Eleştirisine Kalktı

(4) Ali Kızıllırmak : Bilimde ve Felsefede Diyalektik Nedir?

Dergi kapağında O. Saffet Aralat'ın (faşizmin sonu» adlı bir karikatürü yer almış : Birbirine bağlı - zincirle - bir çift çizme.

Son aylarda üzerinde tartışılan önemli konulardan biri de faşizmdir. Az gelişmiş ülkelere açık ya da kapalı biçimiyle yerleşmeyi amaçlayan faşizmin parlementer düzenler içinde de varlığını sürdürmeyi başardığı sık sık görülmektedir. Demokratik yönetimler altında işkence, yazar tutuklama, adam öldürme insanlık dışı eylemlerinden birkaçıdır.

Soruşturmaya verilen yanıtlar arasında İlhan Selçuk ve Metin Güven'in görüşlerini ilginç bulduk.

«Faşizmle mücadele, özgürlük mücadelesidir, geçmişten gelir, geleceğe uzanır, bir yanıyla tarihtir, bir yanıyla geleceğin koşullarını saptar. (...) Dünyanın her yanında olduğu gibi bizde de, faşizmin baskısı yoğunlaştıkça gerçek sanatçı yasa dışına düşer. Çünkü hukuk, egemen sınıfların istemlerine göre işleyen

mekanizmalarını bulur. Böyle dönemlerde gerçek sanat yeraltına girer. Şiirler gizlice dolaşır elden ele. (...) Türkiye 1968 den bu yana yoğun yaşamıştır. Sokaklarda devrimci öğrenciler vurulmuştur. Kanlı meydanlarda irtica kurban aramıştır. Gözetimevlerinde, tutukevlerinde işkence ve zulüm yaşanmıştır. Ve yaşananlar çoğumuzun düşüncelerini aşmıştır. Yazı ve söz, olan bitenlerin gerisinde kalmıştır.» (İlhan Selçuk)

Metin Güven ise, faşizmin emekçi sınıfının gelişimini şiddetle önleme amacı güttüğünü, ülkemizde yaygın bir kitle tabanına dayanmadığını, kültür ve sanatın faşizmle mücadelede direkt bir görevi olamayacağını belirtmekte ve yazısını şöyle bağlamaktadır : «Gelen yolda tek görevimiz var: Toplumdaki mevcut çelişkileri yansıtmak ve çözmek. Kimileri böyle demenin sanata altından kalkamayacağı bir görev yüklemek olduğunu söylüyor. Sanat daha güzel bir dünyanın temellerini atmayacaksa onu inkâr etmek ilk işimiz olmalı derim ben de.»

TÜSTAV

sinan sabri

aşkın nadas zamanı

Patlamış gonca güzelisin kuşkusuz
Kuşkusuz dağların soluğunu tutuşturuyor bahar
Baharda mahpus türküler
Ve karanfil kırımı var

Kuşkusuz sevmek baharla güzeldir
Ve biz ustasından biliriz sevişmesini
Sevişmenin yüreğinde sabah var
Sabahın dört yanı makinaklar

Hasretini darmadağın getirme bana
Telörgülerde daha iyi yeşerir öfke
Bozma tılısımın suskunluğumun
Her hücremi emekten yana tohumlamışım
Sevişmenin nadas vakti sevdiğim
Gecenin şah damarına hedef olmuşum.

DOĞAN AVGIOĞLU

MİLLÎ KURTULUŞ TARİHİ

(İkinci Kitap Çıktı)

**SOVYET DEVRİMİ KARŞISINDA
TÜRK DEVRİMİ**

Genel Dağıtım: Tekin Yayınevi — İstanbul

NAMIK BEHRAMOĞLU

**TÜRKİYE - AMERİKA
İLİŞKİLERİ**

(Demokrat Parti Dönemi)

MEZARDA YAŞAYANLAR

(Bir Mahkûmun Anıları)

Yar Yayınları — P.K. 37
İSTANBUL

ATAOL BEHRAMOĞLU

**YOLCULUK, ÖZLEM
CESARET ve KAVGA
ŞİRLERİ**

NİHAT BEHRAM

**FIRTINAYLA BORAYLA
DENENMİŞ
ARKADAŞLIKLAR**

Cem Yayınevi — Cağaloğlu
İSTANBUL